

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΙΣ Α΄, Β΄, Γ΄ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΘΗΝΑ 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α΄ Μέρος	4
Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	4
Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ	5
Γενικοί στόχοι	5
Οι επιδιώξεις του μαθήματος	6
Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ	7
Θεματικοί Οργανωτές – Θεματικά Πεδία	7
Το τρίπτυχο των μουσικών δραστηριοτήτων.....	8
Ακρόαση	8
Εκτέλεση	9
Τραγούδι – Φωνητική εκτέλεση.....	9
Παίξιμο Οργάνων – Οργανική εκτέλεση	10
Μουσική δημιουργία: Σύνθεση και Αυτοσχεδιασμός	10
Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	11
Βιωματική προσέγγιση	11
Διαθεματική προσέγγιση	11
Συνεργατική μάθηση	12
Διαφοροποίηση	13
Διαπολιτισμική διδασκαλία	13
Χρήση μουσικής τεχνολογίας και τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας	14
Δημιουργία Μουσικών Συνόλων.....	14
Καλλιέργεια δεξιοτήτων 21ου αιώνα.....	15
Οργάνωση και εξοπλισμός της αίθουσας μουσικής.....	15
Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	16
Β΄ Μέρος.....	17
Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών.....	17

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΙΣ Α', Β', Γ' ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Α' Μέρος

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής για το Γυμνάσιο αποτελεί μια πρόταση που γίνεται με όραμα τον σταδιακό μετασχηματισμό της παιδείας, στη βάση μιας πραγματιστικής προσέγγισης του σχολείου, αξιοποιώντας τις υπάρχουσες θεσμοθετήσεις, τις λειτουργικές δομές και το ανθρώπινο δυναμικό του σχολείου. Αποτελεί ένα ανοικτό και ευέλικτο Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) σε άρρηκτη συνέχεια του ΠΣ Μουσικής για το Δημοτικό, το οποίο διευκολύνει τον/την εκπαιδευτικό να οργανώσει και να σχεδιάσει το μάθημα της Μουσικής σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών, ακολουθώντας την αρχή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, μέσα από καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις και αξιοποιώντας τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων. Τα παραπάνω προϋποθέτουν την ύπαρξη του μαθήματος της Μουσικής ως ένα αυτόνομο, διακριτό γνωστικό αντικείμενο στο πλαίσιο του μαθήματος του Πολιτισμού και Δραστηριοτήτων, το οποίο διδάσκεται από απόλυτα εξειδικευμένους/-ες εκπαιδευτικούς, όπως ισχύει σήμερα στα ωρολόγια προγράμματα του Γυμνασίου.

Οι γενικοί στόχοι του ΠΣ Μουσικής για το Γυμνάσιο αναφέρονται σε όλες τις εκφάνσεις της μουσικής αγωγής που μπορούν να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της εκπαίδευσης στο Γυμνάσιο και σε συνέχεια της εκπαίδευσης στο Δημοτικό. Οι γενικοί στόχοι του ΠΣ, συνδεδεμένοι με συγκεκριμένα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, αναπτύσσονται σπειροειδώς, διαρθρωμένοι εντός τεσσάρων Θεματικών Οργανωτών. Αφορούν κατά κύριο λόγο την ανάπτυξη μουσικών δεξιοτήτων και γνώσεων, και επιτυγχάνονται μέσα από την εφαρμογή βιωματικών και ενεργητικών μουσικών δραστηριοτήτων με συγκεκριμένη στόχευση και οργανωμένο πλαίσιο. Επίσης, πηγάζουν από τις επιδιώξεις του μαθήματος της Μουσικής ως προς την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του/της εφήβου/-ης, την ενίσχυση της κοινωνικής του/της ανάπτυξης, της ψυχικής του/της ανθεκτικότητας και της ευημερίας, την καλλιέργεια στάσεων και αξιών, και ακόμη από τη σύνδεση του μαθήματος με την ευρύτερη κοινωνία, την ιστορία του ανθρώπου και το περιβάλλον του (φυσικό και ανθρωπογενές). Η ολιστική αυτή προσέγγιση του μουσικού φαινομένου, μέσα από την ενεργή συμμετοχή του/της μαθητή/-τριας σε δημιουργικές και βιωματικές δράσεις σε όλο το φάσμα της μαθητικής ζωής του/της, μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας διά βίου σχέσης του/της με την τέχνη της μουσικής.

Το μάθημα της Μουσικής στο Γυμνάσιο έχει αφετηρία τον χαρακτήρα της μουσικής ως πανανθρώπινο φαινόμενο και εγγενές χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ύπαρξης, τη θέση και τις λειτουργίες που επιτελεί διαχρονικά, συγχρονικά και γεωγραφικά στη ζωή του ανθρώπου και τη σημασία της για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και του/της εφήβου. Στο πλαίσιο αυτό, η Μουσική στοχεύει πρωταρχικά στην ανάγκη να καλλιεργηθεί μια σχέση του/της μαθητή/-τριας με τη μουσική, ως αισθητική εμπειρία και καλλιτεχνική δραστηριότητα, η οποία θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια διά βίου ενασχόλησή του/της με τη μουσική. Η ανάγκη αυτή προβάλλει ιδιαίτερα επιτακτική στην εποχή της πληροφορίας και της ανάπτυξης των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ), όπου η παρουσία της μουσικής αγγίζει κάθε πλευρά της καθημερινής ζωής του ανθρώπου.

Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Μουσικής είναι η καλλιέργεια της μουσικότητας και των μουσικών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών μέσα από την ακρόαση, την εκτέλεση και τη δημιουργία μουσικής. Η καλλιέργεια της μουσικότητας, της έμφυτης ικανότητας του ανθρώπου για καλλιτεχνική και δημιουργική έκφραση αποβλέπει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του/της μαθητή/-τριας και παράλληλα στη δημιουργία μιας διά βίου σχέσης του με την τέχνη της μουσικής.

Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής επιδιώκεται να είναι ανοικτό και ευέλικτο, ώστε να δίνει τη δυνατότητα στον/στην εκπαιδευτικό να σχεδιάζει και να «ενορχηστρώνει» το μάθημά του σύμφωνα με την αρχή της εξατομικευμένης και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Έχει διαμορφωθεί με άξονες τέσσερις συντελεστές, με βάση τους οποίους ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει κάθε φορά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και το περιεχόμενο διδασκαλίας, και στη συνέχεια σχεδιάζει τις αντίστοιχες δραστηριότητες μάθησης. Οι τέσσερις συντελεστές διαμόρφωσης του ΠΣ Μουσικής είναι:

- Η αντίληψη των στοιχείων και των εννοιών της μουσικής.
- Η απόκτηση μουσικών δεξιοτήτων.
- Η απόκτηση γνωστικών δεξιοτήτων.
- Η κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη .

Η μουσική, ως τέχνη και επιστήμη, ασκεί σύμφωνα με τους παραπάνω συντελεστές, αρμονικά και ισορροπημένα τον γνωστικό, κοινωνικοσυναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα.

Γενικοί στόχοι

Συνοπτικά, το μάθημα της Μουσικής περιλαμβάνει γενικούς στόχους που αφορούν προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες στο πλαίσιο του μαθήματος αναμένεται:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες ενεργητικής μουσικής ακρόασης.
- Να αναπτύξουν τις φωνητικές τους δεξιότητες.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες στην εκτέλεση μουσικών οργάνων.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης μουσικής.
- Να αποκτήσουν γνώσεις και να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης και αποκωδικοποίησης διαφόρων ειδών μουσικής σημειογραφίας.
- Να αποκτήσουν γνώσεις ως προς τις βασικές μουσικές έννοιες (ρυθμός, μελωδία, μορφή, ηχόχρωμα, δυναμική αγωγή, ρυθμική αγωγή, συνήχηση) και τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους αυτές συνδυάζονται στα διάφορα είδη και στιλ μουσικής.
- Να αποκτήσουν και να ενισχύσουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές σε σχέση με την ακρόαση, εκτέλεση και δημιουργία μουσικής.
- Να αποκτήσουν συνείδηση του ρόλου της μουσικής διαχρονικά και συγχρονικά στη ζωή του ανθρώπου.
- Να δημιουργούν συνδέσεις μεταξύ του επιστημονικού και καλλιτεχνικού πεδίου της μουσικής και άλλων επιστημονικών ή καλλιτεχνικών πεδίων.

- Να αποκτήσουν συνείδηση της θέσης και των λειτουργιών που επιτελεί η μουσική στη σύγχρονη μεταβιομηχανική και πολυπολιτισμική κοινωνία, στο πλαίσιο της εποχής της πληροφορίας που διανύουμε.

Οι επιδιώξεις του μαθήματος

Οι επιδιώξεις του μαθήματος περιλαμβάνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων, γνώσεων και στάσεων σε σχέση με τη μουσική. Στο πλαίσιο αυτής της ολιστικής αντίληψης, ο/η μαθητής/-τρια καλείται κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής του/της στο Γυμνάσιο να αναπτύξει τα εξής:

- Να ακούει προσεκτικά τους ήχους και τη μουσική, να ανταποκρίνεται με ποικίλους τρόπους (π.χ. με κίνηση, με τραγούδι) και να αναγνωρίζει τα συστατικά στοιχεία και τις έννοιες της μουσικής: μελωδία, ρυθμό, δυναμική αγωγή, ρυθμική αγωγή, ηχόχρωμα, συνήχηση, δομή κ.ά. με αυξημένη αντιληπτικότητα, συντονισμό, εκφραστική ελευθερία και πρωτοβουλία, εκδηλώνοντας τα συναισθήματα και την αισθητική του/της συγκίνηση.
- Να χρησιμοποιεί τη φωνή του/της ελέγχοντας την άρθρωση, την τονική και ρυθμική ακρίβεια, τα δυναμικά και εκφραστικά στοιχεία (π.χ. φράσεις και αναπνοές), επεκτείνοντας τη φωνητική του/της έκταση και αναπτύσσοντας την ακουστική του/της μνήμη και την ερμηνευτική του/της ικανότητα.
- Να εξοικειώνεται με την παραγωγή μουσικών ήχων και να αποδίδει, με αυξανόμενο έλεγχο της τεχνικής, σύνθετα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα, συνοδείες και συνηχήσεις (ρυθμικές – μελωδικές), μουσικά έργα με τη φωνή, με μουσικά όργανα καθορισμένου και μη καθορισμένου τονικού ύψους, με βάση την ακουστική του/της μνήμη και τη χρήση συμβατικής ή μη συμβατικής σημειογραφίας.
- Να εξερευνά, να δημιουργεί, να επιλέγει και να οργανώνει τους ήχους, συνθέτοντας και αυτοσχεδιάζοντας με δεξιότητα, φαντασία και ελευθερία χρησιμοποιώντας τη φωνή ή μουσικά όργανα (συμβατικά ή αυτοσχέδια), το σώμα ή άλλα αυτοσχέδια μέσα και ακόμη κατάλληλο μουσικό πρόγραμμα ή διαλογικό εκπαιδευτικό λογισμικό.
- Να αντιλαμβάνεται διαισθητικά πώς τα μουσικά στοιχεία συνδυάζονται και οργανώνονται με συγκεκριμένους τρόπους για να διαμορφωθεί ένα αισθητικό αποτέλεσμα, και να περιγράφει με απλούς όρους τη μουσική που έχει ακούσει, τραγουδήσει ή παίζει, αναπτύσσοντας παράλληλα στοιχειώδεις γνώσεις μουσικής ορολογίας.
- Να επεκτείνει τη γνωριμία του/της με τη μουσική διαφόρων τόπων, παραδόσεων, εποχών, καθώς και με τον πολιτισμικό ρόλο της μουσικής διαχρονικά, συγχρονικά και γεωγραφικά, να αναγνωρίζει ομοιότητες, διαφορές και αλληλεπιδράσεις στο πλαίσιο διαφόρων μουσικών ιδιωμάτων, και να αναγνωρίζει και να σέβεται την πολιτισμική πολυμορφία συνειδητοποιώντας τη διαχρονική ανάπτυξη διαπολιτισμικών ανταλλαγών.
- Να διαπιστώνει τη σχέση της μουσικής με άλλες τέχνες διαχρονικά σε μια ολιστική προσέγγιση της τέχνης της μουσικής.
- Να συνεργάζεται και να αλληλεπιδρά με άλλους, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να προτείνει ιδέες και δημιουργικές «λύσεις», συμμετέχοντας ενεργά και με αυτοπεποίθηση σε ατομικές, ομαδικές ή ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, συνειδητοποιώντας σταδιακά –έστω και διαισθητικά– τον προσωπικό του/της ρόλο, τη συμβολή των άλλων, την ανάγκη σεβασμού και αποδοχής του άλλου και την ένταξη όλων αυτών στο πλαίσιο της μουσικής ενεργοποίησης και δημιουργίας σε ένα «όλο».

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Με βάση τον σκοπό του μαθήματος της Μουσικής, τους τέσσερις προαναφερόμενους συντελεστές, τις βασικές επιδιώξεις και τους γενικούς στόχους του μαθήματος της Μουσικής, το ΠΣ Μουσικής διαμορφώνεται στο πλέγμα τεσσάρων Θεματικών Οργανωτών που περιλαμβάνουν αντίστοιχα Θεματικά Πεδία.

Θεματικοί Οργανωτές – Θεματικά Πεδία

Θεωρείται πολύ σημαντικό για τη μουσική παιδεία των μαθητών και των μαθητριών να οργανώνεται η διδασκαλία γύρω από Θεματικά Πεδία που συνδέουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτούν οι μαθητές/-τριες για τα στοιχεία της μουσικής με τη μουσική ως μορφή επικοινωνίας, τόσο με τον εξωτερικό κόσμο (φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον) όσο και με τον εσωτερικό κόσμο τους. Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής έχει στόχο τη δημιουργία πολιτών που δεν είναι μουσικά απομονωμένοι, αλλά έχουν μια υγιή σχέση με τον εσωτερικό τους κόσμο και μια επικοινωνιακή σχέση με το άμεσο περιβάλλον τους (φυσικό, τεχνητό, κοινωνικό και πολιτισμικό), από το οποίο αντλούν έμπνευση και ερεθίσματα και για του οποίου την αειφόρο ανάπτυξη ενδιαφέρονται. Η αλλαγή στον τρόπο εκμετάλλευσης της φύσης και η ανάγκη προστασίας της καθιστούν αναγκαία τη συνειδητοποίηση της ανάγκης προσανατολισμού σε ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και σε πιο βιώσιμες μορφές ανάπτυξης. Η αναφορά σε παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια που καλλιεργούν και πηγάζουν από την αγάπη για τη φύση και αναφέρονται σε παραδοσιακές μορφές δημιουργίας ενέργειας, καθώς και η παρατήρηση και ηχογράφηση ήχων από το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον με σκοπό τον προβληματισμό για την επιρροή τους στην ανθρώπινη υγεία και την αξιοποίησή τους στα πλαίσια της μουσικής δημιουργίας, συγκινούν και εμπνέουν τους εφήβους.

Τα Θεματικά Πεδία του ΠΣ οργανώνονται σε τέσσερις Θεματικούς Οργανωτές, ως εξής:

- 1ος) Θεματικός οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της μουσικής**
- 2ος) Θεματικός οργανωτής: Γνωρίζω τα είδη της μουσικής συγχρονικά, διαχρονικά και γεωγραφικά**
- 3ος) Θεματικός οργανωτής: Συνδέω τη μουσική με άλλες τέχνες, μέσα και επιστήμες**
- 4ος) Θεματικός οργανωτής: Η Μουσική στη ζωή εντός κι εκτός σχολείου**

Οι τέσσερις Θεματικοί Οργανωτές περιλαμβάνουν ως περιεχόμενα συγκεκριμένα Θεματικά Πεδία, τα οποία αναπτύσσονται σπειροειδώς καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης στο Γυμνάσιο. Οι τρόποι και τα μέσα επίτευξης των στόχων και των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που θέτει το ΠΣ Μουσικής ακολουθούν ένα σπονδυλωτό σχήμα ανέλιξης, από το απλό στο σύνθετο και από την πράξη στη θεωρία. Οι Θεματικοί Οργανωτές και τα Θεματικά Πεδία έχουν καθαρά τυπολογικό χαρακτήρα. Δεν ταυτίζονται επομένως με διδακτικές ενότητες. Κατά τη διδακτική πράξη οι Θεματικοί Οργανωτές και τα Θεματικά Πεδία, αλλά και οι Θεματικές Ενότητες και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα διαπλέκονται οργανικά και βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση.

Το τρίπτυχο των μουσικών δραστηριοτήτων

Το κλειδί για την προετοιμασία ενός μαθήματος Μουσικής είναι να κατανοήσει κανείς τις ποικίλες διαδικασίες που εμπλέκονται στο τρίπτυχο των μουσικών δραστηριοτήτων της ακρόασης, της εκτέλεσης και της δημιουργίας μουσικής και τους τρόπους με τους οποίους αυτές συντίθενται σε μια μουσική εμπειρία και επιτέλεση. Είναι συνεπώς επιθυμητό οι μαθητές/-τριες να βιώνουν αυτές τις μορφές δραστηριοτήτων μουσικής δημιουργικότητας μέσα από έναν προσανατολισμό που δεν περιορίζεται στην εξοικείωση και στην κατανόηση μεμονωμένων μουσικών εννοιών και δεξιοτήτων, αλλά τους δίνει τη δυνατότητα να προσεγγίσουν ολιστικά το μουσικό φαινόμενο.

Οι μουσικές δραστηριότητες επιτελούνται μέσα από διαδικασίες ενεργούς μάθησης, έμμεσης διδασκαλίας και ομαδοσυνεργατικών πρακτικών, όπου ο/η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως εμψυχωτής/-τρια, που ανιχνεύει και ενθαρρύνει την ανάπτυξη των εκφραστικών δυνατοτήτων των μαθητών/-τριών και φροντίζει για την καλλιέργεια ενός κλίματος εμπιστοσύνης, αλληλεγγύης, αποδοχής, συλλογικότητας και ευδαιμονίας στην τάξη.

Ακρόαση

Η δραστηριότητα της ακρόασης δίνει έμφαση στη στοχευμένη, ενεργητική μουσική ακρόαση προκειμένου να προκαλέσει κινητική, λεκτική, συναισθηματική και νοητική ανταπόκριση από το παιδί. Κύριο στόχο αποτελεί η δημιουργία «ενεργητικών ακροατών» μέσα από την ευρύτητα και την εμβάθυνση των εμπειριών ακρόασης που θα αποκτήσει το παιδί στη διάρκεια του μαθήματος της Μουσικής, καθώς και την καλλιέργεια των δικών του προτιμήσεων και αισθητικών κριτηρίων. Ο/Η μαθητής/-τρια ακούει και εξερευνά μια ποικιλία από ήχους, παραγόμενους από διαφορετικές ηχητικές πηγές, καθώς και μουσική διαφορετικών στυλ και παραδόσεων. Από τον ελληνικό μουσικό πολιτισμό, τη δυτικοευρωπαϊκή μουσική παράδοση, μέχρι τις πιο σύγχρονες και δημοφιλείς μουσικές και τα διεθνή μουσικά είδη, οι δραστηριότητες ακρόασης έχουν στόχο να προκαλέσουν την ανταπόκριση του/της εφήβου/-ης με τη χρήση της φαντασίας του/της και τη σταδιακή ανάπτυξη της μουσικής ευαισθησίας του/της.

Η ακρόαση βέβαια λειτουργεί και κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης και της δημιουργίας μουσικής, οι οποίες περιγράφονται στη συνέχεια. Η δραστηριότητα της μουσικής ακρόασης έχει τις παρακάτω λειτουργίες:

1. Την ανάπτυξη των ακουστικών δεξιοτήτων και της εσωτερικής ακοής των μαθητών/-τριών, όπου μαθαίνουν να αναγνωρίζουν, να αποκωδικοποιούν, να οπτικοποιούν και να αναπαριστούν με συμβατική ή μη σημειογραφία.
2. Την επαφή των μαθητών/-τριών με ποικίλα μουσικά ακούσματα από διάφορα είδη, στυλ και πολιτισμούς.
3. Τη γνωστική, συναισθηματική και κριτική ανταπόκριση των μαθητών/-τριών σε ποικίλα μουσικά ακούσματα μέσω της ανάλυσης των διαφορετικών δομικών τους χαρακτηριστικών, καθώς και την ανάπτυξη δεξιοτήτων περιγραφής της μουσικής, αξιολόγησης της ερμηνείας, συναισθηματικής αποτίμησης και έκφρασης αισθητικών κρίσεων.

Είναι σημαντικό τα πιο πάνω να επιτευχθούν όχι μόνο μέσα από ηχογραφημένη μουσική, αλλά και μέσα από εμπειρίες ζωντανών συναυλιών, εντός και εκτός σχολείου. Ανεξάρτητα από τη μορφή και τον στόχο που έχει κάθε φορά η δραστηριότητα της ακρόασης στο μάθημα, είναι σημαντικό να δίνεται η ευκαιρία στους/στις μαθητές/-τριες να

απολαύσουν τη μουσική που ακούν και να εκφράσουν τα συναισθήματα που τους προκαλεί.

Εκτέλεση

Η εκτέλεση δίνει έμφαση στη σημασία της ενεργητικής μουσικής δημιουργίας, ξεκινώντας με τη φωνή και συνεχίζοντας με τα όργανα, ως μέσο για την ανάπτυξη της μουσικότητας και της κατανόησης της μουσικής.

Κατά τη δραστηριότητα της εκτέλεσης, οι μαθητές/-τριες εκτελούν συνθέσεις ή αυτοσχεδιασμούς ατομικά ή ομαδικά με τη φωνή, το σώμα και μουσικά όργανα στην τάξη τους και σε ευρύτερα ακροατήρια (σχολείο, γονείς, κοινότητα). Μέσα από την εκτέλεση καλλιεργούνται τεχνικές δεξιότητες, δεξιότητες ελέγχου του παραχθέντος ήχου, καθώς και της απόδοσης/ερμηνείας της μουσικής διαφόρων ειδών και στιλ, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην απόλαυση της μουσικής και τη συναισθηματική έκφραση. Επίσης, η γραφή και η ανάγνωση της μουσικής συνδέονται στενά με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών στο τραγούδι και την εκτέλεση οργάνων.

Δύο είναι οι κατηγορίες των δραστηριοτήτων της εκτέλεσης οι οποίες μπορούν να πραγματοποιηθούν σε ομάδες (μικρές ή μεγαλύτερες) ή ατομικά: Τραγούδι και Παίξιμο Οργάνων.

Τραγούδι – Φωνητική εκτέλεση

Η φωνή, το πρώτο και το πιο εύκολα προσβάσιμο όργανο που διαθέτει ο άνθρωπος, και το τραγούδι προκαλούν ιδιαίτερη ευχαρίστηση και ταυτόχρονα αποτελούν μέσο για την απόκτηση και την καλλιέργεια των μουσικών δεξιοτήτων. Το τραγούδι αφορά όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες και είναι πολύ σημαντικό να μπορούν να το χρησιμοποιούν ως μέσο κοινωνικοποίησης και έκφρασης των συναισθημάτων τους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

Ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχία των εφήβων στην απόκτηση φωνητικών δεξιοτήτων έχει η καταλληλότητα των τραγουδιών που επιλέγονται: να ανταποκρίνονται στο φωνητικό εύρος των μαθητών/-τριών στο Γυμνάσιο, να έχουν διαστήματα και ρυθμικές αξίες που να αντιστοιχούν στο επίπεδο των φωνητικών δεξιοτήτων και την ετοιμότητά τους να διευρύνουν τις δυνατότητές τους, να παρέχουν ευκαιρίες συμμετοχής σε όλα τα παιδιά ανάλογα με τις μαθησιακές τους ανάγκες, το περιεχόμενό τους να είναι κατάλληλο για την εφηβική ηλικία, ελκυστικό, κοντά στα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των μαθητών/-τριών, ικανό να επηρεάσει με θετικό τρόπο τα παιδιά είτε σε ψυχολογικό επίπεδο είτε σε επίπεδο ιδεών και αξιών. Παράλληλα ο/η εκπαιδευτικός είναι σημαντικό να εστιάσει στην ανάπτυξη υγιών τεχνικών τραγουδιού, στο κατάλληλο ζέσταμα και χειρισμό της φωνής, ειδικά των αγοριών την περίοδο της μεταφώνησης, η οποία εμφανίζεται συνήθως στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου. Επιπλέον, στη φωνητική εκτέλεση οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να πειραματιστούν με φωνητικές αυτοσχεδιαστικές τεχνικές που παρουσιάζονται σε δημοφιλή είδη μουσικής. Κατά τον σχεδιασμό του μαθήματος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι νέες τεχνολογίες (π.χ. διαδίκτυο, караоке, караоке με ηλεκτρονικά παιχνίδια, διαδικτυακές εφαρμογές, ψηφιακά εκπαιδευτικά παιχνίδια, εικονικά μουσικά όργανα κ.ά.), που δίνουν μια άλλη διάσταση στο εφηβικό τραγούδι. Ο ρόλος, βέβαια του/της εκπαιδευτικού, ως καλό πρότυπο προς μίμηση, παραμένει αναντικατάστατος.

Παίξιμο Οργάνων – Οργανική εκτέλεση

Πρωταρχικό μέλημα στη χρήση οργάνων σε όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης στο Γυμνάσιο είναι οι μαθητές/-τριες να έχουν όσο το δυνατόν περισσότερες εμπειρίες με μουσικά όργανα. Στόχος είναι να αγαπήσουν τα μουσικά όργανα ως προέκταση του σώματός τους, να τα σέβονται ως μέσα παραγωγής μουσικής και να τα χρησιμοποιούν, τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου ως μέσο εκτέλεσης της μουσικής και μέσο με το οποίο μπορούν να σωματοποιήσουν και να εκφράσουν τις μουσικές ιδέες και τα συναισθήματά τους.

Ως γενική αρχή, η ενασχόληση με τα όργανα είναι εμπειρική. Οι μαθητές/-τριες μαθαίνουν να κρατούν σωστά και να χειρίζονται ένα ή περισσότερα μουσικά όργανα, όπως ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα, όργανα Orff, φλογέρες, αρμόνιο/πιάνο, κιθάρα, γιουκαλίλι ή ακόμα αυτοσχέδια μουσικά όργανα αναπτύσσοντας τεχνικές δεξιότητες, δεξιότητες συντονισμού χεριού-ματιού, συγχρονισμού και συμμετοχής σε μουσικά σύνολα, παίξιματος «με το αυτί», ερμηνείας και έκφρασης. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στο σώμα ως μουσικό όργανο και στον πειραματισμό με ήχους που μπορούν να παραχθούν από αυτό.

Η ενασχόληση με τα όργανα γίνεται πιο μεθοδική με την εισαγωγή της ευρωπαϊκής σημειογραφίας. Εδώ μπαίνουν οι βάσεις για τον σωστό χειρισμό των οργάνων και την παραγωγική χρήση τους (χειρισμός επικρουστήρων, χειρισμός της αναπνοής, σωστό κράτημα, σεβασμός στα όργανα ως αντικείμενα, παίξιμο-παύση και αυτοσυγκράτηση, ανταπόκριση σε οδηγίες μαέστρου, παραγωγή ποιοτικού ήχου, παραγωγή ποικίλων ήχων, ανάπτυξη μουσικών αλληλεπιδράσεων και διαλόγων κ.λπ.). Η χρήση της τεχνολογίας μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά (ηλεκτρονικά όργανα, MIDI keyboards, εικονικά μουσικά όργανα κ.ά.). Επιπλέον, η αξιοποίηση ηχογόνων αντικειμένων ή ακόμα η κατασκευή αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά μπορεί να συμβάλλει τόσο στη βιωματική κατανόηση των φυσικών παραμέτρων του ήχου όσο και στην καλλιέργεια του σεβασμού και της αγάπης προς το ίδιο το μουσικό όργανο, καθώς και προς το φυσικό περιβάλλον και τα υλικά του. Σημαντικό είναι οι μαθητές/-τριες να ηχογραφούν τις εκτελέσεις τους, να τις αναστοχάζονται, να τις αξιολογούν και να δέχονται τα σχόλια άλλων, με σκοπό τη βελτίωσή τους.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες ενθαρρύνονται να παίζουν σε ομάδες με συναίσθηση του ρόλου τους σε αυτές, αλλά και ατομικά (σόλο). Ενθαρρύνονται επίσης να παίζουν σε εκδηλώσεις της σχολικής, της τοπικής, της ευρύτερης κοινότητας ή ακόμα σε διαδικτυακές κοινότητες μουσικής ή πολύτεχνης έκφρασης και δημιουργίας, σε συνέργεια με άλλα σχολεία, συλλόγους, πολιτιστικούς φορείς, φιλαρμονικές, μουσικούς και καλλιτέχνες.

Μουσική δημιουργία: Σύνθεση και Αυτοσχεδιασμός

Κεντρικό στόχο της κατηγορίας αυτής δραστηριοτήτων αποτελεί η ανάπτυξη της δημιουργικότητας του/της εφήβου/-ης, η οποία πραγματοποιείται μέσα από τη χρήση των μουσικών γνώσεων και δεξιοτήτων που έχει αποκτήσει, σε δικές του/της μουσικές δημιουργικές εργασίες.

Η ακρόαση ποικιλίας μουσικών ειδών και παραδόσεων, το τραγούδι και το παίξιμο οργάνων επεκτείνονται πολύ φυσικά σε δραστηριότητες μουσικής δημιουργίας. Με τις δραστηριότητες του αυτοσχεδιασμού και της σύνθεσης (με φωνή, όργανα, κίνηση ή/και με χρήση ΤΠΕ και μουσικής τεχνολογίας) παρέχεται στους/στις μαθητές/-τριες ένα μέσο αυτοέκφρασης και επικοινωνίας με τους άλλους. Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιλέγουν και επεξεργάζονται ένα μεγάλο εύρος ηχογόνων πηγών, καλλιεργώντας παράλληλα την κριτική σκέψη τους, μέσα από τις διάφορες επιλογές που πρέπει να κάνουν για τον

συνδυασμό και την οργάνωση των στοιχείων της μουσικής, έτσι ώστε να αποδώσουν και να μεταδώσουν με τον καλύτερο τρόπο μουσικές ιδέες, εικόνες και συναισθήματα.

Ο αυτοσχεδιασμός είναι η αυθόρμητη δημιουργία μουσικής χωρίς οποιαδήποτε πρόθεση για αναθεώρηση ή βελτίωση, είναι μια δημιουργία της στιγμής, η οποία αποδεσμεύει τον/τη μαθητή/-τρια από τη σημειογραφία και τους περιορισμούς της. Ο αυτοσχεδιασμός μπορεί να είναι κινητικός, φωνητικός ή με όργανα. Η σύνθεση αναφέρεται στη δημιουργία μουσικής, όπου υπάρχουν δυνατότητες πειραματισμού, επιλογής, απόρριψης, διόρθωσης, βελτίωσης, μέχρι την κατάληξη στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, και τέλος καταγραφής της τελικής μορφής της σύνθεσης. Και οι δύο μορφές μουσικής δημιουργίας είναι εξίσου σημαντικές, γιατί προσφέρουν ευκαιρίες ανάδειξης της δημιουργικότητας των παιδιών και καλλιέργειας της πρωτοτυπίας και της δεξιότητας εξεύρεσης λύσεων.

Επίσης, μέσα από τις παραπάνω δραστηριότητες μουσικής δημιουργίας, ο/η μαθητής/-τρια αναγνωρίζει τη σημασία της μουσικής σημειογραφίας και της καταγραφής της μουσικής. Έτσι, η χρήση σημειογραφίας, αυτοσχέδιας, εικονικής, γραφικής, απλής ή τυποποιημένης, μπορεί να αξιοποιηθεί για την καταγραφή των μουσικών ιδεών των παιδιών, όπως επίσης και η χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων καταγραφής. Μία ακόμα διάσταση της μουσικής δημιουργίας αποτελεί η ευαισθητοποίηση των μαθητών και των μαθητριών σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα κατά την ακρόαση, την εκτέλεση, τη χρήση των έργων άλλων δημιουργών, όπως και κατά τη δημοσίευση και τον διαμοιρασμό δικών τους καλλιτεχνικών δημιουργιών.

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Στην ενότητα αυτή αναφέρονται συνοπτικά συγκεκριμένες διδακτικές προσεγγίσεις, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη συνάφεια με τη διδασκαλία της μουσικής. Οι κατευθύνσεις που προσφέρονται από τις παρακάτω διδακτικές προσεγγίσεις αναμένεται ότι θα διευκολύνουν τον/την εκπαιδευτικό στην κατανόηση της φιλοσοφίας του παρόντος Προγράμματος Σπουδών και στην ερμηνεία των προτεινόμενων δραστηριοτήτων που ακολουθούν στην επόμενη παράγραφο. Ο σκοπός είναι να ενδυναμωθεί ο/η εκπαιδευτικός στις επιλογές του/της και να έχει την ελευθερία και την ευελιξία να διαμορφώσει το πρόγραμμα και το περιεχόμενό του, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών του/της, τα δεδομένα του σχολείου και τις δικές του/της δεξιότητες, ικανότητες και προτιμήσεις.

Βιωματική προσέγγιση

Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής βασίζεται στις αρχές της βιωματικής/ενεργητικής μάθησης και διδασκαλίας. Επιδιώκεται η θεωρία να γίνεται κατανοητή μέσα από βιωματικές εμπειρίες των μαθητών/-τριών και κάθε νέα έννοια και δεξιότητα να κατακτάται αξιοποιώντας πάντοτε κατάλληλα και χτίζοντας πάνω στην προϋπάρχουσα γνώση και στα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών. Η γνώση είναι καλύτερα να αποκτάται μέσα από την εξερεύνηση και να δίνονται ευκαιρίες στους/στις μαθητές/-τριες να αναλύσουν, να πειραματιστούν και να αναζητήσουν λύσεις, μέσα από τη χρήση δραστηριοτήτων παιγνιώδη τύπου.

Διαθεματική προσέγγιση

Στόχο των σύγχρονων αναζητήσεων στην εκπαίδευση αποτελεί η διασύνδεση της σχολικής γνώσης με τη βιωματική εμπειρία του παιδιού, την οποία αποκτά στον ενιαίο

κόσμο όπου κινείται. Οι διαθεματικές και διεπιστημονικές διδακτικές προσεγγίσεις επιχειρούν την υπέρβαση των διαχωριστικών ορίων που έχουν θέσει οι διαφορετικοί επιστημονικοί κλάδοι στη διάρκεια των ετών, ώστε να επιτευχθούν μορφές συνεργασίας και σύμπραξης μεταξύ των διδασκόμενων μαθημάτων, με σκοπό την ενιαία προσέγγιση μιας Θεματικής Ενότητας από όλες τις δυνατές πλευρές.

Κάθε προσέγγιση, διαθεματική ή διεπιστημονική, οφείλει να οργανώνεται με προσοχή, ώστε τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα να είναι ξεκάθαρα, προκειμένου να επιτευχθούν ουσιαστικές διασυνδέσεις ανάμεσα στα συνεργαζόμενα γνωστικά αντικείμενα και να προαχθούν γνωστικοί στόχοι και ανάπτυξη δεξιοτήτων σε όλα τα εμπλεκόμενα πεδία. Ο/Η εκπαιδευτικός χρειάζεται να αποσαφηνίσει με επάρκεια τις έννοιες και να προσδιορίσει επακριβώς τα επιδιωκόμενα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, ώστε να αποτραπεί η μονοσήμαντη, εργαλειακή και καλλωπιστική παρουσία της μουσικής.

Μια σύγχρονη διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση αποτελεί η φιλοσοφία STEAM, ένα μοντέλο εκπαίδευσης με έμφαση στην καινοτομία μέσα από τη συνεργασία διαφορετικών επιστημών. Ο όρος STEAM αποτελεί ακρωνύμιο των λέξεων Επιστήμη (Science), Τεχνολογία (Technology), Μηχανική (Engineering), Τέχνες (Arts) και Μαθηματικά (Mathematics). Πρόκειται για ένα ολιστικό μοντέλο που επιπλέον εστιάζει στην ανάπτυξη των λεγόμενων «δεξιοτήτων του 21ου αιώνα», όπως της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης, της επικοινωνίας και της συνεργασίας, με σκοπό την προετοιμασία των νέων πολιτών για τις επερχόμενες αλλαγές της σύγχρονης εποχής. Κυρίαρχη μεθοδολογία αποτελεί η διεπιστημονική έρευνα, που βασίζεται στη διερεύνηση, την αναζήτηση δημιουργικών λύσεων και την ανακάλυψη νέων δρόμων σε αυθεντικά προβλήματα. Η αξιοποίηση του μαθήματος της Μουσικής στα πλαίσια της φιλοσοφίας STEAM μπορεί να εφοδιάσει τους μαθητές και τις μαθήτριες με νέους δημιουργικούς τρόπους σκέψης, χωρίς όρια και περιορισμούς, να αναπτύξει τη φαντασία και να προσφέρει δυνατότητες για νοητικές ακροβασίες από το λογικό και το συνηθισμένο στο καινούριο και πρωτότυπο.

Συνεργατική μάθηση

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις διδασκαλίας και μάθησης, οι οποίες χρησιμοποιούν μικρές ομάδες σε διάφορες μορφές ομαδοκεντρικών και συνεργατικών προσεγγίσεων, επιδρούν θετικά στις επιδόσεις των μαθητών και των μαθητριών, στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησής τους και βελτιώνουν τις μεταξύ τους σχέσεις, μεγιστοποιώντας τα αποτελέσματα της διδασκαλίας ως επακόλουθο της κοινωνικής μάθησης. Βέβαια, η ύπαρξη ομάδων μέσα στην τάξη δεν καθιστά από μόνη της αποτελεσματική τη διαδικασία. Απαιτείται συστηματική καλλιέργεια δεξιοτήτων συνεργατικής μάθησης, ώστε η συνεργασία των μαθητών/-τριών να είναι γόνιμη και δημιουργική, αλλά και η κατάλληλη οργάνωση και ενορχήστρωση της τάξης από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού.

Η μουσική διδασκαλία, η οποία βασίζεται στην ομαδοσυνεργατική μάθηση, επικεντρώνεται στη μουσική αλληλεπίδραση ανάμεσα στους μαθητές και τις μαθήτριες. Ο/Η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει να καθοδηγήσει τους/τις μαθητές/-τριες προς τη σωστή κατεύθυνση, επιβλέποντας και διευκολύνοντας τη μάθηση και τις μουσικές διεργασίες, λειτουργώντας ταυτόχρονα ως μοντέλο σε ένα περιβάλλον αλληλεπίδρασης και μάθησης. Οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν ένα μέρος του ρόλου του/της εκπαιδευτικού, αποτελούν μοντέλο ο ένας για τον άλλον, βοηθούν ο ένας τον άλλον, ώστε να αποκτήσουν μουσικές δεξιότητες και γνώσεις, αλλά και την αίσθηση του ανήκειν σε μία κοινότητα ενισχύοντας τους μεταξύ τους δεσμούς. Η πρόκληση στην προσέγγιση αυτή της μουσικής διδασκαλίας και μάθησης είναι η βέλτιστη ενεργοποίηση της μουσικής δραστηριότητας των παιδιών, της

μουσικής φαντασίας και της μαθησιακής διεργασίας μέσα από τυπικές και άτυπες μορφές εκπαίδευσης. Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, οι μαθητές και οι μαθήτριες αναλαμβάνουν με φυσικό τρόπο μια ποικιλία μουσικών ρόλων και καθηκόντων ως ομότιμοι και συνεργάτες.

Διαφοροποίηση

Διαφοροποίηση καλείται η διαδικασία μέσω της οποίας διδάσκουμε διαφορετικούς/-ές μαθητές και μαθήτριες με ποικίλους και ιεραρχημένους, βάσει κριτηρίων, τρόπους, μέσα και διαδικασίες, έτσι ώστε να ανταποκριθούμε στις διαφορετικές ανάγκες τους. Στη σύγχρονη τάξη και στο σύγχρονο σχολείο είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι όλοι/-ες οι μαθητές και οι μαθήτριες διαφέρουν μεταξύ τους. Η διαφορετικότητα μπορεί να είναι κοινωνική, πολιτισμική, νοητική, οικονομική, σωματική, ακόμα και ηλικιακή. Οι μαθητές/-τριες βρίσκονται σε διάφορα επίπεδα όσον αφορά την επίδοσή τους και αναπόφευκτα έχουν πολύ διαφορετικά προφίλ νοημοσύνης και στυλ μάθησης. Χαρακτηρίζονται από ποικιλία αναγκών, ενδιαφερόντων και εμπειριών. Επομένως, το περιεχόμενο και οι διδακτικές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο/η εκπαιδευτικός είναι καλό να διαφοροποιούνται και να εξατομικεύονται ανάλογα με τις μουσικές προτιμήσεις των μαθητών/-τριών, τις μουσικές δεξιότητές τους, καθώς και τις ανάγκες τους. Με τον τρόπο αυτό περισσότεροι/-ες μαθητές/-τριες θα συμμετέχουν στις δραστηριότητες και θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες της μουσικής και ως αποτέλεσμα θα βιώσουν το αίσθημα της επιτυχίας με την κατάκτηση της γνώσης μέσω της συμμετοχής τους σε μια κοινότητα μάθησης.

Διαπολιτισμική διδασκαλία

Η μουσική, ως μια δραστηριότητα στην οποία συμμετέχουν όλοι οι άνθρωποι, εμπεριέχει διαδικασίες οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης: την προώθηση της δημοκρατίας, της πολιτότητας και της ειρήνης ανάμεσα στους ανθρώπους σε ατομικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, την εξάλειψη του φανατισμού και της βίας, την καλλιέργεια της ανοχής και της αποδοχής, την καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων, των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων, της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού που απορρέουν από τη μη αποδοχή της ιδιαιτερότητας και της διαφορετικότητας.

Μια ισορροπημένη και δημοκρατική μουσική παιδεία θα πρέπει να δημιουργεί καταστάσεις μουσικής επικοινωνίας εντός και εκτός σχολικού χώρου, με τις οποίες να προάγει και να προωθεί τον μουσικό πλουραλισμό, στο πλαίσιο του οποίου θα μπορούν να γίνουν αποδεκτές, να συνυπάρξουν και να αναπτυχθούν μαζί πολλές εθνικές και πολιτισμικές ταυτότητες (σε επίπεδο χωρών, εθνών, πολιτισμών και μικρότερων ομάδων). Επιπλέον, πρέπει να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση στο μάθημα της Μουσικής για όλους/-ες τους μαθητές και τις μαθήτριες, ανεξάρτητα από μαθησιακές δυσκολίες, αναπηρία, έμφυλες ταυτότητες, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, θρησκευτικό υπόβαθρο, φυλή, εθνότητα, γλώσσα, μετανάστευση, πεποιοθήσεις ή στάσεις ζωής. Ο/Η κάθε μαθητής/-τρια πρέπει να έχει την ευκαιρία να αναπτύξει τη δική του/της μουσική ταυτότητα και επομένως, παράλληλα με τη γνωριμία, την αναγνώριση της αξίας, την κατανόηση και τον σεβασμό του «άλλου» να καλλιεργείται η γνώση του «εαυτού», η ανάπτυξη δηλαδή μιας ισχυρής προσωπικής ταυτότητας. Η επιλογή ενός ποικίλου ρεπερτορίου από διαφορετικές μουσικές κουλτούρες και παραδόσεις, παράλληλα με τη μελέτη του ελληνικού μουσικού πολιτισμού, χωρίς όμως διάθεση εθνοκεντρισμού και ξεκινώντας από το πολιτισμικό υπόβαθρο και τα βιώματα των παιδιών στα πλαίσια ενός διαμορφούμενου

πολυπολιτισμικού περιβάλλοντος στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο, μπορεί να συμβάλει στη σύνδεση και επικοινωνία του/της εκπαιδευτικού με τα παιδιά και την προσωπική τους ιστορία, με την κοινότητα του σχολείου, παρέχοντας ευκαιρίες για γονική και κοινοτική υποστήριξη και συμμετοχή στη μουσική δημιουργία. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να διερευνηθούν νέες δημιουργικές πολιτισμικές ανταλλαγές, καθώς και να αναπτυχθούν η ανοχή και ο σεβασμός για τη διαφορετικότητα και τον «άλλο» στη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα, οδηγώντας τελικά το σχολείο σε αποτελεσματικότερες πρακτικές συμπερίληψης και καθιστώντας το μάθημα της Μουσικής σε εν δυνάμει μοχλό αλλαγής της κοινωνίας.

Χρήση μουσικής τεχνολογίας και τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας

Η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που εντάσσονται στον «ψηφιακό γραμματισμό» και συνδέονται με τους στόχους, τους σκοπούς και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της μουσικής εκπαίδευσης είναι πλέον απαραίτητη. Η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας έχει δημιουργήσει απεριόριστες προοπτικές στη διδασκαλία και στη μάθηση της μουσικής. Τα εργαλεία και οι εφαρμογές που αξιοποιούν την ψηφιακή τεχνολογία, καθώς και η μουσική τεχνολογία που είναι διαθέσιμη, μπορούν να προσφέρουν ευκαιρίες και δυνατότητες που προηγουμένως δεν ήταν εφικτές, ειδικά σε τομείς που αφορούν τη δημιουργικότητα, τη διαθεματικότητα, την ανάπτυξη κινήτρων, την τόνωση της αυτοεκτίμησης του/της μαθητή/-τριας, την επικοινωνία με ακροατήρια εκτός τάξης και την εξατομίκευση του μαθήματος. Παρέχει, επίσης, τη δυνατότητα σε μαθητές/-τριες που δε διαβάζουν μουσική σημειογραφία να συνθέσουν μουσική, ενώ επιτρέπει στα παιδιά με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες να ξεπεράσουν τους περιορισμούς που επιβάλλει η παραδοσιακή διδασκαλία και μάθηση, όπως είναι ο συντονισμός των σωματικών κινήσεων. Ωστόσο, η χρήση των νέων τεχνολογιών δεν πρέπει να αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά να γίνεται στο πλαίσιο εξυπηρέτησης των μουσικών στόχων του ΠΣ και μέσα από παιδαγωγικές προσεγγίσεις που προάγουν την κριτική, αναλυτική και δημιουργική σκέψη, τη συνεργατική μάθηση, την αυτενέργεια, τη λήψη πρωτοβουλιών, την εξερεύνηση και τον πειραματισμό. Η πλατφόρμα του Ψηφιακού Σχολείου (www.dschoool.edu.gr) παρέχει πρόσβαση σε ψηφιακό περιεχόμενο και ψηφιακές λειτουργίες που διευκολύνουν την οργάνωση και τη διαχείριση των μαθημάτων. Τα ψηφιακά εμπλουτισμένα βιβλία μουσικής αποτελούν μια ακόμα επιλογή για τον/την εκπαιδευτικό μουσικής. Επίσης, μέσω του Φωτόδεντρου – του Εθνικού Συσσωρευτή Ψηφιακού Περιεχομένου (<http://photodentro.edu.gr/agggregator/>) είναι εύκολη η αναζήτηση και η πρόσβαση σε ψηφιακό περιεχόμενο (εφαρμογές, πειράματα, κουίζ, παιχνίδια, παρουσιάσεις, βίντεο, ψηφιακά σενάρια κτλ.) που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενων εθνικών έργων. Και όλα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν ελεύθερα μέσω του διαδικτύου, εντός και εκτός σχολείου. Είναι δε ιδιαίτερα χρήσιμα για την οργάνωση της εξ αποστάσεως σύγχρονης και ασύγχρονης διδασκαλίας του μαθήματος της Μουσικής. Αναφέρονται εδώ σχετικές διευθύνσεις οι οποίες παραπέμπουν σε γενικά προγράμματα αξιοποίησης του διαδικτύου και της ψηφιακής πληροφορίας, τα οποία προωθούνται από το Υπουργείο Παιδείας, ενώ πιο συγκεκριμένη αναφορά σε υλικό γίνεται στις στήλες των ενδεικτικών δραστηριοτήτων που ακολουθούν: <http://www.edutv.gr/>, <https://dschoool.edu.gr/> και <http://aesop.iep.edu.gr/>.

Δημιουργία Μουσικών Συνόλων

Στο Γυμνάσιο, οι εκπαιδευτικοί Μουσικής, μετά το πέρας του ωρολογίου προγράμματος οργανώνουν για δύο (2) ώρες εβδομαδιαία Μουσικά Σύνολα, στο πλαίσιο

προαιρετικού μαθήματος για τους/τις μαθητές/-τριες. Τα σύνολα αυτά μπορούν να δημιουργηθούν ανάλογα με τις ανάγκες του μαθήματος της Μουσικής, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών/-τριών, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντα του/της εκπαιδευτικού, τις ανάγκες υποστήριξης σχολικών προγραμμάτων ή εκδηλώσεων, τις προτιμήσεις και μουσικές δεξιότητες των μαθητών και των μαθητριών. Τα Μουσικά Σύνολα μπορούν να περιλαμβάνουν μικρά οργανικά σύνολα, χορωδιακά σύνολα, συνδυασμούς οργανικών και φωνητικών συνόλων, σύνολα με διακαλλιτεχνικές και πολύτεχνες προσεγγίσεις. Απώτερος σκοπός είναι το μοίρασμα μουσικών και συναισθηματικών εμπειριών, η ανάπτυξη μουσικών δεξιοτήτων, γνώσεων και στάσεων ενισχύοντας το ωριαίο μάθημα της Μουσικής μέσα από διαδικασίες τυπικής και άτυπης μάθησης, η δημιουργία μουσικών κοινοτήτων και αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών/-τριών, η σύνδεση με την ευρύτερη κοινότητα μέσα από τη μουσική επιτέλεση και η ανάπτυξη μιας προοπτικής δια βίου ενασχόλησης με τη μουσική. Στα πλαίσια των Μουσικών Συνόλων προτείνεται η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα μουσικά σύνολα δήμων, φορέων, σχολείων, συλλόγων ή καλλιτέχνες της ευρύτερης εξωσχολικής κοινότητας, καθώς και η διακαλλιτεχνική συνεργασία με άλλες ειδικότητες εκπαιδευτικών, όπως εικαστικών και θεατρικής αγωγής.

Καλλιέργεια δεξιοτήτων 21ου αιώνα

Στα πλαίσια της κοινωνίας της γνώσης και με την έλευση της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης αναδύεται όλο και περισσότερο η ανάγκη για ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών, ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες προκλήσεις. Μερικές από αυτές τις δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν οι σύγχρονοι πολίτες του 21ου αιώνα σύμφωνα με την ανάπτυξη διεθνών πλαισίων για τις δεξιότητες αποτελούν η προσαρμοστικότητα, η οργάνωση της πληροφορίας, η ομαδική εργασία, η επίλυση προβλήματος, η κατασκευή της γνώσης, η κριτική σκέψη, η ευελιξία, ο ψηφιακός γραμματισμός, η δημιουργικότητα, η καινοτομία. Παράλληλα, μεγάλη σημασία έχει η ανάπτυξη των μη γνωστικών δεξιοτήτων που είναι πιο προσανατολισμένες στις διαπροσωπικές σχέσεις στην καθημερινή ζωή, δεξιότητες που αναφέρονται ως ήπιες δεξιότητες, δεξιότητες ζωής, κοινωνικές και προσωπικές δεξιότητες κ.ά. Όλες αυτές οι δεξιότητες που παραδοσιακά δε διδάσκονταν στα σχολεία θεωρείται πλέον απαραίτητο να εισαχθούν στο σχολικό πρόγραμμα, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να χαράξουν μία επιτυχημένη πορεία κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, αλλά και αργότερα, από τους ενήλικες πια, επαγγελματίες και πολίτες. Το μάθημα της Μουσικής προσφέρει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης μη μουσικών δεξιοτήτων, ειδικά αν συνδυαστεί με το μάθημα του Εργαστηρίου Δεξιοτήτων, το οποίο αποτελεί πλέον μέρος του ωρολογίου προγράμματος του Γυμνασίου και διδάσκεται από τους/τις εκπαιδευτικούς Μουσικής σε Α' ανάθεση.

Οργάνωση και εξοπλισμός της αίθουσας μουσικής

Το μάθημα της Μουσικής στη γενική εκπαίδευση έχει κατεξοχήν εργαστηριακό χαρακτήρα, λόγω της ανάγκης ανάπτυξης δεξιοτήτων και πρακτικών δημιουργικών διαδικασιών και δραστηριοτήτων για την προσέγγιση της τέχνης της μουσικής. Η ποιότητα των σχολικών μουσικών εργαστηρίων καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα του μαθησιακού περιβάλλοντος και άρα αποτελεί κλειδί για την επίτευξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Είναι, επομένως, απαραίτητη η ύπαρξη κατάλληλα διαμορφωμένης και ειδικά εξοπλισμένης αίθουσας Μουσικής με ηχομόνωση, η οποία χρειάζεται να περιέχει μουσικά όργανα (αρμόνια ή πιάνο, κιθάρες, ποικιλία από ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα, γιουκαλίλι, όργανα Orff, ντραμς κ.λπ.), καλής ποιότητας CD-player,

πίνακα μαρκαδόρου με πεντάγραμμο, διαδραστικό πίνακα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές με λογισμικά μουσικής, μικρόφωνο, ηχεία, ακουστικά και σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέα, οθόνη, καλής ποιότητας ηχεία, κονσόλα ήχου και σύστημα μικροφωνικής, συσκευή ηχογράφησης, αναλόγια, βιβλία Μουσικής, παρτιτούρες, CD, DVD με μουσικά θέματα, κουρτίνες συσκότισης, ελεύθερο χώρο για κίνηση κ.λπ. Ακόμη για την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εκδηλώσεων, τόσο σε εξωτερικό χώρο όσο και σε εσωτερικό, είναι απαραίτητη η προμήθεια των σχολείων με τον κατάλληλο ηχητικό εξοπλισμό.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση αποτελεί ένα ισχυρό διδακτικό εργαλείο. Είναι ουσιαστικό μέρος όλης της διδακτικής διαδικασίας, γιατί είναι το μέσο προσδιορισμού του βαθμού επιτυχίας των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Κύριος σκοπός της αξιολόγησης στο μάθημα της Μουσικής είναι να βοηθήσει τον/την εκπαιδευτικό να κατανοήσει σε βάθος αυτά που γνωρίζουν οι μαθητές/-τριες, ώστε να μπορεί να πάρει παιδαγωγικές αποφάσεις, βασισμένες σε πραγματικά δεδομένα, αλλά και τους/τις ίδιους/-ες μαθητές/-τριες για την πορεία των μαθησιακών αποτελεσμάτων τους, όταν εξετάζονται οι δεξιότητες και ικανότητές τους μέσα από αυθεντικές, ρεαλιστικές δράσεις. Η αξιολόγηση δεν ταυτίζεται με την ποσοτικοποίηση των επιτευγμάτων των μαθητών/-τριών, αλλά περιλαμβάνει επίσης την παρακολούθηση της πορείας και της διαδικασίας προς το τελικό αποτέλεσμα, καθώς και την ανατροφοδότηση των μαθητών/-τριών για όλα αυτά (διαμορφωτική αξιολόγηση). Επίσης, παρέχει πολύτιμες πληροφορίες στον/στην εκπαιδευτικό σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στη διδασκαλία-μάθηση, καθώς και με τις δυσκολίες ή τις αδυναμίες των μαθητών/-τριών, ώστε να είναι σε θέση να αναπροσαρμόσει τη διδασκαλία. Μία αποδοτική αξιολόγηση πρέπει να σχετίζεται πλήρως με όλο το εύρος των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, να βελτιώνει τις μεταγνωστικές ικανότητες των μαθητών/-τριών, να ενισχύει τα κίνητρα, την αυτοπεποίθηση και την ενεργή συμμετοχή τους και να αποτελεί αφετηρία για περαιτέρω μάθηση. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να συνδυάζει διάφορες στρατηγικές, όπως τα τεστ αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης, τις ρουμπρίκες αξιολόγησης, τους εννοιολογικούς χάρτες, τους φακέλους επιτευγμάτων, τις σύνθετες ερευνητικές εργασίες, τα ημερολόγια και την παρατήρηση.

Β' Μέρος

Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
1ος Θεματικός Οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της Μουσικής			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/-τριες:
Ρυθμός	<p>Παλμός – Ρυθμός</p> <p>Ρυθμικές αξίες: ολόκληρο, μισό, τέταρτο, όγδοο, δέκατο έκτο, τριακοστό δεύτερο, εξηκοστό τέταρτο, παύσεις, παρεστιγμένο όγδοο με δέκατο έκτο, τρίηχο ογδών, όγδοα με δύο δέκατα έκτα</p> <p>Ελλιπές μέτρο, συγκοπή – αντιχρονισμός Μέτρα 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 7/8, 9/8</p>	<ul style="list-style-type: none"> επαναλαμβάνουν με αυξανόμενη ακρίβεια σύνθετα ρυθμικά σχήματα αναπαράγουν σύνθετα ρυθμικά σχήματα με χρήση ρυθμικών συλλαβών αναπαράγουν/εκτελέσουν με το αυτί σύνθετα ρυθμικά σχήματα σε ιδιόφωνα μουσικά όργανα αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν στη μουσική πράξη (δημιουργία, εκτέλεση) τα σύμβολα της ευρωπαϊκής σημειογραφίας όσον αφορά τη διάρκεια του ήχου και τον ρυθμό της μουσικής διακρίνουν τα ισχυρά – ασθενή μέρη στο μέτρο του ρυθμού μιας μουσικής ή μιας σειράς λέξεων διακρίνουν τον παλμό από τον μελωδικό ρυθμό εκτελέσουν μια ρυθμική παρτιτούρα prima vista 	<ul style="list-style-type: none"> Μαθαίνουν να τραγουδούν έναν δίφωνο κανόνα και στη συνέχεια συνοδεύουν το τραγούδι με body percussion ή μουσικά όργανα. Εκτελούν μία ρυθμική παρτιτούρα μεγάλων φωνών. Στη συνέχεια χωρίζονται σε δύο ομάδες: Η μία χτυπά τον παλμό και η άλλη εκτελεί τον μελωδικό ρυθμό. Εκτελούν στο ταμπουρίνο τον ρυθμό στίχων τραγουδιών και διακρίνουν τους ισχυρούς από τους ασθενείς χρόνους. Στη συνέχεια, χωρίζονται σε δύο ομάδες: Η μία χτυπά σε κλάβες όλους τους χρόνους, η άλλη χτυπά σε πιατίνια τους ισχυρούς χρόνους. Διευθύνουν με τις τυπικές – για κάθε μέτρο – κινήσεις μέτρησης ενός/μιας μαέστρου μουσικά έργα με διμερές, τριμερές και τετραμερές μέτρο, συνδυάζοντας τις κινήσεις και με άλλες εκφραστικές, δυναμικές ή ερμηνευτικές εντολές - υποδείξεις π.χ. 2/4 «Τέσσερις στρατηγοί κινάν και παν» (Μπ. Μπρεχτ, μετ. Οδ. Ελύτη – Μ. Χατζιδάκι), 3/4 «Το βαλς των χαμένων ονείρων» (Μ. Χατζιδάκι) και 4/4 «Είναι το γέλιο σου» (Λ. Δημοπούλου

Ρυθμός		<ul style="list-style-type: none"> • ακολουθούν μια μουσική σε διμερές, τριμερές ή τετραμερές μέτρο με τις τυπικές κινήσεις μέτρησης ενός/μιας μαέστρου • διακρίνουν το ελλιπές μέτρο, τη συγκοπή και τον αντιχρονισμό • ανταποκρίνονται ψυχοκινητικά σε χαρακτηριστικούς ρυθμούς της ελληνικής ή άλλης μουσικής παράδοσης • αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν δικά τους ρυθμικά σχήματα στο πλαίσιο της συγκοπής • αποδίδουν τις ρυθμικές έννοιες μέσω οργάνων, φωνής και με τη χρήση συμβατικής και μη συμβατικής σημειογραφίας • αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά με συμβατική και μη συμβατική σημειογραφία ρυθμικά σχήματα 	<p>– Λ. Μαχαιρίτσας) κ.ά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν σε ομάδες ένα drum beat με κατάλληλο λογισμικό (π.χ. Audacity) ή ψηφιακές εφαρμογές (π.χ. chrome music lab, groove pizza). Στη συνέχεια μαθαίνουν να το εκτελούν με την ομάδα τους χρησιμοποιώντας έναν συνδυασμό από beatboxing, body percussion, ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα όργανα ή ηχογόνα αντικείμενα. • Αυτοσχεδιάζουν δημιουργώντας με τη σειρά χτυπώντας παλαμάκια ένα δικό τους ρυθμικό σχήμα σε δύο μέτρα 4/4. Το ρυθμικό σχήμα ξεκινά με παύση τετάρτου στον πρώτο χρόνο του πρώτου μέτρου. Αποδίδουν την άρση της παύσης του πρώτου μέτρου με χτύπημα του ποδιού στο έδαφος. • Πειραματίζονται με την τεχνική του beatboxing, τεχνική παραγωγής drum beats, ρυθμού και μουσικών ήχων με το στόμα, τα χείλη, τη γλώσσα, τη φωνή, τη ρινική κοιλότητα και τον λαιμό και αυτοσχεδιάζουν ρυθμικά σχήματα. Εξασκούν τους ήχους {Μπ} της μπότας, {Τ}, {Τς} από το πιατίι και {Πφ} του ταμπούρου, χρησιμοποιώντας φράσεις όπως οι παρακάτω. Βρίσκουν βίντεο εκμάθησης και εξάσκησης στο YouTube. <p>Boo-T-- Ca-T Boo-T-- Ca-T- (♩♩ ♩♩)</p> <p>Boo-Ts--Ca-Ts Boo-Ts-- Ca-Ts (♩♩ ♩♩)</p> <p>Boots--n--Cats--n Boots--n--Cats--n (♩♩ ♩♩)</p> • Συνειδητοποιούν τις θέσεις και άρσεις των μέτρων εκτελώντας σχήματα απλών
--------	--	--	--

Ρυθμός			<p>και μεικτών μέτρων στο τουμπελέκι.</p> <p>π.χ. ♩ ♪ ♪ ♪ (Ντουμ τέ - κε ντουμ τεκ, Μέτρο 4/4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν ατομικά ή σε ομάδες δικές τους μελωδίες στο Musescore και προσθέτουν ρυθμική συνοδεία με αξιοποίηση ρυθμικού οργάνου (π.χ. ηλεκτρικό μπάσο, ιδιόφωνο/μεμβρανόφωνο όργανο κ.ά.). Εκτελούν τις δημιουργίες τους και ηχογραφούν. • Εκτελούν ρυθμικές παρτιτούρες αξιοποιώντας μια ποικιλία από ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα μουσικά όργανα ή άλλες τεχνικές, όπως beat boxing, body percussion, bucket drumming, chair drumming.
Τονικό ύψος – Μελωδία	<p>Μελωδικό μοτίβο Πεντατονικές κλίμακες</p> <p>Μείζονα – ελάσσονα κλίμακα, ύφεση – δίεση – αναίρεση</p> <p>Μετατροπία (εμπειρικά)</p> <p>Οκτώηχος – Ήχοι βυζαντινής μουσικής (ήχος Α΄)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες σύνθετες μελωδίες με τονική ακρίβεια • τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες μελωδίες με μίμηση • τραγουδούν μια μελωδία σε διαφορετικές τονικότητες (μετατροπία) • τραγουδούν και να παίζουν από μνήμης μελωδικά μοτίβα με τα ονόματα των φθόγγων τους • αναγνωρίζουν εμπειρικά τη λειτουργία των αλλοιώσεων (δίεση – ύφεση- αναίρεση) και να διακρίνουν ακουστικά τη μείζονα και την ελάσσονα κλίμακα • εκτελούν στη 	<ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν το δημοτικό τραγούδι «Σου 'πα μάνα» (Πελοπόννησος). Χωρίζονται έπειτα σε δύο ομάδες: Μία ομάδα «τραγουδιστών» και μία ομάδα «μουσικών». Η ομάδα των «μουσικών» μαθαίνει το τραγούδι στο μεταλλόφωνο, ενώ η ομάδα των «τραγουδιστών» προβάρει το τραγούδι. Οι ομάδες ενώνονται σε κοινή πρόβα. Στο τέλος, μπορεί να προστεθεί και μία ομάδα χορευτών (τσακώνικος χορός). • Προσεγγίζουν την αλλοίωση, την αναίρεση και το διάστημα του ημιτονίου ακούγοντας το μουσικό θέμα «Batman Theme» του Neal Heft από την τηλεοπτική σειρά Batman της δεκαετίας του 1960. Στη συνέχεια, παίζουν το θέμα σε μεταλλόφωνο ή σε κιθάρα. Πρόκειται για δωδεκάμετρο blues που περιλαμβάνει τρεις συγχορδίες με

<p>Τονικό ύψος – Μελωδία</p>		<p>φλογέρα ή σε τονικά μουσικά όργανα μελωδίες τραγουδιών που έχουν μάθει</p> <ul style="list-style-type: none"> • δημιουργούν μελωδίες στη φλογέρα ή στο αρμόνιο ή σε ξυλόφωνο/ μεταλλόφωνο στο πλαίσιο της πεντατονικής κλίμακας • χρησιμοποιούν το σύστημα συμβολισμού του τονικού ύψους στην ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία • τραγουδούν ένα τραγούδι ακολουθώντας έναν απλό οδηγό τραγουδιού • τραγουδούν, διατηρώντας ορθή θέση σώματος, καλή άρθρωση, κατάλληλη έκφραση, αυξανόμενο έλεγχο και στήριξη της αναπνοής, τραγούδια κατάλληλα για την τάξη τους • αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώ- ντας και αποδίδοντας λεκτικά με συμβατική και μη συμβατική σημειογραφία μελωδικά σχήματα • τραγουδούν συγχρονισμένα ακολουθώντας τις οδηγίες ενός/μιας μαέστρου έχοντας 	<p>επιρροές από τη surf music και τη μουσική για κατασκοπευτικές ταινίες (spy movies) της εποχής:</p> <p>Π.χ. (πολύ εύκολη εκδοχή): https://musescore.com/lorenzopaolinellimusico/batman (πιο πολύπλοκη εκδοχή- διασκευή) https://musescore.com/user/2435866/scores/6112868</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν και διαβάζουν παράλληλα την παρτιτούρα από τον κανόνα «Jubilate Deo» του W.A. Mozart και διακρίνουν ακουστικά την κλίμακα της ντο μείζονα. • Ακούν και τραγουδούν το δημοτικό τραγούδι «Σαράντα παλικάρια». Ψάλλουν το γνωστό απολυτικό «Σώσον Κύριε τον Λαόν σου» σε ήχο α'. Τι ομοιότητες και τι διαφορές εντοπίζουν; • Ακούν από τον/την εκπαιδευτικό να παίζει τη ρε ελάσσονα σε μελωδικό όργανο και κατόπιν τη βλέπουν στον πίνακα. Στη συνέχεια ακούν το τραγούδι «Τα λουστράκια» (Ν. Γκάτσου – Μ. Χατζιδάκι) και διακρίνουν ακουστικά την κλίμακα. • Ακούν και εξερευνούν την έννοια των μείζονων και ελάσσονων κλιμάκων μέσω των διαδραστικών εφαρμογών του Φωτόδεντρου: <p>Μείζονες κλίμακες Ελάσσονες κλίμακες</p> <p>Στη συνέχεια πειραματίζονται σε κάποιο μουσικό όργανο και φτιάχνουν μια δικιά τους κλίμακα. Ακόμα μπορούν να δημιουργήσουν μια μελωδία πάνω σε μία δοσμένη μείζονα ή</p>
----------------------------------	--	--	--

Τονικό ύψος – Μελωδία		επίγνωση του ρόλου τους μέσα στο μουσικό σύνολο	ελάσσονα κλίμακα. <ul style="list-style-type: none"> Δοκιμάζουν με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού να φτιάξουν διαφορετικές μείζονες κλίμακες από διαφορετική αφετηρία πάνω σε μελωδικό όργανο ή σε εικονικό πιάνο στον διαδραστικό πίνακα.
Μορφή	<p>Μοτίβο, ostinato, φράση, πρόταση</p> <p>Διμερής – Τριμερής μορφή, μορφή Ρόντο</p> <p>Θέμα και παραλλαγές, Ερώτηση – Απάντηση</p> <p>Θέμα – Ανάπτυξη θέματος – Αλυσίδα</p> <p>Μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης παράδοσης (συμφωνία, κονσέρτο, όπερα κ.ά.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> διακρίνουν τα δομικά μέρη ενός μουσικού κομματιού σε επίπεδο μελωδίας (μοτίβο, φράση κ.ά.) αναγνωρίζουν τα διαφορετικά μέρη των τραγουδιών της δημοφιλούς μουσικής (π.χ. ρεφρέν-κουπλέ, γέφυρα, επανάληψη κ.ά.) εξηγούν την έννοια της θεματικής ανάπτυξης διακρίνουν την αλυσίδα κατά την ανάπτυξη ενός θέματος διακρίνουν τα θέματα σε μια κλασική συμφωνία διακρίνουν μουσικά έργα ή τραγούδια με διμερή ή τριμερή μορφή, μορφή ρόντο και μορφή θέμα και παραλλαγές τραγουδούν και να παίζουν σε μουσικά όργανα με αίσθηση των φράσεων αναφέρουν μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης μουσικής παράδοσης 	<ul style="list-style-type: none"> Ακούν το πρώτο μέρος Allegro con brio από την 5η Συμφωνία του Beethoven και διακρίνουν την έκθεση του πρώτου θέματος (τα έξι μέτρα του λεγόμενου μοτίβου «του Πεπρωμένου»), το πέρασμα του θέματος σε διάφορα όργανα της ορχήστρας και την έκθεση του δεύτερου θέματος. Στη συνέχεια, αναμένουν κατά την ακρόαση την επανέκθεση του θέματος προς το τέλος του έργου. Ακούν το syntherop instrumental σε Moog synthesizer «Popcorn» του Gershon Kingsley και διακρίνουν την αλυσιδωτή ανάπτυξη του θέματος, καθώς και τη μορφή ABA του instrumental. Χωρίζονται σε ομάδες εργασίας και αναζητούν στην πλατφόρμα YouTube τραγούδια ή οργανική μουσική με διμερή ή τριμερή μορφή, μορφή ρόντο και μορφή θέμα και παραλλαγές. Κάθε ομάδα επιλέγει από ένα μουσικό έργο ή τραγούδι για κάθε μορφή, τα οποία παρουσιάζει στην ολομέλεια. Κατά την ακρόαση τα μέλη των άλλων ομάδων πρέπει να βρουν ποια μορφή αντιστοιχεί σε κάθε μουσικό έργο ή τραγούδι. Ακούν μέρη από τη σουίτα μπαλέτου «Καρυοθραύστης» του P.I.

Μορφή		<ul style="list-style-type: none"> • αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν με κίνηση, φωνή, όργανα, ηχογόνα αντικείμενα και το σώμα (body percussion) αξιοποιώντας τις έννοιες της μορφολογίας (διμερείς-τριμερείς φόρμες, μορφή ερώτηση-απάντηση, ροντό, θέμα και παραλλαγές, ερώτηση-απάντηση) 	Tchaikovsky. Διακρίνουν ακουστικά τους χορούς που έχουν τριμερή μορφή (ABA).
Δυναμική Αγωγή	Όροι δυναμικής αγωγής (piano, forte, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo, mezzo piano, mezzo forte, sforzando, subito piano)	<ul style="list-style-type: none"> • περιγράφουν τη δυναμική αγωγή ενός μουσικού έργου με τους βασικούς όρους περιγραφής της δυναμικής αγωγής • δημιουργήσουν ένα ηχητικό δρώμενο με μεταβολές δυναμικής χρησιμοποιώντας ποικίλα μουσικά όργανα, ήχους σώματος και φωνής ή αυτοσχέδια ηχογόνα μέσα • αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν αξιοποιώντας την ηχητική παράμετρο της έντασης 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το «Πριγκηπικό διάταγμα» από το μπαλέτο «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» του Prokofiev και δημιουργούν παράλληλα έναν «χάρτη ακρόασης» σημειώνοντας με συμβατικούς όρους της δυναμικής αγωγής τη διαδοχή των καταστάσεων και των μεταβολών της δυναμικής αγωγής. • Εξασκούνται με τα διαφορετικά σύμβολα δυναμικής αγωγής λύνοντας τις διαδραστικές ασκήσεις και συνειδητοποιώντας πώς αυτά αξιοποιούνται στη μουσική πράξη, στο μαθησιακό αντικείμενο Δυναμική Αγωγή (κουίζ) του Φωτόδεντρου. Με την περάτωση των ασκήσεων, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/-τριες να συνθέσουν μια δική τους οκτάμετρη μελωδία, στην οποία να εισαγάγουν ενδείξεις δυναμικής, ανάλογα με το προσωπικό τους αισθητικό κριτήριο και τη συναισθηματική ατμόσφαιρα που θέλουν να δημιουργήσουν. Στη συνέχεια, οι ίδιοι/-ες οι μαθητές/-τριες μπορούν να εκτελέσουν τα έργα τους ή

<p>Δυναμική Αγωγή</p>			<p>των συμμαθητών/-τριών τους, είτε σε φυσικά ακουστικά όργανα είτε με τη βοήθεια της φωνής τους, και να κρίνουν το τελικό αποτέλεσμα ως κοινό.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σημειώνουν τη σειρά διαδοχής των καταστάσεων και των μεταβολών της δυναμικής αγωγής σε ένα μουσικό έργο, π.χ. Forte – crescendo – sf-subito – pp-crescendo –sf-ff-diminuendo – pp κι έπειτα δημιουργούν ανά ομάδες ένα ηχητικό δρώμενο δικής τους ενορχήστρωσης με βάση τη σειρά αυτή χρησιμοποιώντας μουσικά όργανα, αντικείμενα γύρω τους, το σώμα τους κι άλλα αυτοσχέδια ηχογόνα μέσα. • Ενορχηστρώνουν μια μελωδία σε ένα μουσικό πρόγραμμα (π.χ. Musescore). Δημιουργούν διαφορετικές «εκδοχές» καταστάσεων και μεταβολών δυναμικής αγωγής, τις οποίες ακούν και αξιολογούν. Επιλέγουν την εκτέλεση που κρίνουν ότι ήταν κατά τη γνώμη τους η πιο «ταιριαστή».
<p>Ρυθμική Αγωγή</p>	<p>Όροι ρυθμικής αγωγής (ταχύτητα) (allegro, adagio, accelerando, ritardando, largo moderato, presto, A tempo)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • χαρακτηρίζουν τη ρυθμική αγωγή ενός μουσικού έργου που ακούν χρησιμοποιώντας τους βασικούς όρους περιγραφής της ρυθμικής αγωγής • διακρίνουν τις διαφορές που δημιουργεί η μεταβολή της ρυθμικής αγωγής σε μια μουσική • διακρίνουν τις ομοιότητες ή διαφορές της ρυθμικής αγωγής μεταξύ των μερών ενός μουσικού 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν τον «Χορό των Νεράιδων», το τρίτο μέρος από το έργο «Μαγιοβότανο», συμφωνική σουίτα του Μανώλη Καλομοίρη, και περιγράφουν τις μεταβολές της ρυθμικής του αγωγής, καθώς και τα συναισθήματα που τους δημιούργησε η ακρόαση. • Ακούν τη διασκευή του ροκ συγκροτήματος Samatistas στην καντάδα «Η ανθισμένη αμυγδαλιά» (Δ. Δροσίνη – άγνωστος συνθέτης) κι ακούν την ομώνυμη καντάδα. Περιγράφουν τις διαφορές ανάμεσα στις δύο μουσικές και την επίδραση που

Ρυθμική Αγωγή		<p>έργου</p> <ul style="list-style-type: none"> δημιουργήσουν ένα ηχητικό δρώμενο με μεταβολές ρυθμικής αγωγής χρησιμοποιώντας αυτοσχέδια ηχογόνα μέσα, απλά μουσικά όργανα, ήχους σώματος ή φωνής 	<p>επέφερε η μεταβολή της ρυθμικής αγωγής. Ποια εκδοχή τούς αρέσει και γιατί; Δοκιμάζουν να αλλάξουν τη ρυθμική αγωγή σε ένα τραγούδι που ήδη γνωρίζουν και συζητούν αν αλλάζει κάτι στη συναισθηματική ατμόσφαιρα που δημιουργεί η νέα εκτέλεση.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ακούν την αρχή κάθε μέρους της συμφωνίας «Η έκπληξη» του Haydn και με βάση την ταχύτητα και το ύφος της μουσικής αντιστοιχούν δοσμένους συμβατικούς όρους ρυθμικής αγωγής με το σωστό μέρος. π.χ. πρώτο μέρος → Adagio – Vivace assai κ.λπ. Εκτελούν ρυθμικές παρτιτούρες με διαφορετικούς όρους ρυθμικής αγωγής, αξιοποιώντας μια ποικιλία από ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα μουσικά όργανα ή άλλες τεχνικές, όπως beat boxing, body percussion, bucket drumming. Δημιουργούν μία χαρούμενη-χορευτική οκτάμετρη μελωδία με γρήγορο tempo στο Musescore και στη συνέχεια προσθέτουν συνοδεία με ρυθμούς από μεμβρανόφωνα και ιδιόφωνα όργανα. Τέλος εκτελούν τη δημιουργία τους.
Ηχώχρωμα	<p>Όργανα συμφωνικής ορχήστρας</p> <p>Ενορχήστρωση έργου συμφωνικής μουσικής</p> <p>Αρχαία ελληνικά μουσικά όργανα</p> <p>Είδη ανθρώπινης φωνής</p>	<ul style="list-style-type: none"> διακρίνουν το ιδιαίτερο ηχώχρωμα των μουσικών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας, καθώς και των τμημάτων της αναγνωρίζουν τα αρχαία ελληνικά 	<ul style="list-style-type: none"> Ακούν το έργο του B. Britten «Οδηγός των νέων για την ορχήστρα» – «Young Person's Guide to the Orchestra» και αναγνωρίζουν το ιδιαίτερο ηχώχρωμα των οργάνων της ορχήστρας και των τμημάτων της. Αναζητούν στο διαδίκτυο μαγνητοσκοπημένα βίντεο

<p>Ηχόχρωμα</p>	<p>Στοιχεία ενορχήστρωσης</p>	<p>μουσικά όργανα</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν ακουστικά τα είδη της ανθρώπινης φωνής • πειραματίζονται με τα διαφορετικά ηχοχρώματα μουσικών οργάνων, αυτοσχέδιων ηχογόνων μέσων και της φωνής για να δημιουργήσουν μια ηχοεικόνα ή ένα ηχητικό δρώμενο ή ηχητικά εφέ • πειραματίζονται με διαφορετικά ηχοχρώματα εικονικών μουσικών οργάνων ή με έναν ψηφιακό σταθμό επεξεργασίας ήχου (DAW) • ενορχηστρώνουν μία μελωδία, προσθέτοντας ρυθμικά σχήματα σε ρυθμικό μουσικό όργανο στο Musescore 	<p>εκτελέσεων του έργου και παρατηρούν σε σχέση με το ηχόχρωμα κάθε οργάνου που ακούν τη μορφή, το μέγεθος και το υλικό κατασκευής του, τον τρόπο εκτέλεσής του, την εκφραστικότητα του/της εκτελεστή/-στριας, τον τρόπο διεύθυνσής του/της μαέστρου κ.ά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν στο διαδίκτυο εικόνες, αρχεία ήχου, πληροφορίες και βίντεο που αφορούν την αρχαία ελληνική μουσική και τα αρχαία ελληνικά μουσικά όργανα. Παρουσιάζουν σχετική εργασία σε λογισμικό παρουσίασης, ενσωματώνοντας ηχογραφημένες εκτελέσεις σε ανακατασκευασμένα όργανα των μοναδικών έργων αρχαίας ελληνικής μουσικής που έχουν διασωθεί. • Διακρίνουν το ιδιαίτερο ηχόχρωμα φωνών του λυρικού τραγουδιού ακούγοντας ολιγόλεπτα αποσπάσματα από όπερες π.χ. <ul style="list-style-type: none"> – Σουμπρέτα (Σοπράνο) – «Les oiseaux dans la charmille», από την όπερα «Les Contes d' Hoffmann» του J. Offenbach. – Κοντράλτο – «Nacqui all'affanno ... Non piu mesta» από την όπερα «La Cenerentola» («Η Σταχτοπούτα») του J. Rossini – Τενόρος – «Addio fiorito asil» από την όπερα «Tosca» του G. Puccini – Βαρύτονος (Φίγκαρο) «Largo al factotum» από την όπερα «Il Barbiere di Siviglia» («Ο Κουρέας της Σεβίλλης») • Ανοίγουν στον διαδραστικό
-----------------	-----------------------------------	--	---

Ηχώχρωμα			<p>πίνακα της τάξης την εφαρμογή <u>Διακρίνω τα Χάλκινα από τα Ξύλινα Πνευστά</u>. Χωρίζονται σε δύο ομάδες που «διαγωνίζονται» κερδίζοντας πόντους για κάθε ορθή απάντηση. Επιλέγουν ένα ένα τα πνευστά όργανα, παρατηρούν το ηχώχρωμά τους και τα τοποθετούν στην κατηγορία (χάλκινα ή ξύλινα) όπου ανήκουν.</p> <ul style="list-style-type: none"> Αξιοποιούν ένα ανοικτό λογισμικό (π.χ. Virtual DJ) ή μια διαδικτυακή εφαρμογή ηχητικής επεξεργασίας και μιξαρίσματος (π.χ. https://you.dj/gr). Επιλέγουν τα ηχητικά κομμάτια που επιθυμούν και τα μιξάρουν σύμφωνα με τα δικά τους αισθητικά κριτήρια. Δημιουργούν λούπες και προσθέτουν ηχητικά εφέ (π.χ. scratching, echo). Αναζητούν στο διαδίκτυο στοιχεία για τους dj και τον ρόλο τους στη σύγχρονη δημοφιλή μουσική σκηνή και στο ραδιόφωνο.
Συνήχηση	<p>Μονοφωνία, ομοφωνία, πολυφωνία</p> <p>Δίφωνα κανόνες, δίφωνα τραγούδια, συγχορδίες, μπορντούν, ισοκράτης</p>	<ul style="list-style-type: none"> αναγνωρίζουν ακουστικά τη διαφορά μεταξύ μονοφωνίας, ομοφωνίας και πολυφωνίας συνδέουν τις διάφορες μορφές συνήχησης με στοιχεία από την ιστορία της μουσικής ερμηνεύουν δίφωνα τραγούδια και κανόνες διακρίνουν σύμφωνες και διάφωνες συγχορδίες ψάλλουν βυζαντινούς 	<ul style="list-style-type: none"> Ακούν χαρακτηριστικά ηχογραφημένα αποσπάσματα μονοφωνικής, ομοφωνικής και πολυφωνικής μουσικής από την αρχαία ελληνική, βυζαντινή εκκλησιαστική και δημοτική παράδοση κι από την έντεχνη δυτικοευρωπαϊκή μουσική παράδοση και συνδέουν το διαφορετικό τους «άκουσμα» με στοιχεία από την ιστορία της μουσικής και το εν γένει ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο της δημιουργίας τους. Βρίσκουν π.χ. ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στο μονόφωνο ύφος της βυζαντινής εκκλησιαστικής μουσικής και του γρηγοριανού μέλους,

Συνήχηση		<p>εκκλησιαστικούς ύμνους με συνοδεία ισοκράτη</p> <ul style="list-style-type: none"> • δημιουργούν συνηχήσεις με μελωδικά και τονικά κρουστά όργανα • μαθαίνουν να συνοδεύουν μελωδίες με απλές συνοδείες από ισοκράτημα, μπορντούν ή συγχορδίες (εμπειρικά) • μαθαίνουν να διαβάζουν απλές παρτιτούρες τραγουδιών (οδηγούς, lead sheet) και να εισάγονται εμπειρικά στον συμβολισμό των συγχορδιών και στις ταμπλατούρες 	<p>συγκρίνουν και κατανοούν την ιστορική και θρησκευτική σημασία του φωνητικού και μονόφωνου χαρακτήρα της εκκλησιαστικής μουσικής της Ανατολικής Εκκλησίας έναντι του πολυφωνικού χαρακτήρα –με εξαίρεση το παλαιότερο γρηγοριανό μέλος– της δυτικοευρωπαϊκής εκκλησιαστικής μουσικής και της χρήσης μουσικών οργάνων σε εκείνη.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν να τραγουδούν δίφωνους κανόνες και δίφωνα τραγούδια. • Ακούν το μέρος της φούγκας από το έργο του B. Britten «Οδηγός των νέων για την ορχήστρα» –«Young Person's Guide to the Orchestra». Διακρίνουν το θέμα της φούγκας καθώς εκτελείται πολυφωνικά σε μίμηση από κάθε όργανο της ορχήστρας με την ίδια σειρά, όπως στις παραλλαγές. • Δημιουργούν σε μουσικό λογισμικό (π.χ. Musescore) τυχαίες συνηχήσεις, διακρίνουν ακουστικά αν είναι σύμφωνες ή διάφωνες και περιγράφουν την εντύπωση και τα συναισθήματα που τους προκαλούν. • Μαθαίνουν να συνοδεύουν με συγχορδίες τη «Φραγκοσυριανή» του M. Βαμβακάρη στην κιθάρα. • Ψάλλουν βυζαντινούς εκκλησιαστικούς ύμνους με συνοδεία ισοκράτη, π.χ. το Κοντάκιον των Χριστουγέννων «Η Παρθένος Σήμερον», το Απολυτίκιο του Ευαγγελισμού «Σήμερον της Σωτηρίας» κ.ά.
----------	--	---	---

ΜΟΥΣΙΚΗ – Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
1ος Θεματικός Οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της Μουσικής			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/-τριες:
Ρυθμός	<p>Παλμός-ρυθμός</p> <p>Ρυθμικές αξίες: παρεστιγμένο τέταρτο με όγδοο, παρεστιγμένο όγδοο με δέκατο έκτο, τρίηχο ογδών, όγδοα με δύο δέκατα έκτα, συγκοπή-αντιχρονισμός, ελλιπές μέτρο, όγδοο-τέταρτο-όγδοο, σύνδεση διαρκείας, το όγδοο ως μονάδα μέτρησης του μέτρου</p> <p>Μέτρα 2/4, 3/4 (βαλς), 3/4 (τσάμικος), 4/4, 5/8, 5/4, 7/8 (ως βορειοβαλκανικός ρυθμός και ως καλαματιανός ρυθμός), 9/8</p>	<ul style="list-style-type: none"> • αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη, αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά ή με συμβατική σημειογραφία, σύνθετα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα • αναγνωρίζουν, να περιγράφουν και να συγκρίνουν τα διάφορα στοιχεία που δομούν τον ρυθμό ενός μοτίβου (αξίες, συνδυασμοί αξιών κ.λπ.) μέσα σε μια ακρόαση με τη χρήση κατάλληλης μουσικής ορολογίας • καταγράφουν με σημειογραφία σύνθετα ρυθμικά σχήματα που ακούν • αναπαράγουν/παίζουν σε ρυθμικά όργανα ρυθμικά σχήματα που ακούν σε τραγούδια ή μουσικά κομμάτια • αποδίδουν τα ισχυρά – ασθενή μέρη στον ρυθμό του λόγου ή της μουσικής • διακρίνουν τον παλμό από τον μελωδικό ρυθμό • αποδίδουν σύνθετο ρυθμικό κείμενο 	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζονται σε δύο ομάδες. Καθώς οι δύο ομάδες αποδίδουν ένα τραγούδι, π.χ. «Δε σε θέλω πια» (Μικράς Ασίας), η μία ομάδα εκτελεί τον μελωδικό ρυθμό με κλάβες στις στροφές, ενώ η δεύτερη στο γύρισμα «κρατά» στο τρίγωνο τον παλμό της μουσικής. • Διαβάζουν την παρακάτω ρυθμική παρτιτούρα και την εκτελούν με ρυθμικές συλλαβές (τα, τι-τι, εν-τι κ.λπ.). Χωρίζονται έπειτα σε δύο ομάδες, μετράνε «ένα, δύο, τρία, τέσσερα» και εκτελούν επαναλαμβανόμενη τη ρυθμική παρτιτούρα ως εξής: Η μία ομάδα χτυπά τα πόδια στο πάτωμα στις παύσεις –«off beat»– και η άλλη εκτελεί τα όγδοα και τα τέταρτα με παλαμάκια. <p>4/4 ♩ ♪ ♪ ♪ ♪ </p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκτελούν στο ταμπορίνο τον ρυθμό στίχων τραγουδιών και διακρίνουν τους ισχυρούς από τους ασθενείς χρόνους π.χ. ♩ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ (κεί-νο που με τρώει, κεί-νο που με σώζει). • Διευθύνουν με τις τυπικές κινήσεις μέτρησης ενός/μιας μαέστρου μουσικά έργα σε διδαχθέντα μέτρα και ρυθμούς συνδυάζοντάς τες και με άλλες εκφραστικές, δυναμικές ή ερμηνευτικές εντολές-υποδείξεις. • Τραγουδούν σε φθόγγους το negro spiritual

Ρυθμός		<p>φωνητικά, χρησιμοποιώντας ένα σύστημα ρυθμικών συλλαβών.</p> <ul style="list-style-type: none"> • εκτελέσουν μια ρυθμική παρτιτούρα prima vista • ακολουθούν μια μουσική με τις τυπικές κινήσεις μέτρησης ενός/μιας μαέστρου • αποδίδουν με ακρίβεια το ελλιπές μέτρο, τη συγκοπή και τον αντιχρονισμό • αυτοσχεδιάζουν δικά τους ρυθμικά σχήματα στο πλαίσιο ενός δεδομένου ρυθμού • δημιουργούν απλά ρυθμικά και μελωδικά σχήματα, για να συνοδεύσουν ένα τραγούδι, μια ρίμα, μια μουσική ακρόαση ή δρώμενο • «συνθέτουν» απλές ρυθμικές παραλλαγές σε γνωστές μελωδίες 	<p>«Everybody sing freedom» (τα κορίτσια τη μελωδία της σοπράνο και –αν υπάρχουν αντίστοιχα– τη μελωδία της άλτο, ενώ τα αγόρια τη μελωδία του τενόρου και –αν υπάρχουν αντίστοιχα– το μέρος του μπάσου), χτυπώντας παράλληλα στράκες στον πρώτο (ισχυρό) χρόνο και στον τρίτο (σχετικά ισχυρό) χρόνο. Η μελέτη των διαφορετικών μερών θα χρησιμεύσει αργότερα στην ολοκλήρωση της καλλιτεχνικής εκμάθησης του τραγουδιού. Τραγουδούν ατομικά και διαδοχικά μια φράση ακολουθώντας τη μελωδική γραμμή του «Everybody sing freedom» και στη συνέχεια αυτοσχεδιάζουν μια άλλη μελωδία πάνω στα ίδια ρυθμικά σχήματα και με τα ίδια λόγια, χτυπώντας παράλληλα στράκες στον πρώτο (ισχυρό) χρόνο και στον τρίτο (σχετικά ισχυρό) χρόνο (μέτρο 4/4).</p>
Τονικό ύψος – Μελωδία	<p>Μελωδικό μοτίβο πεντατονικές κλίμακες (Ντο, Φα, Σολ) μείζονα και ελάσσονα κλίμακα (Ντο+, Σολ+, Φα+ και Λα-, Μι-),</p> <p>Ύφεση, δίεση, αναίρεση</p> <p>Τόνος, ημιτόνιο, τριημιτόνιο,</p> <p>Αρπισμός</p> <p>Οκτώηχος – Ήχοι βυζαντινής μουσικής (ήχος Α΄, ήχος Δ΄)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν ατομικά και ομαδικά μελωδίες με τονική ακρίβεια • τραγουδούν μια συγκεκριμένη μελωδία σε διάφορες τονικότητες (τρανσπόρτο) • εξηγούν τη λογική μεταφοράς (τρανσπόρτο) ενός μουσικού κειμένου από μια κλίμακα σε άλλη σύμφωνα με 	<ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν το δημοτικό τραγούδι «Μωρή κοντούλα Λεμονιά» (Ηπείρου) ακούγοντας μία παραδοσιακή εκτέλεση. Χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η πρώτη ομάδα τραγουδάει τη μελωδία, η δεύτερη ομάδα τραγουδάει σε ισοκράτημα την τονική με τα φωνήεντα του κειμένου. Στη συνέχεια, όλοι μαζί αυτοσχεδιάζουν πάνω στην πεντατονική κλίμακα. • Ακούν ένα μουσικό θέμα από κάποιο έργο της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής

<p>Τονικό ύψος – Μελωδία</p>	<p>Σημειογραφία βυζαντινής μουσικής</p>	<p>την τονική περιοχή που τραγουδούν</p> <ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν μελωδίες με μίμηση • διακρίνουν ακουστικά ένα μοτίβο ή ένα θέμα σε ένα μουσικό έργο και να ακολουθούν κατά την ακρόαση την ανάπτυξή του • αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη, αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά και με συμβατική σημειογραφία σύνθετα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα • χειρίζονται με άνεση τα συμβολικά ονόματα τονικού ύψους της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής σημειογραφίας: ντο, ρε, μι, φα, σολ, λα, σι • εξηγούν τη λειτουργία των αλλοιώσεων (δίεση – ύφεση - αναίρεση) και να τις χρησιμοποιούν στη μουσική πράξη (ανάγνωση, εκτέλεση, δημιουργία μουσικής) • διακρίνουν ακουστικά τη μείζονα και την ελάσσονα κλίμακα • τραγουδούν από μνήμης μελωδίες με τα ονόματα των φθόγγων τους • εκτελούν στη 	<p>μουσικής (π.χ. θέμα από τη Συμφωνία Νο 40 του Mozart, θέμα από το «Μολδάβα» του Bedřich Smetana από το συμφωνικό ποίημα «Η πατρίδα μου» κ.λπ.). Ο/Η εκπαιδευτικός παίζει το θέμα στο πιάνο και στη συνέχεια, οι μαθητές/-τριες προσαρμόζουν δικούς τους στίχους ώστε το θέμα να μετατραπεί σε τραγούδι. Τραγουδούν προσέχοντας ιδιαίτερα την τονική ακρίβεια της εκτέλεσης. Μαθαίνουν στη φλογέρα ή σε άλλο μελωδικό μουσικό όργανο το θέμα και το μεταφέρουν σε άλλες τονικότητες παίζοντας στις αντίστοιχες κλίμακες. Στη συνέχεια, ένας ένας τραγουδούν τη μελωδική γραμμή του επιλεγμένου θέματος με τους στίχους και παραλλάσσουν τη μελωδία αυτοσχεδιάζοντας, κρατώντας τον ίδιο ρυθμό και τα ίδια λόγια.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο/Η εκπαιδευτικός αυτοσχεδιάζει μια μικρή μουσική φράση σε μείζονα κλίμακα στο πιάνο και τη συνοδεύει αρμονικά. Στη συνέχεια τραγουδά τη μελωδία υποδειγματικά με τα αντίστοιχα ονόματα των φθόγγων. Οι μαθητές/-τριες επαναλαμβάνουν μιμητικά καθώς ο/η εκπαιδευτικός συνοδεύει στο πιάνο. Παίζει έπειτα τη φράση σε ελάσσονα κλίμακα και τραγουδά υποδειγματικά. Οι μαθητές/-τριες επαναλαμβάνουν μιμητικά. Ρωτά τους/τις μαθητές/-τριες ποιες διαφορές ή ομοιότητες παρατηρούν ανάμεσα στις δύο εκτελέσεις, τι αίσθηση ή τι συναισθήματα τους προκάλεσαν. Στη συνέχεια, παίζει τη φράση σε μείζονα
-------------------------------------	---	---	--

<p>Τονικό ύψος – Μελωδία</p>		<p>φλογέρα ή σε τονικά μουσικά όργανα μελωδίες τραγουδιών που έχουν μάθει</p> <ul style="list-style-type: none"> • δημιουργούν μελωδίες στη φλογέρα ή σε άλλα μουσικά όργανα • αυτοσχεδιάζουν μελωδικές ερωτήσεις και απαντήσεις, με όργανα ή με φωνή • μελοποιούν στίχους και να προσαρμόζουν δικούς τους στίχους σε γνωστές μελωδίες • ψάλλουν απλούς βυζαντινούς ύμνους ακολουθώντας την παρασημαντική (εμπειρικά) 	<p>ή ελάσσονα κλίμακα και οι μαθητές/-τριες πρέπει να διακρίνουν τους δυο τρόπους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βρίσκουν με το αυτί και παίζουν στη φλογέρα ή σε άλλο μουσικό όργανο το ρεφρέν από το τραγούδι «Τα καβουράκια» του Βασίλη Τσιτσάνη. Μαθαίνουν να το εκτελούν σωστά. Στη συνέχεια, παίζουν την ίδια μελωδία ξεκινώντας ένα διάστημα τετάρτης χαμηλότερα. • Ακούν και βλέπουν τη σημειογραφία, αναλύουν και τραγουδούν το κοντάκιο του Ακάθιστου Ύμνου «Τη Υπερμάχω» σε ήχο πλ. δ'. Ποια κλίμακα της δυτικής μουσικής και ποιο γνωστό ρεμπέτικο τραγούδι τους θυμίζει; («Συννεφιασμένη Κυριακή»)
<p>Μορφή</p>	<p>Riff, vamp, leitmotif Μονοφωνία, πολυφωνία, ετεροφωνία, ομοφωνία</p> <p>Διμερής και τριμερής μορφή</p> <p>Μορφή ρόντο</p> <p>Θέμα και παραλλαγές</p> <p>Ανοικτή και κλειστή φράση</p> <p>Διάφορες μορφές για οργανική και φωνητική μουσική</p> <p>Μορφές μουσικής από τη λαϊκή παράδοση της Ελλάδας και άλλων χωρών</p> <p>Μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής (συμφωνία,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ακούν συγκεντρωμένα ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακρόασεων με τη χρήση οδηγού ακρόασης ή παρτιτούρας, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες μουσικές έννοιες και να δημιουργούν τον δικό τους οδηγό ακρόασης • αναγνωρίζουν, να περιγράφουν, να συγκρίνουν και να αναλύουν μουσικές ακρόασεις διαφορετικών μουσικών ειδών, στιλ και πολιτισμών με χρήση κατάλληλης μουσικής ορολογίας • διακρίνουν τη διμερή μορφή, την τριμερή μορφή και 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν τις αρχές του κοντσέρτου «Άνοιξη» από τις «Τέσσερις εποχές» του A. Vivaldi προσεγγίζοντας την εναλλαγή γρήγορου – αργού – γρήγορου μέρους στο κονσέρτο. Έπειτα ακούν το πρώτο μέρος και διακρίνουν τότε ακούγεται το solo και τότε όλη η ορχήστρα. Διακρίνουν τα διαφορετικά μέρη της «Άνοιξης» συμπληρώνοντας τον οδηγό ακρόασης στο Μαθησιακό Αντικείμενο <u>Μαθαίνω και παίζω με τον Βιβάλντι</u>. • Ακούν από το ορατόριο «Μεσσίας» του Händel το χορωδιακό μέρος «Hallelujah!» και διακρίνουν την επωδό με τη λέξη-κλειδί «Αλληλούια». Περιγράφουν τις εντυπώσεις τους και τα συναισθήματα που τους δημιούργησε η ακρόαση του έργου.

Μορφή	κονσέρτο, όπερα κ.ά.)	<p>τη μορφή ρόντο σε μουσικά έργα</p> <ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν το θέμα και τις παραλλαγές του σε ένα μουσικό έργο με μορφή θέμα και παραλλαγές • αναγνωρίζουν μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής • διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ διαφορετικών μερών σε ένα μουσικό έργο • τραγουδούν και να εκτελούν σε μουσικά όργανα εκφραστικά με αίσθηση των φράσεων • αυτοσχεδιάζουν δικές τους μελωδίες στις μορφές που έχουν διδαχθεί 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν τις παρακάτω μουσικές συνθέσεις και διακρίνουν τη μορφή τους καταγράφοντας κατά την ακρόαση τη σειρά των διαφορετικών μερών: το τραγούδι «Yellow Submarine» των Beatles (διμερής μορφή AB), το τραγούδι «Η μικρή Ραλλού» (Νίκου Γκάτσου-Μάνου Χατζιδάκι), το πολυφωνικό του 16ου αιώνα από τη Βρετάνη «Tourdion» (τριμερής μορφή ABA) και το «Matona mia cara» του Orlando di Lasso (μορφή ρόντο ABAΓΑΔ). • Ακούν τον «Χορό των κύκνων» του P.I. Tchaikovsky και δημιουργούν –ατομικά ή δουλεύοντας σε ομάδες– έναν «χάρτη ακρόασης» που απεικονίζει τη διαδοχή των μερών [A B A] και τις διαφορές στην ενορχήστρωση του έργου [A αερόφωνα – B χορδόφωνα και αερόφωνα – A αερόφωνα]. • Ακούν και παρατηρούν τις παραλλαγές του W.A Mozart στο παραδοσιακό γαλλικό τραγούδι «Je vous dirai maman» (μελωδία από το παιδικό τραγούδι «Φεγγαράκι μου λαμπρό»). Δοκιμάζουν δουλεύοντας σε μικρές ομάδες να δημιουργήσουν δικές τους παραλλαγές μεταβάλλοντας π.χ. τον ρυθμό, τη μελωδία, το ύφος, την ενορχήστρωση κ.ά. αξιοποιώντας το λογισμικό Musescore. • Ακούν στο πιάνο από τον/την εκπαιδευτικό τα οκτώ πρώτα μέτρα του κουπλέ του τραγουδιού του Μ. Χατζιδάκι «Τα παιδιά κάτω στον κάμπο» και απαντούν στο αν τους δημιουργήθηκε η ανάγκη
-------	-----------------------	---	--

Μορφή			<p>συνέχειας ή αισθάνονται ήδη ολοκλήρωση της φράσης. Ακούν ξανά τα οκτώ μέτρα και τραγουδούν δίνοντας μια αυτοσχέδια απάντηση. Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός ξαναπαίζει τα οκτώ μέτρα και την απάντηση που έχει επιλέξει ο ίδιος ο συνθέτης.</p>
Δυναμική Αγωγή	<p>Όροι δυναμικής αγωγής (piano, forte, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo, mezzo piano, mezzo forte, sforzando, subito piano)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • δημιουργήσουν με μουσικά όργανα «ηχοεικόνες» που περιγράφονται μέσω του ηχοχρώματος και των μεταβολών της δυναμικής και της ρυθμικής αγωγής • περιγράψουν τη δυναμική αγωγή ενός μουσικού έργου με τους βασικούς όρους περιγραφής της δυναμικής αγωγής • χρησιμοποιούν αυξομειώσεις της έντασης και όρους δυναμικής αγωγής στις συνθέσεις τους για να αποδώσουν τη συναισθηματική ατμόσφαιρα που επιθυμούν 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοσχεδιάζουν ομαδικά πάνω σε ένα «μπάσο οστινάτο» υπό τη διεύθυνση συμμαθητή/-τριας τους, ο/η οποίος/-α υποδεικνύει συχνές αλλαγές δυναμικής. • Συνθέτουν, «ενορχηστρώνουν» και παίζουν μια μουσική φράση, η οποία αυξάνει συνεχώς την έντασή της σύμφωνα με αντίστοιχα σημεία δυναμικής. Το ίδιο θέμα «ενορχηστρώνεται» έτσι, ώστε να δίδεται η αίσθηση της αύξησης της έντασης όχι με σημεία δυναμικής, αλλά με αύξηση του ηχητικού όγκου στην ενορχήστρωση, με την προσθήκη όλο και πιο πολλών οργάνων ή αυτοσχεδίων ήχων. • Ακούν το «Bolero» του Maurice Ravel και σημειώνουν κατά τη διάρκεια της ακρόασης με συμβατικούς όρους της δυναμικής αγωγής τη διαδοχή των καταστάσεων και των μεταβολών της δυναμικής αγωγής. Συνδέουν τη δυναμική αγωγή του έργου με τον περιγραφικό χαρακτήρα της μουσικής που αποδίδει ένα караβάνι στην έρημο που όλο και «πλησιάζει» και ακούγεται ολοένα και πιο δυνατά. • Δημιουργούν ένα ηχοτοπίο του σχολείου τους. Ηχογραφούν διαφορετικούς ήχους από

Δυναμική Αγωγή			<p>περιοχές του σχολείου, της τάξης τους και της αυλής, τους εισάγουν σε διαφορετικά track στο Audacity και δημιουργούν το τελικό αποτέλεσμα αφού επεξεργαστούν το κάθε track και ρυθμίσουν κατάλληλα την ένταση.</p> <ul style="list-style-type: none"> Δημιουργούν μία μελωδία στο Musescore αξιοποιώντας διαφορετικά σύμβολα δυναμικής αγωγής. Στη συνέχεια, μαθαίνουν να την εκτελούν σε ένα μουσικό όργανο, αποδίδοντας τις διαφοροποιήσεις της έντασης.
Ρυθμική Αγωγή	Όροι ρυθμικής αγωγής (ταχύτητα, tempo) (allegro, adagio, accelerando, ritardando, largo moderato, presto, A tempo)	<ul style="list-style-type: none"> περιγράφουν τις μεταβολές της ρυθμικής αγωγής σε ένα μουσικό έργο χρησιμοποιώντας τους βασικούς όρους περιγραφής της ρυθμικής αγωγής δημιουργήσουν ένα ηχητικό δρώμενο με διαφορετικές καταστάσεις και μεταβολές της ρυθμικής αγωγής καταλάβουν τη λογική του (μηχανικού ή ηλεκτρονικού) μετρονόμου 	<ul style="list-style-type: none"> Ακούν μουσικά έργα με διαφορετική ρυθμική αγωγή και «πειραματίζονται» με τον μετρονόμο προσπαθώντας να προσαρμόσουν τα «χτυπήματα» του μετρονόμου πάνω σε αυτά. Ακούν μουσικά έργα με διαφορετική ρυθμική αγωγή και επιλέγουν σε εκπαιδευτικό φυλλάδιο εργασίας που τους έχει δοθεί τους όρους της ρυθμικής αγωγής του μέρους που ακούν κάθε φορά (π.χ. Allegro, Presto κ.λπ.). Διακρίνουν τη διαφορετική ρυθμική αγωγή (γρήγορο-αργό-γρήγορο) των μερών μιας συμφωνίας (πριν εισαχθεί το μινουέτο), π.χ. της Συμφωνίας αρ.27 στη σολ μείζονα Κ.199 του W.A. Mozart: I.Allegro, II.Andantino, III.Presto.
Ηχόχρωμα	Φυσικοί και ηλεκτρονικοί ήχοι και χρήση τους από τους/τις συνθέτες/-τριες μέσα σε μουσικά έργα Βασικά είδη ανθρώπινων φωνών	<ul style="list-style-type: none"> αναγνωρίζουν τη χροιά μουσικών οργάνων, ανθρώπινης φωνής και σύγχρονων πηγών ήχου εξηγούν την κατάταξη των 	<ul style="list-style-type: none"> Ακούν ηχογραφημένα αποσπάσματα μουσικών έργων για συμφωνική ορχήστρα και προσπαθούν να αναγνωρίσουν το ηχόχρωμα των διαφορετικών οργάνων επιλέγοντας κάθε φορά την αντίστοιχη εικόνα του

<p>Ηχώχρωμα</p>	<p>(σοπράνο, άλτο, τενόρος, μπάσος),</p> <p>Είδη ορχήστρας</p> <p>Όργανα συμφωνικής ορχήστρας</p> <p>Όργανα από τη λαϊκή παράδοση της Ελλάδας και άλλων χωρών, σύνολα και ορχήστρες</p> <p>Βασικά στοιχεία ενορχήστρωσης</p>	<p>μουσικών οργάνων σύμφωνα με το σύστημα των Hornbostel – Sachs</p> <ul style="list-style-type: none"> • εξερευνούν τους διάφορους τρόπους παραγωγής ήχου με τη χρήση του σώματος, ηχογόνων αντικειμένων και τις διάφορες τεχνικές εκτέλεσης μουσικών οργάνων • διακρίνουν το ηχώχρωμα των μουσικών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας • διακρίνουν το ηχώχρωμα των μουσικών οργάνων της ελληνικής λαϊκής παράδοσης • αναφέρουν μουσικά όργανα άλλων λαών και πολιτισμών • αναγνωρίζουν μουσικά όργανα σε σύνολα τζαζ, ροκ και άλλων ειδών μουσικής • αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους οι συνθέτες/-τριες επεξεργάζονται ηλεκτρονικούς και φυσικούς ήχους στις συνθέσεις τους • πειραματίζονται με διαφορετικά ηχοχρώματα οργάνων, στο πλαίσιο ενός μουσικού λογισμικού • πειραματίζονται και να αυτοσχεδιάζουν με ήχους από ποικίλα μέσα (ηχογόνα αντικείμενα, μουσικά όργανα, 	<p>μουσικού οργάνου που άκουσαν σε εκπαιδευτικό φύλλο εργασίας που τους έχει δοθεί.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διακρίνουν το ηχώχρωμα των ελληνικών λαϊκών μουσικών οργάνων κατά την ακρόαση ηχογραφημένων αποσπασμάτων δημοτικής, ρεμπέτικης, αστικής επτανησιακής, σύγχρονων ελληνικών τραγουδιών και κατατάσσουν τα όργανα με βάση τις τέσσερις βασικές κατηγορίες του συστήματος κατάταξης Hornbostel – Sachs (Ιδιόφωνα – Μembranόφωνα – Χορδόφωνα – Αερόφωνα). • Με αφορμή το κομμάτι «Sound menu» του Stephen Chadwick παρατηρούν ότι είναι δυνατόν με αντικείμενα καθημερινής χρήσης να δημιουργήσουμε μια μουσική σύνθεση. Στη συνέχεια, σε ομάδες αυτοσχεδιάζουν χρησιμοποιώντας αντικείμενα που βρίσκονται στον χώρο του σχολείου. Στο σπίτι ηχογραφούν ήχους και ρυθμικά σχήματα με κουζινικά σκεύη και αντικείμενα από τον χώρο της κουζίνας. Εισάγουν τους ήχους στο Audacity και δημιουργούν ένα κολάζ. • Ακούν τα μέρη της σουίτας «Εικόνες από μια έκθεση» του M. Petrovich Mussorgsky σε ενορχήστρωση του M. Ravel και καταγράφουν τα όργανα που διακρίνουν σε κάθε ακρόαση. Δημιουργούν ένα διαδραστικό βίντεο με την παρουσίαση του έργου στην πλατφόρμα της e-me. • Ακούν ένα από τα Βραδεμβούργια κοντσέρτα του J.S. Bach, αφού πρώτα έχουν δημιουργήσει με
------------------------	--	--	--

Ηχώχρωμα		<p>φωνή)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ενορχηστρώνουν μία μελωδία, ντουμπλάροντας τη μελωδία με διαφορετικά μουσικά όργανα και χρησιμοποιώντας νέα ρυθμικά και μελωδικά στοιχεία στο Musescore 	<p>χαρτόνι τη μορφή των οργάνων που παίρνουν μέρος στο συγκεκριμένο έργο. Μοιράζονται τα όργανα κατά οικογένειες και ορίζεται ένας/μία μαθητής/-τρια ως μαέστρος. Κατά την ακρόαση, «διευθύνει» το έργο, απευθυνόμενος/-η στην εκάστοτε ομάδα οργάνων για να την εισαγάγει. Στη συνέχεια, ορίζονται εναλλάξ άλλοι/-ες μαθητές/-τριες ως μαέστροι.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανοίγουν στον υπολογιστή ή στον διαδραστικό πίνακα το μαθησιακό αντικείμενο «Ο γύρος του κόσμου με όχημα τη μουσική», παρατηρούν και ακούν το ηχώχρωμα μουσικών οργάνων από όλο τον κόσμο και προσεγγίζουν την ποικιλία των ιδιοτήτων της μουσικής διαχρονικά και γεωγραφικά.
Συνήχηση	<p>Μονοφωνία, ομοφωνία, πολυφωνία</p> <p>Μονοφωνικά και πολυφωνικά μουσικά όργανα</p> <p>Σύμφωνες και διάφωνες συνηχήσεις</p> <p>Συγχορδία I και V, Τέλεια πτώση</p> <p>Ισοκράτημα</p> <p>Μίμηση</p> <p>Τρίφωνοι κανόνες</p> <p>Συμβολισμός συγχορδιών και ταμπλατούρες στους οδηγούς τραγουδιών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν τον βασικό συμβολισμό των συγχορδιών στα είδη της δημοφιλούς μουσικής (A, B, C, min., maj κ.ά.) • παίζουν κύριες συγχορδίες (τονική και δεσπόζουσα) σε μείζονες και ελάσσονες κλίμακες με εύκολο σπλισμό στο αρμόνιο/πιάνο και στην κιθάρα ή το γιουκαλίλι • περιγράφουν τη λογική που διέπει τις ταμπλατούρες της κιθάρας και του γιουκαλίλι και να βρίσκουν στο YouTube σχετικά βίντεο εκμάθησης • συνοδεύουν απλά τραγούδια παίζοντας στο 	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Η μία ομάδα μαθαίνει να τραγουδάει το τραγούδι «Paperback Writer» των Beatles. Η δεύτερη ομάδα ακούει το τραγούδι, βρίσκει με το αυτί τη μελωδία στο αρμόνιο και την προβάει μαζί με την πρώτη ομάδα, ενώ η τρίτη μαθαίνει να συνοδεύει το τραγούδι παίζοντας τις δύο συγχορδίες G7 και C maj. σε αρμόνιο/πιάνο, κιθάρα ή γιουκαλίλι, βρίσκοντας στο YouTube βίντεο εκμάθησης των συγχορδιών και διακρίνοντας τότε γίνονται οι εναλλαγές τους. Στο τέλος, κάνουν πρόβα όλοι μαζί και ηχογραφούν το αποτέλεσμα. • Ακούν το τραγούδι «Μ' αρέσει να μη λέω πολλά» (Υπόγεια Ρεύματα, 1994). Χωρίζονται σε ομάδες,

Συνήχηση		<p>πιάνο, στην κιθάρα ή σε άλλο πολυφωνικό όργανο συγχορδίες ακολουθώντας οδηγούς τραγουδιών</p> <ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ μονοφωνίας, ομοφωνίας και πολυφωνίας • διακρίνουν τις σύμφωνες και διάφωνες συνηχήσεις • τραγουδούν δίφωνα κομμάτια, τρίφωνους και τετράφωνους κανόνες • τραγουδούν ταυτόχρονα ανεξάρτητες μελωδικές γραμμές τραγουδιών • διακρίνουν ακουστικά τα μονοφωνικά και πολυφωνικά μουσικά όργανα • ψάλλουν με συνοδεία ισοκράτη 	<p>μαθαίνουν να εκτελούν το riff και το τραγουδί με το αυτί τους και ακολουθώντας οδηγό τραγουδιού. Οι υπόλοιπες ομάδες ασχολούνται με το αρμονικό-ρυθμικό τμήμα του κομματιού, μαθαίνοντας τις συγχορδίες της συνοδείας στην κιθάρα και συνοδεύοντας με ρυθμικά όργανα (π.χ. ηλεκτρικό μπάσο), ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα όργανα ή ακόμα beatboxing.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν χαρακτηριστικά ηχογραφημένα αποσπάσματα μονοφωνικής, ομοφωνικής και πολυφωνικής μουσικής από την ελληνική βυζαντινή εκκλησιαστική και δημοτική παράδοση καθώς και από την έντεχνη δυτικοευρωπαϊκή παράδοση διακρίνοντας το διαφορετικό τους «άκουσμα». • Ακούν από το ορατόριο «Μεσσίας» του G.F. Händel το χορωδιακό μέρος «Hallelujah!» και διακρίνουν την εναλλαγή ομοφωνικής και πολυφωνικής υφής. • Ένας μαθητής ή μία μαθήτρια τραγουδά έναν φθόγγο ως βάση (θεμέλιο) και άλλοι δύο τραγουδούν από έναν φθόγγο ο/η καθένας/-μία επιπλέον, ώστε να σχηματιστεί μια μείζονα συγχορδία. Ακολουθείται η ίδια διαδικασία για τον σχηματισμό ελάσσονος συγχορδίας. • Ακούν χαρακτηριστικά ηχογραφημένα αποσπάσματα μονοφωνικών και πολυφωνικών οργάνων και διακρίνουν ακουστικά τη διαφορά τους.
----------	--	--	--

Συνήχηση			<ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν κι εκτελούν τρίφωνους και τετράφωνους κανόνες, π.χ. το «Dona Nobis Pacem» σε τρίφωνο κυκλικό κανόνα. • Ακούν πολυφωνικά τραγούδια της Ηπείρου και προσπαθούν να μιμηθούν τις διαφορετικές «φωνές». • Μαθαίνουν να τραγουδούν τραγούδια από την ελληνική λαϊκή παράδοση, επεξεργασμένα για τρίφωνη χορωδία (π.χ. «Ηπειρώτικη τριλογία» του Κ.Θ. Ευαγγελάτου). • Διακρίνουν τη μελωδική γραμμή από το ίσο σε ακρόαση παραδοσιακής μουσικής με γκάιντα ή τσαμπούνα. • Ψάλλουν το τρισάγιον της Θείας Λειτουργίας («Άγιος ο Θεός») με ίσο. • Δημιουργούν στο Musescore μία μελωδία σε μια μείζονα κλίμακα, την οποία εναρμονίζουν με την Ι και V συγχορδία (διαισθητικά).
----------	--	--	--

ΜΟΥΣΙΚΗ – Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
1ος Θεματικός Οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της Μουσικής			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/-τριες:
Ρυθμός	<p>Παλμός-ρυθμός</p> <p>Ρυθμικές αξίες: παρεστιγμένο τέταρτο με όγδοο, παρεστιγμένο όγδοο με δέκατο έκτο, τρίηχο ογδών, όγδοα με δύο δέκατα έκτα,</p> <p>Ελλιπές μέτρο, συγκοπή–Αντιχρονισμός</p> <p>Swing feel</p> <p>Μέτρα 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 7/8, 9/8</p>	<ul style="list-style-type: none"> επαναλαμβάνουν και να καταγράφουν με αυξανόμενη ακρίβεια σύνθετα ρυθμικά σχήματα βρίσκουν με το αυτί τη ρυθμική συνοδεία σε μουσικά κομμάτια και να την αναπαράγουν/εκτελούν σε ρυθμικά όργανα καταγράφουν με σημειογραφία σύνθετα ρυθμικά σχήματα που ακούν κρατούν με άνεση τον παλμό παράλληλα με την ακρόαση μιας μουσικής με σύνθετα ρυθμικά σχήματα και ρυθμικά φαινόμενα π.χ. συγκοπή, αντιχρονισμό, αλλαγή μέτρου κ.ά. επαναλαμβάνουν με τη φωνή τους ή με κάποιο μουσικό όργανο έναν σύνθετο μελωδικό ρυθμό κρατούν με τη φωνή τους ή με μουσικά όργανα ένα ρυθμικό ostinato σε ένα τραγούδι ή μια ρυθμική απαγγελία ενός ποιήματος αναγνωρίζουν και να διακρίνουν 	<ul style="list-style-type: none"> Μαθαίνουν να τραγουδούν ένα τρίφωνο κανόνα και στη συνέχεια συνοδεύουν το τραγούδι με body percussion ή μουσικά όργανα. Εκτελούν μία ρυθμική παρτιτούρα μεγάλων φωνών. Στη συνέχεια χωρίζονται σε δύο ομάδες: Η μία χτυπά τον παλμό και η άλλη εκτελεί τον μελωδικό ρυθμό. Εκτελούν στο ταμπουρίνο τον ρυθμό στίχων τραγουδιών και διακρίνουν τους ισχυρούς από τους ασθενείς χρόνους. Στη συνέχεια, χωρίζονται σε δύο ομάδες: Η μία χτυπά σε κλάβες όλους τους χρόνους, η άλλη χτυπά σε πιατίνια τους ισχυρούς χρόνους. Ακούν και μελετούν το κομμάτι «Clapping Music» του S. Reich. Παρατηρούν τη χρήση της μινιμαλιστικής τεχνικής της διαφοράς φάσης. Εκτελούν ένα απόσπασμα (2-3 μέτρα) του κομματιού σε δύο ομάδες με body percussion ή κάποιο ιδιόφωνο/μεμβρανόφωνο. Δημιουργούν ατομικά ή ομαδικά στο Musescore δικές τους διφώνες ρυθμικές συνθέσεις στο στιλ του «Clapping Music» και τις εκτελούν στην ολομέλεια. Δημιουργούν ένα ποίημα στον ρυθμό του ostinato του τραγουδιού «We will rock you» των Queen που

Ρυθμός		ακουστικά ελληνικούς ρυθμούς	χτυπούν στο θρανίο ή με body percussion: 4/4 ♪ ♪ ♪ ♪
Τονικό ύψος – Μελωδία	<p>Μελωδικό μοτίβο</p> <p>Πεντατονικές κλίμακες (Ντο, Φα, Σολ, Λα)</p> <p>Μείζονες και ελάσσονες κλίμακες (φυσικές, με μία δίσση, με μία ύψηση)</p> <p>Εμπειρική χρήση κλειδιού Φα</p> <p>Ύψηση, δίσση, αναίρεση</p> <p>Τόνος, ημιτόνιο, τριημιτόνιο</p> <p>Αρπισμός</p> <p>Οκτώηχος – Ήχοι βυζαντινής μουσικής (Α', πλάγιος του Β' σκληρός χρωματικός, Γ', πλάγιος του Δ')</p> <p>Blues κλίμακες (εξατονικές) (Α, C, G), blue notes</p> <p>Χρωματική κλίμακα</p> <p>Τρόποι (δώριος, μιξολύδιος)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • διαβάζουν και να χειρίζονται με άνεση τα συμβολικά ονόματα τονικού ύψους της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής: ντο, ρε, μι, φα, σολ, λα, σι • εξηγούν τη λειτουργία των αλλοιώσεων (δίσση – ύψηση) των μείζονων και ελάσσονων κλιμάκων • αναπαράγουν/εκτελούν σε μελωδικά όργανα βρίσκοντας με το αυτί τη μελωδία απλών μουσικών κομματιών • τραγουδούν από μνήμης μελωδίες με τα ονόματα των φθόγγων τους και να εκτελούν σε μουσικά όργανα • δημιουργούν και να ερμηνεύουν μελωδίες σε μουσικά όργανα • αυτοσχεδιάζουν μελωδικές ερωτήσεις και απαντήσεις, με όργανα ή με φωνή • μελοποιούν στίχους και να προσαρμόζουν δικούς τους στίχους σε γνωστές μελωδίες. • τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες σύνθετες μελωδίες με τονική ακρίβεια • τραγουδούν ατομικά και σε 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το τραγούδι «Seven Nation Army» (The White Stripes, 2003). Έχοντας στη διάθεσή τους μουσικά όργανα (κάποιο μεμβρανόφωνο ή drums, κάποια κιθάρα ή ηλεκτρικό μπάσο ή αρμόνιο), αποκωδικοποιούν με το αυτί τους το τραγούδι, βρίσκοντας και μαθαίνοντας να εκτελούν σε ομάδες τη ρυθμική συνοδεία, τη μελωδία (riff) και το τραγούδι. Εκτελούν συγχρονιζόμενοι/-ες μεταξύ τους. • Ακούν το μουσικό κομμάτι «Clocks» των Coldplay. Μαθαίνουν να εκτελούν το μελωδικό riff (πρώτα τέσσερα μέτρα), ακολουθώντας την <u>παρτιτούρα</u> για πιάνο στο Musescore, καθώς και την αρμονική συνοδεία. Παρατηρούν ότι οι νότες που συνθέτουν το μελωδικό riff αποτελούν ουσιαστικά «σπασμένες» συγχορδίες (αρπισμοί). Βρίσκουν την κλίμακα/τρόπο που είναι γραμμένο το μουσικό κομμάτι (ΡΕ-ΜΙ-ΦΑ#-ΣΟΛ-ΛΑ-ΣΙ-ΝΤΟ-ΡΕ) (μιξολύδιος από ΡΕ), βάζοντας τους φθόγγους σε σειρά και τη συγκρίνουν με τον μείζονα τρόπο, παρατηρώντας ότι ο προσαγωγέας είναι χαμηλωμένος. Αναζητούν πληροφορίες στο διαδίκτυο για τους τρόπους και τη χρήση τους στον Μεσαίωνα και τη σημερινή εποχή στα δημοφιλή είδη μουσικής. Δημιουργούν μια δική τους μουσική σύνθεση σε μιξολύδιο τρόπο από ΛΑ, αφού βρουν πρώτα ποιες είναι οι νότες και ποιες συγχορδίες είναι η I, IV, V

<p>Τονικό ύψος – Μελωδία</p>		<p>ομάδες μελωδίες με μίμηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν μια μελωδία σε διαφορετικές τονικότητες (μετατροπία) • διακρίνουν ακουστικά διαφορετικά είδη κλιμάκων, όπως μείζονες, ελάσσονες, μπλουζ, πεντατονικές, βυζαντινούς ήχους • προσεγγίζουν εμπειρικά τρόπους μέσα από τραγούδια της δημοφιλούς μουσικής • διακρίνουν ακουστικά την τονική και τη δεσπύζουσα συγχορδία μιας κλίμακας στο πλαίσιο ενός τραγουδιού • τραγουδούν, διατηρώντας ορθή θέση σώματος, καλή άρθρωση, κατάλληλη έκφραση, αυξανόμενο έλεγχο και στήριξη της αναπνοής, τραγούδια κατάλληλα για την τάξη τους • αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά με συμβατική και μη συμβατική σημειογραφία μελωδικά σχήματα • τραγουδούν 	<p>στον ΛΑ μιζολύδιο τρόπο. Η μελωδία και η αρμονική συνοδεία είναι στο στίλ του «Clocks», χρησιμοποιώντας αρπισμούς στη μελωδική γραμμή.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βρίσκουν σε ομάδες με το αυτί σε μελωδικό όργανο το riff με το οποίο ξεκινά το τραγούδι «Smoke on the water». Στη συνέχεια, δοκιμάζουν να το εκτελέσουν ένα ημιτόνιο τονικά ψηλότερα. Το καταγράφουν με σημειογραφία στον πίνακα ή στο Musescore. Πάνω στη βάση του riff με το οποίο ξεκινά το τραγούδι «Smoke on the water» δημιουργούν συλλογικά ένα τραγούδι αυτοσχεδιάζοντας μελωδίες και στίχους. • Τραγουδούν και συγκρίνουν τον ύμνο των Εγκωμίων του Επιταφίου θρήνου «Αι γενεαί πάσαι» σε ήχο γ' με το γνωστό κρητικό τραγούδι «Πότε θα κάνει ξαστεριά». • Μαθαίνουν να παίζουν σε μελωδικά όργανα την κλίμακα G Blues. Αυτοσχεδιάζουν πάνω στις νότες της κλίμακας δημιουργώντας φράσεις, ερωτήσεις – απαντήσεις. • Εκτελούν στο πιάνο τον Δώριο τρόπο παίζοντας μια διαδοχή των φθόγγων από το ρε ως το ρε στα άσπρα πλήκτρα. Έπειτα ακούν το «Fantasia on Greensleeves» του <u>Ralph Vaughan Williams</u> και διακρίνουν τον Δώριο τρόπο που μόλις εκτέλεσαν. Ακούν στη συνέχεια το τραγούδι «Dans Le Port d' Amsterdam» του <u>Jacques Brel</u>, το «Leaving Greensleeves» του Leonard Cohen και παρατηρούν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των τραγουδιών. Αυτοσχεδιάζουν δικές τους
------------------------------	--	---	--

<p>Τονικό ύψος – Μελωδία</p>		<p>συγχρονισμένα ακολουθώντας τις οδηγίες ενός/μιας μαέστρου έχοντας επίγνωση του ρόλου τους μέσα στο μουσικό σύνολο</p> <ul style="list-style-type: none"> • χειρίζονται την αλλαγή τονικότητας για τεχνικούς/φωνητικούς και δημιουργικούς λόγους • δημιουργούν και να καταγράφουν δικές τους μελωδίες, τις οποίες να μπορούν να ερμηνεύουν με μουσικότητα • δημιουργούν τραγούδια με δικούς τους στίχους, να μελοποιούν ένα ποίημα ή να δημιουργούν δικούς τους στίχους σε δεδομένη μελωδία 	<p>μελωδίες στο πλαίσιο του Δώριου τρόπου με τη βοήθεια μουσικού προγράμματος, τις οποίες επαναλαμβάνουν σε άλλες τονικότητες δημιουργώντας μια αλυσίδα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν τα τραγούδια «Νύχτωσε χωρίς φεγγάρι» του Απόστολου Καλδάρα και «Δραπετσώνα» του Μίκη Θεοδωράκη. Τραγουδούν στίχους από τον ύμνο του Αποδείπνου «Μεθ' ημών ο Θεός» σε ήχο πλ. β΄. Τι ομοιότητες και τι διαφορές εντοπίζουν;
<p>Μορφή</p>	<p>Διμερής και τριμερής μορφή, μορφή ρόντο, θέμα και παραλλαγές</p> <p>Ερώτηση – Απάντηση</p> <p>Μορφή τραγουδιού σε δημοφιλή μουσικά είδη (στροφή/κουπλέ, ρεφρέν, γέφυρα, μετατροπία κ.ά.)</p> <p>Μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής (συμφωνία, κονσέρτο, όπερα κ.ά.)</p> <p>12μετρο blues</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ακούν συγκεντρωμένα ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακροάσεων με τη χρήση οδηγού ακρόασης ή παρτιτούρας, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες μουσικές έννοιες και να δημιουργούν τον δικό τους οδηγό ακρόασης • αναγνωρίζουν, να περιγράφουν, να συγκρίνουν και να αναλύουν μουσικές ακροάσεις διαφορετικών μουσικών ειδών, στιλ και πολιτισμών με χρήση κατάλληλης μουσικής 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν διαφορετικές μουσικές συνθέσεις και διακρίνουν τη μορφή τους, π.χ. το τραγούδι «Μια θάλασσα μικρή» (ABA – Τριμερής μορφή) κ.ά. • Μαθαίνουν για τη δομή που έχει ένα δωδεκάμετρο blues μουσικό κομμάτι (AAB). Ακούν το τραγούδι του Elmore James «Dust my Broom» και επιδιώκουν να διακρίνουν τα παρακάτω μέρη: <p>1ο μέτρο: I 1-2-3-4 <i>I'm gon' get up in the mornin'</i></p> <p>2ο μέτρο: I 1-2-3-4 <i>I believe I'll dust my broom</i></p> <p>3ο μέτρο: I 1-2-3-4</p>

Μορφή		<p>ορολογίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν τη διμερή μορφή, την τριμερή μορφή και τη μορφή ρόντο σε μουσικά έργα • διακρίνουν το θέμα και τις παραλλαγές του σε ένα μουσικό έργο με μορφή θέμα και παραλλαγές • διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ διαφορετικών μερών σε ένα μουσικό έργο • αναφέρουν μορφές της οργανικής και φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής • τραγουδούν εκφραστικά με φραζάρισμα • αυτοσχεδιάζουν δικές τους μελωδίες στις μορφές που έχουν διδαχθεί • αυτοσχεδιάζουν μελωδικές ερωτήσεις και απαντήσεις με όργανα ή με φωνή 	<p>4ο μέτρο: I 1-2-3-4</p> <p>5ο μέτρο: IV 1-2-3-4 <i>I'm gon' get up in the mornin'</i></p> <p>6ο μέτρο: IV 1-2-3-4 <i>I believe I'll dust my broom</i></p> <p>7ο μέτρο: I 1-2-3-4</p> <p>8ο μέτρο: I 1-2-3-4</p> <p>9ο μέτρο: V 1-2-3-4 <i>I quit the best girl in lovin'</i></p> <p>10ο μέτρο: IV 1-2-3-4 <i>Now my friends can get my room</i></p> <p>11ο μέτρο: I 1-2-3-4</p> <p>12ο μέτρο: V 1-2-3-4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο/Η καθένας/μία αυτοσχεδιάζει με τη σειρά του/της στα πλαίσια ενός δωδεκάμετρου blues, ακολουθώντας ένα κομμάτι play along/ backing track στο YouTube (π.χ. https://www.youtube.com/watch?v=E2V4s_X03-o) ή με τη συνοδεία του/της εκπαιδευτικού. Στη συνέχεια, κάποιος/-ες μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν να παίξουν το μπάσο σε κάποιο χαμηλό ρετζίστρο μελωδικού οργάνου (τονική συγχορδίας ή walking bass), ενώ άλλοι/-ες μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν το ρυθμικό μέρος του κομματιού. Μια άλλη ομάδα μαθητών/-τριών προσθέτει τις συγχορδίες στα ισχυρά μέρη του μέτρου. Ηχογραφούν το αποτέλεσμα και συζητούν στην ολομέλεια. Ακούν το τραγούδι «Johnny B Goode» του Chuck Berry και
-------	--	---	---

Μορφή			<p>το πιο σύγχρονο «Mercy» της Duffy (2008) και προσπαθούν να εντοπίσουν την ακολουθία των συγχορδιών και τη χρήση του 12μετρου blues.</p> <ul style="list-style-type: none"> Δημιουργούν ομάδες 4-5 μελών και αυτοσχεδιάζουν εναλλάξ μελωδίες στη μορφή της ερώτησης – απάντησης. Όλα τα μέλη της ομάδας (Tutti) εκτελούν μαζί σε μελωδικά όργανα το riff με το οποίο ξεκινά το τραγούδι «Smoke on the water» (μι-σολ-λα, μι-σολ-σι ύφεση λα, μι-σολ-λα–σολ-μι) κι έπειτα ένα μέλος (solo) αυτοσχεδιάζει ως απάντηση μια παραλλαγή του riff ή μια μελωδία δικής του έμπνευσης. Ακολουθεί το riff από την ομάδα κι ο αυτοσχεδιασμός του επόμενου μέλους κ.ο.κ.
Δυναμική Αγωγή	Όροι δυναμικής αγωγής (piano, forte, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo, mezzo piano, mezzo forte, sforzando, subito piano)	<ul style="list-style-type: none"> περιγράφουν με ακρίβεια τη δυναμική αγωγή ενός μουσικού έργου με τους βασικούς όρους περιγραφής της δυναμικής αγωγής συνειδητοποιούν πώς η δυναμική αγωγή συνυφαίνεται και με άλλες μουσικές έννοιες 	<ul style="list-style-type: none"> Τραγουδούν τον Εθνικό Ύμνο ακολουθώντας τις ενδείξεις δυναμικής που βλέπουν στην παρτιτούρα του. Ακούν τη σύνθεση «Mars» από το έργο «Οι πλανήτες» του G. Holst και αναπαριστούν τις καταστάσεις και μεταβολές της δυναμικής σε χαρτί με μια γραμμή που ανεβαίνει στο cresc και κατεβαίνει στο dim. Αξιολογούν ποιο σημείο πρέπει να σημειωθεί με ffff.
Ρυθμική Αγωγή	Όροι ρυθμικής αγωγής (ταχύτητα) (allegro, adagio, accelerando, ritardando, largo moderato, presto, A tempo)	<ul style="list-style-type: none"> χρησιμοποιούν με ευχέρεια την ιταλική ορολογία για τη ρυθμική αγωγή διακρίνουν πώς η ρυθμική αγωγή επηρεάζει το ύφος της μουσικής και τα συναισθήματα που προκαλεί 	<ul style="list-style-type: none"> Ακούν μουσικά έργα με διαφορετική ρυθμική αγωγή και προσπαθούν να διακρίνουν τις διαφορές στην έκφρασή τους ανάλογα με το τέμπο. Ακούν π.χ. το «Can – Can» του J. Offenbach και έπειτα τις «Χελώνες» από το «Καρναβάλι των ζώων» του C. Saint-Saens και παρατηρούν πώς η μεταβολή στη ρυθμική αγωγή του δεύτερου έργου

Ρυθμική Αγωγή			επηρέασε άμεσα το ύφος της μουσικής.
Ηχόχρωμα	<p>Αναγνώριση φυσικών και ηλεκτρονικών ήχων</p> <p>Διάκριση ηχοχρωμάτων διαφόρων μουσικών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας, καθώς και παραδοσιακών μουσικών οργάνων</p> <p>Στοιχεία ενορχήστρωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν πώς η παλέτα των ηχοχρωμάτων της συμφωνικής ορχήστρας λειτουργεί στιλιστικά κι εκφραστικά σε ένα μουσικό έργο • διερευνήσουν τη λειτουργία της ανθρώπινης φωνής και των μουσικών οργάνων σε σχέση με το είδος της μουσικής όπου απαντώνται • αναγνωρίζουν μουσικά όργανα σε σύνολα τζαζ, παραδοσιακής, ροκ κ.ά. και άλλων ειδών μουσικής • πειραματίζονται με το ηχόχρωμα μουσικών οργάνων στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού μουσικού λογισμικού • διασκευάζουν μουσικά κομμάτια για διαφορετικούς συνδυασμούς οργάνων-φωνών σε σχέση με το πρωτότυπο • ενορχηστρώνουν μία μελωδία, ντουμπλάροντας με διαφορετικά μουσικά όργανα τη μελωδία και χρησιμοποιώντας νέα ρυθμικά, μελωδικά και αρμονικά στοιχεία στο Musescore 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν στο διαδίκτυο βιντεοσκοπημένη ζωντανή εκτέλεση του «Imperial March» (Darth Vader's Theme) του John Williams από τη μουσική της κινηματογραφικής ταινίας «Star Wars» και παρατηρούν πώς η ενορχήστρωση στο συμφωνικό αυτό έργο δημιουργεί αντίστοιχα συναισθήματα κατά την ακρόαση. Στη συνέχεια, βλέπουν την αντίστοιχη σκηνή της ταινίας, όπου ακούγεται η σύνθεση, και συνειδητοποιούν την επίδραση της μουσικής στην τέχνη του κινηματογράφου. Αναζητούν στο διαδίκτυο βιντεοσκοπημένες ζωντανές εκτελέσεις διαφόρων ειδών μουσικής και διακρίνουν το ηχόχρωμα των οργάνων που απαντώνται στα αντίστοιχα μουσικά σύνολα. Διερευνούν ακόμη πώς επιδρά σε ένα δεδομένο μουσικό είδος η εισαγωγή ενός μουσικού οργάνου από διαφορετικό είδος μουσικής, π.χ. το σιτάρ στη ροκ μουσική, μια ολόκληρη συμφωνική ορχήστρα που συνοδεύει ένα ροκ συγκρότημα κ.ά. • Δημιουργούν με τη βοήθεια μουσικού προγράμματος διαφορετικές ενορχηστρώσεις ενός μουσικού θέματος διερευνώντας το ηχόχρωμα ως εκφραστικό εργαλείο. • Αναζητούν στο διαδίκτυο και παρακολουθούν παράλληλα με την ακρόαση ενός έργου μια «γραφική παρτιτούρα» (scrolling bar-graph score) που απεικονίζει τη διάρκεια του

Ηχώχρωμα			ήχου και σε διαφορετικά επίπεδα τις οικογένειες των μουσικών οργάνων που παίζουν κατά τη διάρκεια του έργου.
Συνήχηση	<p>Μονοφωνία, ετεροφωνία, πολυφωνία, ομοφωνία</p> <p>Μπορντούν</p> <p>Φωνητική εκτέλεση δίφωνων, τρίφωνων και τετράφωνων κανόνων, εκτέλεση δίφωνων και τρίφωνων μουσικών κομματιών</p> <p>Σύμφωνες και διάφωνες συνήχησεις</p> <p>Συγχορδία I, IV και V, τέλεια πτώση, ονομασία και λειτουργία βαθμίδων (τονική, υποδεσπόζουσα, δεσπόζουσα, προσαγωγέας)</p> <p>Συνοδευτικά αρμονικά σχήματα για πιάνο/αρμόνιο, κιθάρα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • διαβάζουν ταμπλατούρες και σύμβολα συγχορδιών σε οδηγούς τραγουδιών σε γνωστές τους κλίμακες και τα εκτελούν σωστά σε μουσικά όργανα (πιάνο, γιουκαλίλι, κιθάρα, μπάσο κ.ά.) • συνοδεύουν τραγούδια παίζοντας στο πιάνο, στην κιθάρα ή σε άλλο πολυφωνικό όργανο συγχορδίες ακολουθώντας οδηγούς τραγουδιών και αξιοποιώντας απλά συνοδευτικά σχήματα • διακρίνουν ακουστικά (εμπειρικά) ακολουθίες κύριων συγχορδιών • διακρίνουν τις διαφορετικές μορφές συνήχησης σε διάφορα μουσικά ρεύματα του 20ού και 21ου αιώνα • ψάλλουν με συνοδεία ισοκράτη • ψάλλουν απλούς βυζαντινούς ύμνους ακολουθώντας την παρασημαντική (εμπειρικά) • ερμηνεύουν τρίφωνα μουσικά κομμάτια 	<ul style="list-style-type: none"> • Συμπληρώνουν επιλεγμένες ακουστικές ασκήσεις από το μαθησιακό αντικείμενο <u>Παίζω με την Αρμονία</u> στο Φωτόδεντρο. Για παράδειγμα, στην άσκηση 4 και στο τραγούδι «Άστα τα μαλλάκια σου» (Μ. Σουγιούλ – Α. Σακελλάριος), ο/η εκπαιδευτικός επιδεικνύει τον τρόπο αρμονικής συνοδείας στο πιάνο με ολόκληρη (block chord) και «σπασμένη» συγχορδία (αρπέζ) και οι μαθητές/-τριες επαναλαμβάνουν. Στόχος είναι να μάθουν να εκτελούν το κουπλέ και το ρεφρέν συνοδεύοντας τη μελωδία χωρίς παρτιτούρα (από μνήμης και με το αυτί), διακρίνοντας τις αλλαγές μεταξύ I-IV-V. Η δραστηριότητα μπορεί να επεκταθεί στην εκμάθηση της αρμονικής συνοδείας με κιθάρα και γιουκαλίλι. Οι μαθητές/-τριες βρίσκουν στο YouTube μαθήματα επίδειξης εισάγοντας τα ονόματα των συγχορδιών (π.χ. D major chord, g minor chord, guitar/ukulele) και μαθαίνουν μόνοι/-ες τους τις συγχορδίες σε ομάδες, συνοδεύοντας τη μελωδία του τραγουδιού. <p>Χωρίζονται αυθόρμητα (χωρίς την παρέμβαση του/της εκπαιδευτικού) σε ομάδες και μελετούν το τραγούδι «<u>Yellow Submarine</u>» των Beatles, ακολουθώντας τον οδηγό του (lead sheet). Οι ομάδες αποφασίζουν μεταξύ τους τι θα μάθει η καθεμία, αναλαμβάνοντας την εκμάθηση της μελωδίας στο αρμόνιο/πιάνο, την</p>

Συνήχηση		<ul style="list-style-type: none"> • βιώσουν τη σημασία ιστορικών γεγονότων ορόσημων για την πατρίδα μας και να εξηγούν τον ρόλο της μουσικής σε αυτά 	<p>εκμάθηση του τραγουδιού, την εκμάθηση των συγχορδιών σε κιθάρα, γιουκαλίλι, αρμόνιο, ενώ μια ακόμα ομάδα αναλαμβάνει να βρει με το αυτί ένα ή περισσότερα συνοδευτικά ρυθμικά σχήματα αξιοποιώντας drums ή μια ποικιλία από μεμβρανόφωνα/ιδιόφωνα ακούγοντας την εκτέλεση των Beatles στο YouTube. Προβάρουν όλοι μαζί το μουσικό κομμάτι μέχρι να είναι ικανοποιημένοι από την εκτέλεση. Ηχογραφούν και δημοσιεύουν το αποτέλεσμα στον ηλεκτρονικό φάκελο επιτευγμάτων τους (portfolio). Παρουσιάζουν σε εκδήλωση στη σχολική και τοπική κοινότητα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Η μία ομάδα εκτελεί φωνητικά ή σε μεταλλόφωνο τον φθόγγο ντο με γρήγορες επαναλήψεις δεκάτων-έκτων και η άλλη μπαίνει λίγο μετά κάνοντας το ίδιο με τον φθόγγο φα. Η τρίτη ομάδα εκτελεί γρήγορες επαναλήψεις ντο-φα. Οι δύο ομάδες μπορούν να μη συγχρονίζονται απόλυτα και να παίζουν πολυρυθμικά, επεκτείνοντας έτσι το αποτέλεσμα της συνήχησης. Ακούν το έργο «In C» του Terry Riley από το συγκρότημα Bang on a can και διακρίνουν τη μορφή συνήχησης (drone music). • Ψάλλουν βυζαντινούς εκκλησιαστικούς ύμνους με συνοδεία ισοκράτη, π.χ. το Στιχερόν του Πάσχα («Πάσχα ιερόν») κ.ά.
----------	--	--	--

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α', Β', Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
2ος Θεματικός Οργανωτής: Γνωρίζω τα είδη της Μουσικής συγχρονικά, διαχρονικά και γεωγραφικά			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/-τριες:
Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη	Παραδοσιακή δημοτική μουσική, βυζαντινή εκκλησιαστική και κοσμική μουσική, αρχαία ελληνική μουσική, λαϊκή μουσική παράδοση αστικών κέντρων (Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, επτανησιακές καντάδες), μελοποιημένη ποίηση, λαϊκή μουσική αστικού χώρου	<ul style="list-style-type: none"> τραγουδούν σύνθετα –από άποψη μελωδίας, ρυθμού και λόγου– τραγούδια από τις ελληνικές μουσικές παραδόσεις (έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη) με ρυθμική, μελωδική ακρίβεια και εκφέροντας τα παραδοσιακά «γυρίσματα» της φωνής στη δημοτική μουσική παράδοση προσεγγίζουν την οργανική σύνδεση της ελληνικής μουσικής παράδοσης με τον χώρο, τον χρόνο και την κοινωνική ζωή των ανθρώπων ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο περιβάλλον μέσα από δημοτικά ελληνικά τραγούδια που πηγάζουν από την αλληλένδετη σχέση του ανθρώπου με τη φύση βιώσουν τη σημασία ιστορικών γεγονότων ορόσημων για την πατρίδα μας και να κατανοήσουν τον ρόλο της μουσικής 	<ul style="list-style-type: none"> Μαθαίνουν να τραγουδούν ελληνικά δημοτικά τραγούδια πιο απαιτητικά από άποψη ρυθμού, μελωδίας (με τα σχετικά φωνητικά «γυρίσματα») και λόγου, από όλο τον ελλαδικό χώρο, π.χ. τα τραγούδια «Καράβι – καραβάκι» (Θράκης), «Της Άρτας το Γεφύρι» (Σκιάθου), «Σου 'πα μάνα» (Πελοποννήσου), «Άγιο – Γιώργης» (Παραλογή Κυθήρων), «Καροτσιέρης» (Κων/πολη), «Ανάμεσα τρεις θάλασσες» (Θεσσαλία-Πήλιο), «Αβκορίτισσα φωνή» (Κύπρου), «Και τι σε μέλει εσένα» (σμυρναϊκό), «Τζιβαέρι» (Δωδεκάνησα), «Κάτω στην Αγιά Μαρίνη» (Αν. Θράκης), «Να τα ταξιδέψω θέλω» (Χίος-Λέσβος) κ.ά. Μαθαίνουν παραδοσιακά τραγούδια από όλο τον ελλαδικό χώρο σε σχέση με τον κύκλο του χρόνου και τον κύκλο της ζωής: π.χ. Κάλαντα Χριστουγέννων Δωδεκανήσου, κάλαντα Πρωτοχρονιάς Θεσσαλομακεδονικά (προς τσοπάνι), κάλαντα Πρωτοχρονιάς Σαράντα Εκκλησιών Αν. Θράκης (προς έμπορο) «Καλήν εσπέραν άρχοντες» (κάλαντα Χριστουγέννων Κρήτης) «Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά» (κάλαντα Πρωτοχρονιάς Ζακύνθου), «Τούτες οι μέρες το 'χουνε»

<p>Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη</p>		<p>σε σχέση με αυτά</p> <ul style="list-style-type: none"> • ψάλλουν βυζαντινούς εκκλησιαστικούς ύμνους και να εκτελούν θρησκευτικά παραδοσιακά τραγούδια προσεγγίζοντας το συναίσθημα και την έκφραση του θρησκευτικού βιώματος των πιστών της Ορθόδοξης Εκκλησίας • εκτελούν σε κρουστά μουσικά όργανα τον ρυθμό παραδοσιακών ελληνικών τραγουδιών που μαθαίνουν • βιώσουν την αρχαία ελληνική μουσική ως στοιχείο παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς • σέβονται και να εκτιμούν τη μουσική κληρονομιά του τόπου μας ως μέρος της πολιτισμικής τους ταυτότητας • νιώσουν την αισθητική συγκίνηση από την ακρόαση και την εκτέλεση τραγουδιών μελοποιημένης ελληνικής ποίησης • αποτιμούν και να αξιολογούν την επαφή με τα αγαθά της τέχνης και το ωραίο • εκφέρουν και να αρθρώνουν με άνεση και ακρίβεια τον λόγο με τη 	<p>(αποκριάτικο Νάξου), «Εδώ διαβαίνει ο Λάζαρος» (κάλαντα Λαζάρου, Επτάνησα), «Το Ρηνάκι» (γαμήλιο Ρόδου), «Ντιρλαντά (δουλειάς Καλύμνου), κάλαντα Χριστουγέννων «Στρίνα» (Ελληνόφωνη Κάτω Ιταλία), κάλαντα Πρωτοχρονιάς «Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά» (Καππαδοκίας & Μυτιλήνης), αποκριάτικα τραγούδια «Καλόγηρος δουλειά δεν έχ'» (Θράκης) κ.ά. Προσεγγίζουν ακόμη τα προς εκμάθηση δημοτικά τραγούδια με βάση την ταξινόμησή τους σε διαφορετικά είδη σε σχέση με το θέμα του ποιητικού τους περιεχομένου (π.χ. Ακριτικό, Κλέφτικο, της Ξενιτιάς κ.λπ.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν βυζαντινούς εκκλησιαστικούς ύμνους και μελετούν την καλλιτεχνική και λειτουργική αξία τους, π.χ. Απολυτίκιο της εορτής του Αγ. Δημητρίου, κοντάκιο Χριστουγέννων, στιχηρόν του Πάσχα κ.ά. και ψάλλουν με συνοδεία ισοκράτη. Φροντίζουν ιδιαίτερα τη μελισματική απόδοση του λόγου και προσεγγίζουν το νόημα του ποιητικού-θρησκευτικού περιεχομένου των ύμνων. Καλούν έναν ψάλτη από την τοπική κοινότητα, του παίρνουν συνέντευξη και μαθαίνουν μαζί έναν ύμνο με το αυτί ή διαβάζοντας παρασημαντική της βυζαντινής μουσικής. • Δημιουργούν δικές τους μελοποιήσεις εκκλησιαστικών ύμνων πάνω σε βυζαντινούς ήχους. • Αυτοσχεδιάζουν πάνω σε βυζαντινούς ήχους, ενώ μία ομάδα κρατάει ισοκράτημα. • Μαθαίνουν παραδοσιακά
--	--	---	---

<p>Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη</p>		<p>μελωδία και τον ρυθμό της μουσικής</p> <ul style="list-style-type: none"> • εκτελούν μελωδίες τραγουδιών σε μουσικά όργανα και να τα συνοδεύουν • βιώσουν την αισθητική συγκίνηση που επικρατούσε την εποχή που (δεκαετία του 1960) καθιερώθηκε η μελοποίηση ποιημάτων σε τραγούδια, από την ακρόαση και την εκτέλεση τραγουδιών μελοποιημένης ελληνικής ποίησης 	<p>τραγούδια που σχετίζονται με την εθνική εορτή της 25ης Μαρτίου, π.χ. «Θούριος» (καταγραφή Σ. Καρρά), «Μια προουσταγή μεγάλη», «Όλα τα κάστρα του Μωριά» κ.ά., δημοτικά τραγούδια από όλο τον ελλαδικό χώρο σε σχέση με ιστορικά γεγονότα, τα οποία, στη συνέχεια, πρέπει να ερευνήσουν και να μελετήσουν: π.χ. «Των Κολοκοτρωναίων», «Σαράντα παλικάρια» κ.λπ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν στη φλογέρα το γύρισμα από το δημοτικό τραγούδι «Όλα τα κάστρα του Μωριά». • Διασκευάζουν ελληνικά παραδοσιακά τραγούδια ακολουθώντας το ύφος δημοφιλών μουσικών στιλ (π.χ. «Βασιλική», διασκευή από Ν. Ζιώγαλα). • Συνοδεύουν το δημοτικό τραγούδι «Μια προουσταγή μεγάλη» χτυπώντας σε κρουστό όργανο, π.χ. τουμπελέκι, το εξής ρυθμικό σχήμα: ♩. ♩ • Μαθαίνουν δημοτικά τραγούδια από όλο τον ελλαδικό χώρο σε σχέση με ιστορικά γεγονότα, τα οποία στη συνέχεια ερευνούν και μελετούν: π.χ. «Σημαίνει ο Θιός σημαίνει η γη». • Συνοδεύουν κάποιον/-α μαθητή/-τρια που αυτοσχεδιάζει με φλογέρα ή άλλο μελωδικό όργανο, πάνω σε ρυθμό από την ελληνική παραδοσιακή ή λαϊκή μουσική, τον οποίο «κρατούν» οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες με διάφορα ρυθμικά όργανα. • Μαθαίνουν τον «Επιτάφιο» του Σεικίλου τραγουδώντας εκφραστικά τις φράσεις και αυτοσχεδιάζοντας μια λιτή ρυθμική συνοδεία με κρουστά όργανα, π.χ. με
--	--	---	--

<p>Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη</p>			<p>τρίγωνο ή ζίλια. Στη συνέχεια, μαθαίνουν να παίζουν τη μελωδία στη φλογέρα ή σε άλλα μελωδικά μουσικά όργανα. Προχωρούν σε ιστοεξερεύνηση, αναζητώντας στο διαδίκτυο εκτελέσεις του «Επιτάφιου» του Σεικίλου, καθώς και στοιχεία για την αρχαία ελληνική μουσική. Δημιουργούν παρουσίαση με σχετικό λογισμικό με απεικονίσεις αρχαίων ελληνικών μουσικών οργάνων σε αγγεία, γλυπτά κ.ά. με παράλληλη ακρόαση αποσπασμάτων αρχαίας ελληνικής μουσικής.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν στη φλογέρα δύο αποσπάσματα της μελωδίας από τον «Ύμνο στον Ήλιο» του Μεσομήδη: Ξεκινούν με τα δύο πρώτα μέτρα (πρώτο μέρος) και συνεχίζουν ως διαδοχή με τα δύο τελευταία μέτρα της μελωδίας (δεύτερο μέρος). Έπειτα χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα παρουσιάζει ένα από τα δύο μέρη με εκτέλεση στη φλογέρα και παράλληλη αυτοσχέδια ρυθμική συνοδεία με κρουστά όργανα. • Μαθαίνουν το δημοτικό τραγούδι «Γιάννη μου το μαντήλι σου» (Ηπείρου) ακούγοντας μία παραδοσιακή εκτέλεση. Χωρίζονται σε τρεις ομάδες. Η πρώτη ομάδα τραγουδάει τη μελωδία, η δεύτερη ομάδα τραγουδάει σε ισοκράτημα την τονική, ενώ η κάθε ομάδα συνοδεύει με ένα μεμβρανόφωνο όργανο τον τετράσημο ρυθμό με το ρυθμικό σχήμα ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ (Ντουμ τέ - κε ντουμ τεκ, Ντουμ τέ-κε ντουμ ντουμ, τεκ). Στη συνέχεια, οι μαθητές/-τριες μαθαίνουν
--	--	--	--

<p>Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη</p>			<p>να χορεύουν τον παγωνίσιο, με το τραγούδι και τη ρυθμική συνοδεία μιας ομάδας μαθητών/-τριών. Ο/Η εκπαιδευτικός εισάγει την έννοια της πολυφωνίας στην ηπειρώτικη μουσική.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν τραγούδια απαιτητικά από άποψη ρυθμού, μελωδίας και λόγου που συνδέονται με το έπος του '40, την Κατοχή και την απελευθέρωση και συνοδεύουν με μουσικά όργανα, π.χ. «Παιδιά της Ελλάδος παιδιά» (Μ. Τραϊφόρου – Μ. Σουγιούλ), «Ένα το χελιδόνι» (Ο. Ελύτη – Μ. Θεοδωράκη), «Ο Αντώνης» (Ι. Καμπανέλλη – Μ. Θεοδωράκη) «Άσμα ασμάτων» (Ι. Καμπανέλη – Μ. Θεοδωράκη), «Της Δικαιοσύνης ήλιε νοητέ» (Ο. Ελύτη – Μ. Θεοδωράκη) κ.ά., με την εξέγερση του Πολυτεχνείου «Δώδεκα παιδιά» (Δ. Χριστοδούλου – Μ. Λοΐζου), «Ο Δράκος» (Ν. Γκάτσου – Στ. Ξαρχάκου), «Καλήν εσπέραν αφεντάδες» (Ι. Καμπανέλη – Στ. Ξαρχάκου), «Τούτες τις μέρες» (Γ. Ρίτσου – Χρ. Λεοντή) κ.ά. και με την εθνική εορτή στις 25 Μαρτίου «Όλα τα έθνη» (Δ. Σολωμού – Χ. Λεοντή), «Ήταν τέσσερα παιδιά» (Ν. Γκάτσου – Μ. Χατζιδάκι), τον «Εθνικό Ύμνο» (Δ. Σολωμού – Ν.Χ. Μάντζαρου) «Γερμανικό εγχειρίδιο πολέμου» (Μπ. Μπρεχτ – Θ. Μικρούτσικου), «Κάνε κουράγιο Ελλάδα μας» (Μ. Τραϊφόρου – Μ. Σουγιούλ), «Άκρα του τάφου σιωπή» (Δ. Σολωμού – διάφορες μελοποιήσεις), «Τσάμικος» (Ν. Γκάτσου – Μ. Χατζιδάκι), «Δέκα παλικάρια» (Λ. Παπαδόπουλου – Μ. Λοΐζου) κ.ά., με την εξέγερση του Πολυτεχνείου και με τον αντιδικτατορικό
--	--	--	---

<p>Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη</p>			<p>αγώνα «Οι πρώτοι νεκροί» (Α. Παναγούλη – Μ. Θεοδωράκη), «Κατάσταση Πολιορκίας» (Ρ. Χατζηδάκη – Μ. Θεοδωράκη) κ.ά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν καντάδες, αστικά λαϊκά τραγούδια και συνοδεύουν με μουσικά όργανα, π.χ. «Λαλούν τ' αηδόνια» (Δ. Λαυράγκα), «Ξεκινά μια ψαροπούλα» (Δ. Γκόγκου), «Οι θαλασσινοί» (Στ. Γεράνη – Γ. Ζαμπέτα), «Πάμε σαν άλλοτε» (Κ. Γιαννίδη – Α. Σακελλάριου, Χ. Γιαννακόπουλου), «Γιαλό – γιαλό» (με διφωνία), «Καροτσέρη τράβα» (Απ. Χατζηχρήστου), «Ο Ζέππος» (Γ. Παπαϊωάννου) κ.ά. Στη συνέχεια, διασκευάζουν σύμφωνα με το ύφος δημοφιλών μουσικών ειδών (π.χ. ροκ, ποπ, χιπ-χοπ). • Μαθαίνουν νεότερα δημοφιλή ελληνικά τραγούδια απαιτητικά από άποψη ρυθμού, μελωδίας και λόγου, π.χ. «Κέλομαι σε γογγύλα» (Σαπφώ – Μ. Χατζιδάκι), «Όμορφη πόλη» (Γ. Θεοδωράκη – Μ. Θεοδωράκη), «Άρνηση» (Γ. Σεφέρη – Μ. Θεοδωράκη), «Χασάπικο 40» (Ν. Γκάτσου – Μ. Χατζιδάκι), «Αγάπη που 'γινες δίκοπο μαχαίρι» (Μ. Χατζιδάκι), «Απρίλης» – Μ. Θεοδωράκη), «Άπονη ζωή» (Λ. Παπαδόπουλου – Στ. Ξαρχάκου) «Ολαρία-ολαρά» (Δ. Σαββόπουλου), «Μια θάλασσα μικρή» (Δ. Σαββόπουλου), «Σεβάχ ο Θαλασσινός» (Λ. Παπαδόπουλου – Μ. Λοϊζου), «Ο Περιπλανητής» (Μ. Φάμελλου), «Τα Θερινά τα σινεμά» (Λ. Κηληδόνη) «Κακές συνήθειες» (Μ. Πασχαλίδη), «Τα παιδιά του Πειραιά» (Μ. Χατζιδάκι), «Κυκλάμινο» (Γ. Ρίτσου – Μ. Θεοδωράκη), «Άπονη ζωή»
--	--	--	--

<p>Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη</p>			<p>(Λ. Παπαδόπουλου – Στ. Ξαρχάκου), «Ο Μέρμηγκας» (Γ. Νεγρεπόντη – Μ. Λοϊζου), «Άγγελος Αρχάγγελος» (Δ. Σαββόπουλου), «Πεχλιβάνης» (Θ. Παπακωνσταντίνου), «Αύγουστος» (Ν. Παπάζογλου), τραγούδια από το άλμπουμ «Σταυρός του Νότου» (Θ. Μικρούτσικος – Ν. Καββαδίας), «Η σωτηρία της ψυχής» (Στ. Κραουνάκης – Λ. Νικολακοπούλου), «Μάντισσα» (Μ. Κουινέλης), «Ο προσκυνητής» (Α. Ιωαννίδης), «Χίλιες σιωπές» (Ν. Ζούδαρης) κ.ά.</p> <p>Μελετούν το πολιτισμικό περιβάλλον της εποχής που γράφτηκαν τα προς εκμάθηση και ακρόαση τραγούδια. Συνοδεύουν τα τραγούδια με μουσικά όργανα παίζοντας τη μελωδία και την αρμονική συνοδεία. Ηχογραφούν και αξιολογούν το αποτέλεσμα. Δημιουργούν μουσικά βίντεο, προσθέτοντας εικόνα στη μουσική τους. Διερευνούν τη δυνατότητα διαμοιρασμού της δουλειάς τους στο διαδίκτυο, μαθαίνοντας για τα πνευματικά δικαιώματα και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν τραγούδια με περιεχόμενο τον δεσμό του ανθρώπου με τη φύση, την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, την υιοθέτηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας αλλά και την ανάγκη αλλαγής τρόπου ζωής και την απαλλαγή από τον καταναλωτισμό και την αλόγιστη σπατάλη ενέργειας, π.χ. «Ο Ρομπέν των καμένων δασών» (Ο. Περίδης), «Στάχτη στα μπαλκόνια» (Λ. Πλιάτσικας – Λ. Πλιάτσικας, Π. Ραμαντάκη), «Στα καμένα»
--	--	--	--

<p>Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη</p>			<p>(Μ. Γκανά – Λ. Μαχαίριτσα), «Λάρυμνα» (Θ. Μπακαλάκου), «Ιώδιο, καίσιο, στρόντιο» (Άκη Πάνου), «Το νερό των Σταγιατών» (Α. Ιωαννίδη – συλλογική ερμηνεία) κ.ά. Δημιουργούν τα δικά τους τραγούδια, γράφοντας ποίηση και μελοποιώντας τη με θέμα το περιβάλλον και την οικολογία. Ενορχηστρώνουν τη μελωδία που δημιουργήσαν και εκτελούν τη μουσική τους δημιουργία σε ομάδες, μοιράζοντας το φωνητικό και οργανικό μέρος. Διοργανώνουν εκδήλωση και παρουσιάζουν τις δημιουργίες τους στη σχολική και ευρύτερη κοινότητα.</p>
<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>	<p>Θρησκευτική – Κοσμική μουσική του Μεσαίωνα, Θρησκευτική – Κοσμική μουσική της Αναγέννησης, μουσική Μπαρόκ, κλασικισμός, ρομαντισμός, εθνικές μουσικές σχολές – Επιβίωση της μουσικής λαϊκής παράδοσης μέσα από τη λόγια παράδοση, 20ος – 21ος αιώνας (ιμπρεσιονισμός, εξπρεσιονισμός, ατονική μουσική, δωδεκαφθογγισμός – σειραϊσμός, ηλεκτρονική μουσική, συγκεκριμένη μουσική (musique concrete), αλεατορισμός, νεοκλασικισμός, μινιμαλισμός, νέα ηχοχρώματα – ηχητικές μάζες, έντεχνη νεοελληνική μουσική</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ακροασθούν με ευαισθησία ένα έργο της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης, να εκφραστούν μέσα από αυτό και να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματά τους • διακρίνουν κατά την ακρόαση ενός μουσικού έργου τα δομικά και εκφραστικά στοιχεία του και να παρακολουθήσουν την εξέλιξή τους σε όλη τη διάρκειά του • προσεγγίσουν την έννοια της διαχρονικότητας της μουσικής και τον ρόλο των δημιουργών της • διακρίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των διαφορετικών περιόδων της έντεχνης 	<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το γρηγοριανό μέλος «Alleluja, Pascha nostrum» και παρατηρούν την ανέλιξη της μελωδίας ακολουθώντας την καταγραφή του σε γρηγοριανή σημειογραφία, καθώς και τη μελισματική απόδοση με την οποία επενδύονται μουσικά οι σημαντικές –λόγω του θρησκευτικού τους περιεχομένου– λέξεις. Παρατηρούν ακόμη την «απαλή» άνοδο και πτώση της μελωδίας στο γρηγοριανό μέλος, όπου αποφεύγονται τα μεγάλα άλματα και οι δυναμικές αντιθέσεις. Κατανοούν στη βάση αυτή την περιγραφή του γρηγοριανού μέλους εν γένει ως «μια προσευχή πάνω στους τόνους». • Ακούν το κοσμικό τραγούδι τρουβέρου του 13ου αιώνα, π.χ. το «Ce fut en mai» («Συνέβη το Μάη») του Moniot d'Arras και παρατηρούν τη στροφική δομή του τραγουδιού,

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>		<p>δυτικοευρωπαϊκής μουσικής από τον Μεσαίωνα μέχρι τις σύγχρονες μορφές δημιουργίας του 21ου αιώνα</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν συνθέτες/συνθέτριες και το έργο τους από τον ευρωπαϊκό, τον παγκόσμιο και τον ελληνικό χώρο • γνωρίζουν το έργο γυναικών συνθετριών, μαύρων, Λατίνων, Ασιατών, Αράβων συνθετών/-τριών και άλλων υποεκπροσωπούμενων συνθετών/-τριών στην ιστορία της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης μουσικής και να κατανοούν τους κοινωνικούς λόγους της μικρότερης προβολής τους • διακρίνουν στοιχεία της ελληνικής μουσικής παράδοσης σε έργα Ελλήνων συνθετών του 20ού και 21ου αιώνα • προσεγγίσουν με δεκτικότητα τα σύγχρονα ρεύματα της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής και να συνδέσουν τα ρεύματα αυτά με τις ραγδαίες αλλαγές στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου και την επιρροή από την εξέλιξη της τεχνολογίας 	<p>καθώς η ίδια μελωδία επανέρχεται σε κάθε στροφή του ποιήματος. Παρατηρούν ακόμη εικόνες των μουσικών οργάνων της αντίστοιχης εποχής που συνοδεύουν το τραγούδι: ψαλτήρι, ντούλσιμερ και βιέλα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν τον κανόνα «Summer is incumen in» (Αγνώστου), που είναι το παλαιότερο σωζόμενο έργο κοσμικής μεσαιωνικής μουσικής. • Ακούν το «Saltarello» – μεσαιωνικό χορό από τη Ιταλία– σε αυθεντική εκτέλεση από όργανα εποχής και διακρίνουν: α) τα τρία διαφορετικά μέρη Α (prima pars), Β (secunda pars), Γ (tertia pars) που επαναλαμβάνονται κατά τη διάρκεια του έργου, συχνά διανθισμένα και β) πόσες επαναλήψεις του Α΄ μέρους άκουσαν. Έπειτα ακούν το «Saltarello» σε εκτέλεση από το new age συγκρότημα Dead can Dance. Παρατηρούν τις διαφορές μεταξύ των δύο εκτελέσεων. Βρίσκουν στο YouTube τις χορευτικές κινήσεις του μεσαιωνικού χορού και προσπαθούν να τις αναπαράγουν, ενώ μία ομάδα μαθητών/-τριών εκτελεί το «Saltarello» με φλογέρες. • Ακούν το μαδριγάλι «Fair Phyllis» του J. Farmer και παρατηρούν τον μουσικό χρωματισμό των λέξεων (word painting), π.χ. τα λόγια «Fair Phyllis I saw sitting alone» –«Την ωραία Φύλις είδα που καθόταν μοναχή»– τραγουδιούνται μόνο από τη soprano φωνή και τα λόγια «Up and down he wandered» –«Πάνω κάτω περιφερόταν»– για τον αγαπημένο της αποδίδονται
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>με κατιούσα κίνηση της μελωδικής γραμμής που επαναλαμβάνεται με μίμηση σε όλες τις φωνές. Αναζητούν στο διαδίκτυο περισσότερες πληροφορίες για τον μουσικό χρωματισμό των λέξεων κατά την αναγέννηση και βρίσκουν εφαρμογές στο κομμάτι «El Grillo» του Josquin des Prez.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν την αρχή από το «Ballet en Rondeau» σε ρε ελάσσονα του M. Marais και διακρίνουν το ritornello που εκτελείται από τη βιόλα ντα γκάμπα. Στη συνέχεια, τραγουδούν το ritornello (ρε-λα, ντο# – σολ, ρε-φα, λα-μι, σι b –ρε, σολ-φα, ρε – ντο#- ρε) και το εκτελούν σε μελωδικό όργανο. Παρατηρούν τα ανιόντα διαστήματα από τα οποία συντίθεται, καθώς και την κατάβαση και ανάβαση κατά ένα ημιτόνιο στην κατάληξή του. Τραγουδούν τη βάση κάθε διαστήματος και την κατάληξη του ritornello (ρε-ντο# -ρε-λα-σι b -σολ-ρε-ντο#-ρε) για να βιώσουν την κλίμακα της ρε ελάσσονος. Έπειτα ακούν ολόκληρο το έργο διακρίνοντας το ritornello που επανέρχεται, συχνά ελαφρά παραλλαγμένο σε όλη τη διάρκειά του. Παρατηρούν παράλληλα εικόνες των χαρακτηριστικών μουσικών οργάνων της εποχής Μπαρόκ που ακούν (βιόλα ντα γκάμπα – τσέμπαλο). • Πραγματοποιούν ιστοεξερεύνηση μέσω του μαθησιακού αντικειμένου του Φωτόδεντρου «Διακρίνω τα μουσικά στίλ» με θέμα τη μουσική κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης και του Μπαρόκ διερευνώντας τις στιλιστικές διαφορές μεταξύ των δύο
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>μουσικών περιόδων της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν στο διαδίκτυο εικόνες μουσικών οργάνων της αναγεννησιακής ορχήστρας. Έπειτα παρακολουθούν στο διαδίκτυο βίντεο μαγνητοσκοπημένων αποσπασμάτων από την όπερα «L'Orfeo» του C. Monteverdi που βασίζεται στον μύθο του Ορφέα και της Ευρυδίκης. Παρατηρούν την ενορχήστρωση που επέλεξε ο συνθέτης για να αποδώσει διαφορετικές σκηνές του έργου: α) η ποιμενική φύση και τα λιβάδια της Θράκης περιγράφονται με έγχορδα, τσέμπαλα, άρπα, ρεγκάλ, φλογέρες και chitarroni, β) τα υπόλοιπα όργανα της αναγεννησιακής ορχήστρας, κυρίως τα χάλκινα πνευστά, συνδέονται με τον Κάτω Κόσμο και γ) τα χάλκινα πνευστά μαζί με έγχορδα εμφανίζονται σε σκηνές του Άδη. Παράλληλα διακρίνουν τα μουσικά όργανα που επέλεξε ο συνθέτης για να συνοδεύσουν τα διαφορετικά πρόσωπα του μύθου: Ο Ορφέας αποδίδεται με άρπα και ρεγκάλ, οι βοσκοί με τσέμπαλο και chitarrone, οι θεοί του Κάτω Κόσμου με τρομπόνια και ρεγκάλ κ.ά. Στη συνέχεια, μέσω του μαθησιακού αντικειμένου του Φωτόδεντρου «Αρχαίοι ελληνικοί μύθοι για τη μουσική», οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται να γνωρίσουν τη μεγάλη απήχηση που είχαν οι αρχαίοι ελληνικοί μύθοι στη ζωγραφική, τη γλυπτική, τη μουσική, τον κινηματογράφο και γενικότερα στην καλλιτεχνική δημιουργία της
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>Ευρώπης μέχρι και σήμερα. Με αφορμή τον μύθο για τον Ορφέα και την Ευρυδίκη, μπορούν να αναζητήσουν τις διαφορετικές απεικονίσεις του από ζωγράφους και την επιρροή του στη μουσική δημιουργία. Στην ελληνική μουσική δημιουργία παραδείγματα αποτελούν το μουσικό έργο «Η λειτουργία του Ορφέα» του Γιάννη Μαρκόπουλου, «Το τραγούδι της Ευρυδίκης» του Μάνου Χατζιδάκι και «Το βαλς του Ορφέα» της Κατερίνας Πολέμη. Οι μαθητές/-τριες μπορούν να απεικονίσουν με τη σειρά τους έναν μύθο, αξιοποιώντας διάφορα ανοικτά ψηφιακά εργαλεία (π.χ. powtoon, moovly, prezzi κ.ά.), με στόχο τη δημιουργία μιας ψηφιακής αφήγησης με σύμπραξη λόγου, εικόνας και ήχου.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν την αρχή από την Bouggée σε μι ελάσσονα του J.S. Bach που είναι το πέμπτο μέρος από τη Σουίτα σε μι ελάσσονα για λαούτο BWV 996 (BC L166). Τραγουδούν τους φθόγγους του βασικού θέματος (πρώτα 5 μέτρα). Έπειτα ακούν ολόκληρη την Bouggée και μετρούν πόσες φορές ακούστηκε το θέμα με την αρχική του μορφή, διακρίνοντας με τον τρόπο αυτό το θέμα από την ανάπτυξή του. Μαθαίνουν να εκτελούν τα μέτρα αυτά σε μελωδικό μουσικό όργανο. Αυτοσχεδιάζουν πάνω στη μι ελάσσονα φτιάχνοντας δικές τους μουσικές φράσεις. Συνθέτουν μία μουσική φράση πέντε μέτρων, ξεκινώντας με ελλιπές μέτρο πάνω στη μι ελάσσονα στο Musescore. Προσθέτουν αρμονική συνοδεία
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>χρησιμοποιώντας τις κύριες συγχορδίες. Ακούν ξανά το μουσικό κομμάτι (π.χ. ερμηνεία Andrès Segovia) και κατόπιν παρακολουθούν τη διασκευή των Jethro Tull και την ερμηνεία του Ian Anderson. Διακρίνουν πόσες φορές το θέμα εκτελείται αυτούσιο από το φλάουτο. Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές παρατηρούν ανάμεσα στις δύο εκδοχές; Τι τους αρέσει από την κάθε εκδοχή;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν ηχογραφημένα αποσπάσματα από έργα συνθετών/-τριών του κλασικισμού και του ρομαντισμού και συνδέουν το έργο και τη ζωή τους με το ιστορικό και κοινωνικό γίνεσθαι της εποχής τους. • Δημιουργούν κατά ομάδες παρουσίαση με κατάλληλο λογισμικό Ελλήνων/-ίδων συνθετών/-τριών της νεοελληνικής έντεχνης μουσικής (βιογραφικών στοιχείων, αντιπροσωπευτικών μουσικών έργων και ηχητικών αποσπασμάτων) (π.χ. Ν. Σκαλκώτα, Γ. Χρήστου, Μ. Αδάμη, Α. Κουνάδη, Γ. Παπαϊωάννου, Ι. Ξενάκη κ.ά.). Παίρνουν συνέντευξη από σύγχρονους δημιουργούς. Εκτελούν έργα τους. • Ακούν το πρώτο μέρος Allegro από τη Συμφωνία αρ.40 σε σολ ελάσσονα KV. 550 του W.A. Mozart και παρατηρούν το θέμα στην αρχή, το οποίο ο/η εκπαιδευτικός παίζει στο πιάνο. Κατά την ακρόαση όλου του μέρους διακρίνουν το θέμα της αρχής και παρατηρούν σε ποια σημεία υπάρχουν μεταβολές της διάθεσης και των συναισθημάτων που εκφράζει η μουσική,
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>συνειδητοποιώντας με τον τρόπο αυτό τη διαφοροποίηση του κλασικισμού σε σχέση με τη μουσική Μπαρόκ, όπου κάθε μέρος χαρακτηριζόταν από το ίδιο συναίσθημα και ψυχική διάθεση σε όλη τη διάρκειά του.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το πρώτο μέρος από τη Σονάτα για Πιάνο αρ. 14 σε Ντο δίεση ελάσσονα «Quasi una fantasia», Op. 27, No. 2, του Ludwig van Beethoven, γνωστή ως «Σονάτα του Σεληνόφωτος». Έχοντας ως αφορμή το σχόλιο του Hector Berlioz ως προς το έργο ότι «πρόκειται για ένα ποίημα που η ανθρώπινη γλώσσα αδυνατεί να το αξιολογήσει», οι μαθητές/-τριες δημιουργούν κατά τη διάρκεια της ακρόασης ένα ποίημα που θα μπορούσε υποθετικά να αποδίδει η μουσική. • Ακούν το «Military March No. 1 in D, D733» για τέσσερα χέρια του F. Schubert και παρατηρούν σε ποιο σημείο επανέρχεται το θέμα της αρχής, διακρίνοντας παράλληλα και την τριμερή μορφή του (ABA). • Παρατηρούν τη χρονογραμμή με τις γυναίκες συνθέτριες στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Oxford Music Online. Μπορούν να εντοπίσουν κάποιο όνομα γνωστής συνθέτριας; Ποια εποχή παρουσιάζει τις περισσότερες συνθέτριες και γιατί; Επιλέγουν κάποια ονόματα ανά ομάδα από διαφορετικές περιόδους της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης μουσικής παράδοσης και αναζητούν στο διαδίκτυο σχετικές πληροφορίες, δημιουργώντας μία
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>παρουσίαση με σχετικό λογισμικό, αξιοποιώντας βιογραφικά στοιχεία, ηχητικά αποσπάσματα από το έργο τους και εποπτικό υλικό. Γνωρίζουν σύγχρονες γυναίκες, στην Ελλάδα και στον κόσμο, οι οποίες ακολουθούν μουσικά επαγγέλματα (π.χ. τραγουδίστριες, μουσικές παραγωγούς, μαέστρους, οργανοπαίκτριες, συνθέτριες κ.ά.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν την Etude No.3 στη Μι μείζονα Ορ.10 no.3 του Chopin, αφού προηγουμένως έχουν τραγουδήσει την αρχική μελωδία. Παρατηρούν τότε επανέρχεται το θέμα της αρχής διακρίνοντας παράλληλα και την τριμερή μορφή (ABA) της σπουδής. Περιγράφουν τις διαφορές ανάμεσα στα μέρη Α και Β, καθώς και τα διαφορετικά συναισθήματα που εκφράζουν. • Ακούν το θέμα του ποταμού από το συμφωνικό ποίημα «Μολδάβας» του Bedřich Smetana. Επαναλαμβάνουν στη φλογέρα μια οκτάβα χαμηλότερα ξεκινώντας από το δεύτερο μέτρο. Στη συνέχεια διακρίνουν κατά την ακρόαση του «Μολδάβα» τις σκηνές που περιγράφει η μουσική. Ακούν «Το τραγούδι του Μολδάβα» (Μπ. Μπρεχτ-Χ. Άισλερ), που είναι επηρεασμένο από τη μουσική του Σμέτανα και συγκρίνουν τα δύο έργα. • Ακούν το τέταρτο μέρος «Τα Νικητήρια» από τη «Συμφωνία της λεβεντιάς» του Μ. Καλομοίρη και διακρίνουν το βυζαντινό ύμνο «Τη Υπερμάχω» μαζί με τον οποίο πλέκεται συμφωνικά το ηρωικό θέμα του πρώτου μέρους της
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>συμφωνίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το τρίτο Συμφωνικό Σχέδιο «Διάλογος του ανέμου με τη θάλασσα» από το έργο «Η θάλασσα» του C. Debussy. Φαντάζονται τα φυσικά φαινόμενα που περιγράφει κάθε φορά η μουσική και παρατηρούν με ποια μουσικά μέσα αυτό επιτυγχάνεται. Στο τέλος της ακρόασης περιγράφουν τα συναισθήματα που τους προκάλεσε το έργο. Δημιουργούν ένα μουσικό βίντεο με τη μουσική του Debussy και με ζωγραφικούς πίνακες που περιγράφουν τις εικόνες και τα συναισθήματα που μεταφέρει η μουσική. Δημιουργούν ένα δικό τους ηχοτοπίο στο Audacity με θέμα τον διάλογο του ανέμου με τη θάλασσα, αξιοποιώντας κατάλληλα ηχητικά αρχεία (π.χ. https://freesound.org/). • Ακούν τις «Τελετές των αντίπαλων φυλών» και τους «Χορούς της γης» από την «Ιεροτελεστία της άνοιξης» του I. Stravinsky και περιγράφουν τη δυναμική αγωγή σε σχέση με την ποικιλία ηχοχρωμάτων της ορχήστρας που δημιουργεί ο συνθέτης στο έργο. • Ακούν το πρώτο μέρος από το έργο «Different trains» του Steve Reich. Αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς ήχους, τις μελωδικές-ρυθμικές ιδέες και την ανάπτυξή τους, τον δυναμικό ρόλο της επανάληψης και των ostinati, τη λειτουργική χρήση ηχοχρωμάτων, την αξιοποίηση της μουσικής τεχνολογίας. Ποιο εξωμουσικό θέμα απεικονίζεται από τον συνθέτη; Ποιο ρόλο παίζει
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>στο έργο η ανθρώπινη ομιλία; Πώς μεταμορφώνονται οι λέξεις σε μουσική; Γιατί το έργο κατηγοριοποιείται από τον Reich ως «μουσικό ντοκιμαντέρ»; Ποιος είναι ο ρόλος της τέχνης της μουσικής απέναντι στην πολιτική, την ιστορία και την ιστορική μνήμη; Συλλέγουν και επεξεργάζονται ήχους με τη βοήθεια μουσικών λογισμικών (π.χ. audacity). Δημιουργούν ένα δικό τους έργο ακολουθώντας το παράδειγμα και τις μινιμαλιστικές τεχνικές του Steve Reich (π.χ. επανάληψη μοτίβων, σταδιακή μεταμόρφωση θεμάτων, αίσθηση αέναης κίνησης, μετατροπή ομιλίας σε μουσική κτλ.).</p>
	<p>Μουσικές του κόσμου, έντεχνα και παραδοσιακά είδη από:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ωκεανία, όπως Αυστραλία, Παπούα Νέα Γουινέα, Χαβάη, Κιριμπάτι 2) Νότια Ασία, όπως Ινδία, Πακιστάν, 3) Νοτιοανατολική Ασία, όπως Βιετνάμ, Ταϊλάνδη, Λάος και βορειοανατολική Ταϊλάνδη, Ινδονησία (ιάβα και Μπαλί) 4) Ανατολική Ασία, όπως Κίνα, Μογγολία, Κορέα, Ιαπωνία, Θιβέτ 5) Μέση Ανατολή, όπως ισλάμ και αραβικός κόσμος, Ιράν, Αίγυπτος, σουφισμός, ιουδαϊσμός 6) Ευρώπη, όπως Ισπανία, Ρωσία, Σκοτία, Ιρλανδία, Ουγγαρία, Βουλγαρία 7) Υποσαχάρια Αφρική, όπως Γκάνα, Νιγηρία, κεντρική Αφρική, Ζιμπάμπουε, Ουγκάντα, Σενεγάλη, 	<ul style="list-style-type: none"> • προσεγγίσουν βιωματικά τη μουσική από άλλους λαούς και πολιτισμούς με δεκτικότητα και θετική στάση • εκτελέσουν μουσικές και τραγούδια άλλων λαών και πολιτισμών χρησιμοποιώντας τη φωνή και μουσικά όργανα • έρθουν σε επαφή με εκπροσώπους άλλων μουσικών παραδόσεων από την τοπική κοινότητα • ακούν με προσοχή και συγκέντρωση ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακροάσεων, στο οποίο περιλαμβάνεται μουσική άλλων 	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζονται σε ομάδες εργασίας και διερευνούν στο διαδίκτυο θέματα που αφορούν την παραδοσιακή μουσική μιας ευρείας γεωγραφικής περιοχής, π.χ. της Μεσογείου. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει ένα συγκεκριμένο τμήμα της (π.χ. δυτική Μεσόγειος, ανατολική Μεσόγειος κ.ά.) και παρουσιάζει την εργασία της στην τάξη με λογισμικό παρουσίασης. Η εργασία περιλαμβάνει μια «ξενάγηση» οπτική και ηχητική της παραδοσιακής μουσικής των λαών της συγκεκριμένης περιοχής με εικόνες-φωτογραφίες (μουσικών, μουσικών οργάνων, χορών, τοπικών ενδυμασιών, εθίμων που συνδέονται με τη μουσική κ.ά.). • Μαθαίνουν το κορεάτικο τραγούδι «Arirang». Το τραγουδούν και το εκτελούν με μουσικά όργανα. Συνοδεύουν με ιδιόφωνα

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>	<p>Δημοκρατία της Νότιας Αφρικής 8) Καραϊβική, όπως Αϊτή, Τζαμάικα, Τρινιντάντ και Τομπάγκο, Πουέρτο Ρίκο, Κούβα, Δομινικανή Δημοκρατία 9) Νότια Αμερική και Μεξικό, όπως τροπικό δάσος του Αμαζονίου, Περού, Αργεντινή, Βραζιλία, Μεξικό 10) Καναδάς και Ηνωμένες Πολιτείες</p>	<p>λαών και πολιτισμών</p> <ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν τραγούδια άλλων λαών και πολιτισμών με ρυθμική και μελωδική ακρίβεια • ανταποκρίνονται ελεύθερα σε μια μουσική ακρόαση μουσικής άλλων λαών και πολιτισμών με ποικιλία εκφραστικών τρόπων (κίνηση, ζωγραφική, παντομίμα κ.λπ.) • σέβονται και να εκτιμούν τη μουσική δημιουργία άλλων λαών και πολιτισμών • σέβονται και να είναι δεκτικοί/-ές στις μουσικές προτιμήσεις των άλλων • κατανοήσουν ότι η μουσική ταυτότητα ενός λαού προσδιορίζεται και δέχεται επιδράσεις από διαφορετικά πολιτισμικά στοιχεία • αντιληφθούν τις διαστάσεις του σύγχρονου ρεύματος της world music και τη σημασία της για τη συνεργασία και την επικοινωνία των ανθρώπων • συνειδητοποιήσουν ότι η πολιτισμική διαφορετικότητα δεν αποτελεί εμπόδιο για την επικοινωνία των ανθρώπων 	<p>και μεμβρανόφωνα όργανα σε δύο ομάδες με τα ρυθμικά ostinati: α) $\text{J} \cdot \text{J} \cdot \text{J} \cdot \text{J} \cdot \text{J}$ και β) $\text{J} \cdot \text{J} \cdot \text{J} \cdot \text{J} \cdot \text{J}$. Σε ποια κλίμακα είναι γραμμένο; Αναζητούν στο διαδίκτυο πληροφορίες για το τραγούδι και μαθαίνουν αναφορικά με τη Σύμβαση της UNESCO για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Ποια στοιχεία έχει εγγράψει η Ελλάδα στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας και ειδικότερα ποια είδη μουσικής;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το τραγούδι «Η λυγερή» από την αραβοανδαλουσιανή μουσική παράδοση και βρίσκουν συγγένειες με την ελληνική μουσική παράδοση της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης. • Ακούν το πολυφωνικό τραγούδι «La Biondina» από τη βόρεια Ιταλία και την κεφαλονίτικη αριέτα «Καλησπερίζω δυο αδερφές». Συγκρίνουν τα δύο μουσικά αποσπάσματα και βρίσκουν ομοιότητες μεταξύ τους. • Ακούν το τραγούδι «Set» του Σενεγαλέζου Youssou n' Douk και παρατηρούν τον συγκοπτόμενο ρυθμό, τα αφρικάνα κρουστά σε συνδυασμό με τα ηλεκτρικά μουσικά όργανα και τα χάλκινα πνευστά, τις επιρροές από τη σενεγαλέζικη μουσική παράδοση, τη soul, την jazz και τη rock μουσική. • Παρακολουθούν στο διαδίκτυο βιντεοσκοπημένες ζωντανές εκτελέσεις παραδοσιακής ή έντεχνης μουσικής από μια
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>περιοχή του κόσμου. Παρατηρούν και συζητούν πάνω στη φωνητική εκτέλεση, τα διαφορετικά ηχοχρώματα, τη δομή και τον τρόπο εκτέλεσης των μουσικών οργάνων και τη συνήχησή τους. Επιπλέον, συζητούν για τη σύνδεση της μουσικής με άλλες τέχνες (π.χ. χορός κ.ά.) και τη θέση-σύνδεση της μουσικής με την κοινότητα και την κοινωνία (π.χ. θρησκευτικές τελετές κ.ά.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν να τραγουδούν το σμυρνέικο τραγούδι «Από ξένο τόπο και απ' αλαργινό». Παρακολουθούν διαφορετικά αποσπάσματα στο YouTube από το ντοκιμαντέρ της Adela Peeva «Whose is this song» (2003) (Σε ποιον ανήκει αυτό το τραγούδι;). Συζητούν πάνω σε εκείνα τα στοιχεία που μας διαφοροποιούν και εκείνα που μας ενώνουν στα Βαλκάνια και στον κόσμο. Είναι η μουσική μια παγκόσμια γλώσσα; Βρίσκουν και άλλα τραγούδια που έχουν τραγουδηθεί από διαφορετικούς λαούς και τα συγκρίνουν. • Δημιουργούν μουσικά σύνολα παίζοντας διαφορετικά ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα όργανα αποδίδοντας αφρικάνικους ή λατινοαμερικάνικους ρυθμούς με στοιχεία πολυρυθμίας. Για παράδειγμα, μία ομάδα μαθητών/-τριών χτυπά τον αφροκουβανέζικο ρυθμό 3-2 Son Clave ♩.♩♩ ♩♩♩ (Me-xico Pa-na-ma Ci-ty και Bra-zil) και οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες παίζουν το δικό τους ρυθμικό μέρος με μαράκες, guiro/ξύστρα, μικρά τύμπανα, wood blocks, καμπάνες κ.ά.
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Ακούν τη μελωδία του γιαπωνέζικου παραδοσιακού τραγουδιού «Sakura» εκτελεσμένη στο koto και διακρίνουν την πεντατονική του κλίμακα. Στη συνέχεια, το τραγουδούν και εκτελούν τη μελωδία στη φλογέρα. Ακούν το έργο για marimba «Dream of the Cherry Blossoms» του Keiko Abe, που βασίζεται στη μελωδία του Sakura. • Ακούν το αρχείο ήχου «Ndingo, Μουσική των Βουσμάνων της Ναμίμπια» και παρατηρούν την απλή δομή της μουσικής, καθώς και το χαρακτηριστικό ostinato της μελωδίας. Αναζητούν στο διαδίκτυο εικόνα του μουσικού οργάνου mbira. Στη συνέχεια, ως επέκταση της δραστηριότητας ακρόασης, δοκιμάζουν να εκτελέσουν το ostinato σε αυτοσχέδιο ποτηρόφωνο, το οποίο έχουν «κουρδίσει» με την αντίστοιχη ποσότητα νερού σε κάθε ποτήρι. • Ακούν παραδοσιακές μουσικές και τραγούδια από όλο τον κόσμο σε σύγχρονες εκτελέσεις κι ενορχηστρώσεις κι ακόμη ρεύματα μουσικής που έχουν προκύψει από προσμείξεις –fusion– πολλών διαφορετικών μουσικών ιδιωμάτων με την παραδοσιακή μουσική λαών από όλο τον κόσμο. • Ακούν το τραγούδι «Heygana» του Ali Farka Toure και παρατηρούν την πρόσμειξη στοιχείων αφρικάνικης μουσικής και στοιχείων blues. Κατά την ακρόαση διακρίνουν ακουστικά το ostinato στη μελωδική γραμμή του μπάσου (σι ύφεση-ντο-ρε-σολ) σε όλη τη διάρκεια του
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>τραγουδιού και τον αντιφωνικό τρόπο εκτέλεσής του.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν αποσπάσματα από συναυλίες του Ravi Shankar. Αναζητούν στο διαδίκτυο πληροφορίες για την ινδική μουσική και την επιρροή του σπουδαίου μουσικού. Μπορούν να βρουν ροκ μουσικά κομμάτια που αξιοποιούν τον ήχο του sitar. Δημιουργούν παρουσίαση με σχετικό λογισμικό με τα όργανα που χαρακτηρίζουν την ινδική μουσική. Μαθαίνουν τι είναι raga και δημιουργούν δικές τους συνθέσεις βασισμένοι/-ες στην κλίμακα κάποιου raga και προσπαθώντας να αποδώσουν τη συμβολική σχέση του με μία εποχή, συναισθηματική κατάσταση, ώρα. • Βρίσκουν στοιχεία στο διαδίκτυο για το τραγούδι «Μισιρλού», για τη «γέννησή» του και τις διασκευές του σε διάφορα δημοφιλή είδη. Συζητούν για την όσμωση των μουσικών πολιτισμών. • Αναζητούν στο YouTube μία εκτέλεση Qawwali από τον Nusrat Fateh Ali Khan (π.χ. https://www.youtube.com/watch?v=SDfELfpumEE). Περιγράφουν τη μουσική δομή του κομματιού φτιάχνοντας έναν οδηγό ακρόασης σε αδρές γραμμές (π.χ. με ποια σειρά μπαίνει το κάθε όργανο και ο κάθε τραγουδιστής και με ποιον ρόλο). Ποια όργανα διακρίνουν; Ποιος ο ρόλος του αυτοσχεδιασμού, της ερώτησης-απάντησης, της μίμησης, της επανάληψης; Ποια η σχέση της μουσικής με τη θρησκεία των Sufi; Μοιάζει με άλλα στιλ
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>θρησκευτικής μουσικής που γνωρίζουν; Ποιες επιρροές διακρίνουν από τη δυτικοευρωπαϊκή και την κλασική ινδική μουσική; Ποια συναισθήματα τους μεταδίδει; Ποια είναι η θέση της γυναίκας στα Qawwali; Αναζητούν βίντεο στην πλατφόρμα YouTube με τις τραγουδίστριες Jyoti Nooran και Sultana Nooran, καθώς και την εκτελέστρια qawwali tabla Aminah Chishti. Στη συνέχεια, διερευνούν την περίπτωση του φεστιβάλ Womad και τη σημασία του για τις μουσικές του κόσμου.</p>
	<p>Δημοφιλή μουσικά ρεύματα του 20ού – 21ου αιώνα</p> <p>Ragtime, jazz, rock and roll, rock, pop, soul, disco, reggae rap, hip-hop, techno, ambient, κ.ά.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν μουσικές δημοφιλών μουσικών ρευμάτων του 20ού και 21ου αιώνα και να διεκδύουν τις μουσικές προτιμήσεις τους • ακούν με προσοχή και συγκέντρωση ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακροάσεων το οποίο συμπεριλαμβάνει και δημοφιλή μουσικά ρεύματα του 20ού-21ου αιώνα • εκφράζουν και να αιτιολογούν τα συναισθήματα, τις απόψεις και τις προτιμήσεις τους για μουσικά έργα που συνήθως ακούν και τραγουδούν • τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες με μελωδική ακρίβεια, ορθό ρυθμό, σταθερή ταχύτητα τραγούδια που ανήκουν σε 	<ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν το τραγούδι «It's a wonderful world» (George David Weiss και Bob Thiele). Αναζητούν τους στίχους και την παρτιτούρα του τραγουδιού στο διαδίκτυο. • Ακούν τρία τραγούδια διαφορετικού μουσικού ιδιώματος με συνώνυμο τίτλο και παρατηρούν τις διαφορές ανάμεσά τους: «What a wonderful world» (George David Weiss & Bob Thiele), ερμηνευμένο από τον Louis Armstrong (jazz μουσική), «Wonderful world» του Sam Cook (soul μουσική), «Wonderful World» του James Morrison (pop, neo soul μουσική). • Αναζητούν στο διαδίκτυο rock, pop, reggae, rap ή hip-hop τραγούδια για την αειφορία και την προστασία του περιβάλλοντος. Επιλέγουν ένα τραγούδι και με τη βοήθεια ανοικτού λογισμικού δημιουργίας βίντεο συνθέτουν (ατομικά ή σε ομάδες) μια παρουσίαση του τραγουδιού και των στίχων του με παράλληλη προβολή

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>		<p>δημοφιλή μουσικά ρεύματα του 20ού και 21ου αιώνα</p> <ul style="list-style-type: none"> • αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν δίνοντας έμφαση σε έννοιες των ειδών μουσικής και μουσικών ρευμάτων του 20ού-21ου αιώνα • δημιουργούν τραγούδια (μουσική και στίχους) στο στιλ των μουσικών τους προτιμήσεων και να τα ερμηνεύουν μπροστά σε κοινό • γνωρίζουν μουσικούς όρους στα αγγλικά, όπως ονόματα μουσικών οργάνων και στοιχεία μουσικής θεωρίας και πράξης • αναζητούν στο διαδίκτυο παρτιτούρες και οδηγούς μελωδίας/αρμονίας για δημοφιλή τραγούδια και να μπορούν να αναπαράγουν τη μουσική με όργανα και με τη φωνή 	<p>εικόνων, φωτογραφιών και εικαστικών έργων σε σχέση με το περιεχόμενο του τραγουδιού.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν στην πλατφόρμα Bandlab μια δική τους σύνθεση στο στιλ της trap μουσικής (υποκατηγορία της hip-hop). Επιλέγουν και συνδυάζουν έτοιμα ακουστικά sample, τα οποία περιλαμβάνουν ρυθμικά μοτίβα από drum machine, έντονους ήχους από μπότα (kick drum) στα ισχυρά μέρη του μέτρου ή ακόμα και σε αντιστοιχισμό, πολύπλοκα ρυθμικά σχήματα με hi-hat, μελωδία από συμφωνικά όργανα (π.χ. έγχορδα), μπάσο όργανο που να τονίζει το ισχυρό μέρος του μέτρου. Στην αρχή του κομματιού θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ένα riff, το οποίο να διατρέχει το κομμάτι σε επανάληψη. Επιπλέον, ηχογραφούν και προσθέτουν rap φωνητικά, χρησιμοποιώντας επανάληψη και αρκετά συχνά ρυθμικά σχήματα τριήχων. Το tempo χρειάζεται να είναι γύρω στο 70 BPM. Συζητούν για το ζήτημα των στίχων και του αρνητικού περιεχομένου πολλών μουσικών τραγουδιών trap και θέτουν κριτήρια για το τι αποτελεί καλή μουσική. • Μαθαίνουν το αγγλικό αντιπολεμικό τραγούδι «Imagine» του J. Lennon. Χωρίζονται σε ομάδες εργασίας κι αναζητούν στο διαδίκτυο εκτελέσεις του, καθώς και άλλα αντιπολεμικά τραγούδια ή τραγούδια διαμαρτυρίας. Κάθε ομάδα επιλέγει ένα τραγούδι και το παρουσιάζει στην τάξη δίνοντας πληροφορίες για τον
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>δημιουργό του, την περίοδο που γράφτηκε, τα επίκαιρα γεγονότα της εποχής κ.ά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν στο διαδίκτυο σκηνές με τραγούδια από μιούζικαλ στον κινηματογράφο. Αναζητούν το τραγούδι «Do – Re – Mi» από το μιούζικαλ «Η μελωδία της ευτυχίας» και μαθαίνουν να το τραγουδούν. • Ακούν την jazz σύνθεση «Blue Rondo a la Turk» του Dave Brubeck και διακρίνουν το αρχικό μοτίβο του, καθώς επανεμφανίζεται και περνάει από τα διάφορα όργανα. Διακρίνουν τις εναλλαγές των οργάνων (πιάνο, άλτο σαξόφωνο, κοντραμπάσο, ντραμς) που «πρωταγωνιστούν» κατά τη διάρκεια του έργου, παρατηρώντας παράλληλα σε εκπαιδευτικό φυλλάδιο τις εικόνες τους, καθώς και αντίστοιχες φωτογραφίες του Dave Brubeck Quartet. Αναζητούν στο διαδίκτυο άλλες ηχογραφήσεις του τζαζ κουαρτέτου. • Ακούν το ραπαμύθι «Τα τρία γουρουνάκια» (Λ. Σαμψών – Δ. Μεντζέλος). Επιλέγουν ένα γνωστό παραμύθι, δημιουργούν στίχους πάνω στην πλοκή της ιστορίας και το μελοποιούν σε στιλ ραπ. • Ακούν το τραγούδι «Η μπαλάντα των αισθήσεων και των παραισθήσεων» του Μ. Χατζιδάκι κι έπειτα την ambient διασκευή της αρχικής μορφής του τραγουδιού, σε αγγλικό στίχο ως «The Martlet's Tale» από τον Κ. Βήτα. Σχολιάζουν κατά πόσο το στιλ εκτέλεσης του τραγουδιού διαφοροποίησε τα συναισθήματα που τους δημιούργησε το τραγούδι.
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν στο διαδίκτυο βίντεο μαγνητοσκοπημένων ζωντανών εμφανίσεων μουσικών και μουσικών συνόλων της jazz, rock and roll, rock, pop, disco, reggae, rap, hip-hop και techno μουσικής. Παρατηρούν ποια μουσικά όργανα παίζουν, ποια πρωταγωνιστούν και με βάση τα κινηματογραφημένα πλάνα συνδέουν το στίλ της μουσικής με τη γενικότερη αισθητική της περιόδου δημιουργίας της. • Προσεγγίζουν τρία αντιπροσωπευτικά μουσικά αποσπάσματα blues, gospel και country μουσικής για να διερευνήσουν τις ρίζες της rock and roll μουσικής από τα τρία αυτά μουσικά είδη: • Ακούν το τραγούδι «Trouble of the world» (gospel μουσική) από τη M. Jackson βλέποντας στο διαδίκτυο την αντίστοιχη σκηνή από την κινηματογραφική ταινία «Imitation of Life» του D. Sirk, όπου η ίδια εμφανίζεται ως σολίστρια-χορωδός σε μια εκκλησία. • Ακούν το τραγούδι «What'd I Say» (rhythm & blues μουσική) του Ray Charles και διακρίνουν σε αυτό τη διαδοχή συγχορδιών 12μετρου blues. • Ακούν το τραγούδι «Blue Moon of Kentucky» (country μουσική) από τον E. Presley κι έπειτα το τραγούδι «Rock Around the Clock» (Rock and Roll-Rockabilly μουσική) από τον Billy Haley. Διακρίνουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των ενδεικτικών μουσικών παραδειγμάτων που άκουσαν. • Χωρίζονται σε ομάδες εργασίας με θέμα τις μουσικές τους προτιμήσεις όσον αφορά δημοφιλή
---	--	--	---

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>μουσικά ρεύματα του 20ού – 21ου αιώνα. Κάθε ομάδα εκτελεί ένα αγαπημένο της τραγούδι και παρουσιάζει το μουσικό ρεύμα στο οποίο ανήκει, την ιστορία του, τον/την καλλιτέχνη/-ιδα δημιουργό του, το μήνυμα που θέλει να μεταφέρει ή το συναίσθημα που θέλει να εκφράσει, το κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται κι άλλα συναφή θέματα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το rhythm and blues ή ειδικότερα electric blues τραγούδι «Crawling up a hill» του J. Mayall σε εκτέλεση του 1964 από τους John Mayall & the Bluesbreakers και διακρίνουν τη μορφή του (ABA) και την ενορχήστρωσή του (φωνητικά, φουσαρμόνικα, όργανο, μπάσο, ντραμς). Παρατηρούν ακόμη ποια μουσικά όργανα κάνουν σόλο και σε ποιο σημείο του τραγουδιού. Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά να παρατηρήσουν τον τρόπο που τελειώνει το τραγούδι σε σχέση με τον αντίστοιχο στίχο «My life is just a slow train crawling up a hill» (μουσικός χρωματισμός του στίχου με ritardando). Ακούν νεότερη διασκευή (2003) του blues τραγουδιού «Crawling up a hill» του John Mayall από την τραγουδοποιό Katie Melua ή αναζητούν στο διαδίκτυο βίντεο με ζωντανή εκτέλεση του τραγουδιού. Διακρίνουν τις διαφορές σε σχέση με την αυθεντική εκτέλεση από τους John Mayall & the Bluesbreakers (περισσότερα jazz στοιχεία και αντίστοιχη ενορχήστρωση, πιο ήρεμη διάθεση, αργό tempo στη νεότερη εκτέλεση). • Ακούν διάφορα δημοφιλή
---	--	--	--

<p>Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις</p>			<p>τραγούδια και ανταλλάσσουν απόψεις για το κοινωνικό, ιστορικό και αισθητικό υπόβαθρο δημιουργίας τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν εκτέλεση του «Maple leaf rag» του συνθέτη Scott Joplin στο πιάνο –το όργανο της ragtime– κι έπειτα σε μεταγραφή του έργου για big band από τον jazz τρομπονίστα και τρομπετίστα Tommy Dorsey της swing era (περίοδο του swing στην Jazz μουσική). Παρατηρούν τη συγγένεια των μουσικών ιδιωμάτων του ragtime και της jazz μουσικής. Διακρίνουν ειδικότερα στη δεύτερη εκτέλεση ποια μουσικά όργανα της big band πρωταγωνιστούν κάθε φορά.
---	--	--	---

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α΄, Β΄, Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
3ος Θεματικός Οργανωτής: Συνδέω τη Μουσική με άλλες τέχνες, μέσα και επιστήμες			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/-τριες:
Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα	<p>Μουσική και άλλες τέχνες</p> <p>MME, διαφήμιση, jingles, κοινωνικά μέσα δικτύωσης, ραδιόφωνο, μουσική βιομηχανία</p> <p>Πνευματική ιδιοκτησία και δικαιώματα</p> <p>Soundtracks, ελληνικά και ξένα τραγούδια στον ελληνικό και ξένο κινηματογράφο και στα μιούζικαλ</p> <p>Μουσικό βίντεο, βιντεοπαιχνίδια</p> <p>Νέες μορφές μουσικής έκφρασης, πολύτεχνα δρώμενα και διακαλλιτεχνικές προσεγγίσεις</p> <p>Μουσική και επαγγέλματα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • συνδυάζουν τη μουσική με τον λόγο, την κίνηση, το θεατρικό παιχνίδι, τα εικαστικά και την κινούμενη εικόνα σε ένα επίπεδο συμβολικό, υπερβατικό και διαισθητικό • ανταποκρίνονται σε μια μουσική ακρόαση με ποικιλία εκφραστικών τρόπων (λόγος, θέατρο, κίνηση, ζωγραφική) • διακρίνουν τις σχέσεις των μουσικών ρευμάτων με αντίστοιχα ρεύματα άλλων τεχνών • συνδέσουν δημιουργικά τη μουσική με τον λόγο, το θέατρο, τα εικαστικά κ.ά. • κατανοήσουν τον λειτουργικό ρόλο της μουσικής σε άλλες τέχνες π.χ. στο θέατρο, στον κινηματογράφο, κ.ά. • συνειδητοποιήσουν την προσθετική δύναμη του ήχου στην εικόνα και της εικόνας στον ήχο • έρθουν σε επαφή με την τέχνη του κινηματογράφου, μέσα από τα 	<ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζονται σε ομάδες εργασίας και να αναζητούν στο διαδίκτυο πίνακες ζωγραφικής και εικονογραφημένα χειρόγραφα του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης σε σχέση με τη μουσική (π.χ. απεικονίσεις συνθετών, τροβαδούρων και μουσικών των δύο περιόδων κ.ά.), καθώς και ψηφιακά αρχεία αντίστοιχης μουσικής. Με τη βοήθεια ενός λογισμικού δημιουργίας βίντεο, δημιουργούν: α) μια ταινία με θέμα τη μουσική του Μεσαίωνα και τη μουσική της Αναγέννησης επενδυμένη με αντίστοιχα εικαστικά έργα ή β) μια ταινία με θέμα τη ζωγραφική των δύο περιόδων επενδυμένη με αντίστοιχη μουσική. Συγκρίνουν ακόμη την παράλληλη εμφάνιση και καθιέρωση της προοπτικής στη ζωγραφική και της πολυφωνίας στη μουσική κατά την Αναγέννηση (μουσική και εικαστικά). • Επισκέπτονται έναν τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό. Παρακολουθούν και συμμετέχουν ενεργά σε εκπομπή. Παίρνουν συνέντευξη από έναν ηχολήπτη, έναν δημοσιογράφο, έναν μουσικό παραγωγό (μουσική και νεοελληνική γλώσσα). • Αναζητούν στο διαδίκτυο

<p>Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα</p>		<p>τραγούδια και τα σάουντρακ που χρησιμοποιήθηκαν από την έβδομη τέχνη</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνειδητοποιήσουν τη σύνδεση της μουσικής με το ραδιόφωνο • κατανοήσουν τη δύναμη της μουσικής στη μετάδοση του διαφημιστικού μηνύματος • να σέβονται και να γνωρίζουν τα πνευματικά δικαιώματα της μουσικής που αντλούν από πηγές στο διαδίκτυο και να συνειδητοποιούν τις συνέπειες της πειρατείας της πνευματικής δημιουργίας • γνωρίσουν τα διαφορετικά επαγγέλματα που σχετίζονται με τη μουσική (π.χ. οργανοποιός, τραγουδιστής/-στρια, μαέστρος, συνθέτης/-τρια, μουσικός παραγωγός κ.ά.) • διερευνήσουν σύγχρονες μορφές έκφρασης και δημιουργίας • αναγνωρίζουν τους νέους τρόπους διαμοιρασμού και δημιουργίας της μουσικής μέσα από τα ΜΜΕ και τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, κατανοώντας την επιρροή τους στη μουσική βιομηχανία 	<p>βίντεο από παράσταση της όπερας (Tragédie en musique) «Atys» του Jean-Baptiste Lully.</p> <p>Παρακολουθούν τη σκηνή Entrée Des Phrygiens από την Πρώτη Πράξη και παρατηρούν την ατμόσφαιρα που δημιουργούν ο χορός και η μουσική. Συζητούν για το γεγονός ότι οι χοροί των ευγενών κατά την περίοδο του Μπαρόκ δεν ήταν εκφραστικοί των παθών, αλλά εναρμονίζονταν με την επιθυμία τους να «ταυτιστούν» με τα ιδεώδη της ελληνικής αρχαιότητας και μέσω των τεχνών να εκφράσουν τη γαλήνη, την αρμονία και την τάξη, τη μεγαλοπρέπεια, την τρυφερότητα και την ευθυμία (μουσική και χορός, μουσική και ιστορία).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν μια φούγκα του Bach στο εκκλησιαστικό όργανο και αξιολογούν αν η αίσθηση που τους δημιούργησε η ακρόαση μπορεί να συνδεθεί με τα συναισθήματα που τους δημιουργεί μια λιθογραφία του M.C. Eisher (μουσική και εικαστικά). • Διαβάζουν ένα απόσπασμα από τον «Αρχοντοχωριάτη» του Μολιέρου –Θέλει γαμπρό αριστοκράτη– και κατά ομάδες δραματοποιούν ή αναπαριστούν με παντομίμα την παρακάτω σκηνή, παράλληλα με την ακρόαση μουσικής Μπαρόκ αντίστοιχης με τη σκηνική δράση, π.χ. «Air très gay» από τη σουίτα «Les Paladins» του Jean-Philippe Rameau κ.ά. <p>(Ο Κλεόντης, υποψήφιος γαμπρός, ζητάει το χέρι της κόρης του νεόπλουτου Γιορδάνη).</p>
--	--	---	--

<p>Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα</p>			<p>Γιορδάνης: Πριν σας δώσω απάντηση, κύριε, σας παρακαλώ να μου πείτε, αν είσατε αριστοκράτης.</p> <p>Κλεόντης: [...] σας λέω καθαρά πως δεν είμαι αριστοκράτης</p> <p>Γιορδάνης: Το χέρι της, παλικάρι μου: η κόρη μου δεν κάνει για σας.</p> <p>Κλεόντης: Ορίστε;</p> <p>Γιορδάνης: Αριστοκράτης δεν είσατε, την κόρη μου δεν την παίρνετε [...]</p> <p>(μουσική και θέατρο, μουσική και λογοτεχνία)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν από την ταινία κινουμένων σχεδίων «Φαντασία», της Ντίσνεϊ, τη σκηνή με τον «Μαθητευόμενο Μάγο» και τη μουσική του P.A.Dukas. Ποια συναισθήματα προκαλεί η μουσική του Dukas και πώς βοηθούν στην αντίληψη της ιστορίας; Στη συνέχεια διαβάζουν το ποίημα «Zauberlehrling» του Goethe σε μετάφραση ή στη γερμανική γλώσσα για να διακρίνουν τα στοιχεία του λογοτεχνικού έργου που ενέπνευσαν στον Dukas να συνθέσει την αντίστοιχη μουσική (μουσική και κινηματογράφος, μουσική και λογοτεχνία). • Βρίσκουν και παρακολουθούν στην ιστοσελίδα της ΕΡΤ, στο αρχειακό υλικό, μαγνητοσκοπημένες παραστάσεις από θέατρο, μπαλέτο, συναυλίες, ομιλίες. Συζητούν πάνω στο ποια επαγγέλματα εμπλέκονται για να πραγματοποιηθεί μια συναυλία, μια μουσικοθεατρική παράσταση κ.ά. (μουσική και τέχνες). • Προσεγγίζουν την ambient μουσική ακούγοντας το κομμάτι «Hands Cover
--	--	--	--

<p>Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα</p>			<p>Bruise» των Trent Reznor και Atticus Ross από το soundtrack της κινηματογραφικής ταινίας «The Social Network» του David Fincher. Κατά τη διάρκεια της ακρόασης έχουν αρχικά τα μάτια τους κλειστά μέχρι να φανταστούν ένα όνειρο ή μια σκηνή κινηματογραφικής ταινίας που μπορεί να περιγράφει η μουσική· έπειτα ξεκινούν να γράφουν ή να ζωγραφίζουν ό,τι φαντάστηκαν παράλληλα με την ακρόαση. Στο τέλος περιγράφουν λεκτικά τα συναισθήματα που τους προκάλεσε η μουσική. Μπορούν στη συνέχεια να παρακολουθήσουν τις σκηνές από την ταινία που αντιστοιχούν στη μουσική που άκουσαν και να παρατηρήσουν την αλληλεπίδραση εικόνας-μουσικής (μουσική και κινηματογράφος, μουσική και εικαστικά).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν ένα θεατρικό έργο και σχολιάζουν το πώς συνδυάστηκε η μουσική με το περιεχόμενο του έργου. Συζητούν τον προσθετικό ρόλο που έχει η μουσική στη δημιουργία συναισθηματικής ατμόσφαιρας. Στη συνέχεια, ντύνουν μουσικά ένα θεατρικό έργο ή μια ταινία μικρού μήκους επιλέγοντας ηχογραφημένα μουσικά ή δημιουργώντας οι ίδιοι/-ες τη μουσική και τα ηχητικά «εφέ» που απαιτούνται (μουσική και θέατρο, μουσική και κινηματογράφος). • Δημιουργούν σε ομάδες ένα podcast σε ένα θέμα (π.χ. κάτι που απασχολεί την τοπική κοινότητα).
--	--	--	---

<p>Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα</p>			<p>Συνδυάζουν λόγο και μουσική (με ελεύθερη άδεια χρήσης ή δική τους δημιουργία) και επεξεργάζονται το τελικό αποτέλεσμα με λογισμικά ήχου (π.χ. Audacity). Δημοσιεύουν τα τελικά προϊόντα σε τοπική ηλεκτρονική εφημερίδα, στην ιστοσελίδα του σχολείου, στα κοινωνικά μέσα ή τα παρουσιάζουν σε ραδιοφωνική εκπομπή (μουσική και ραδιόφωνο).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χωρίζονται σε ομάδες και δημιουργούν μια παρουσίαση με σχετικό λογισμικό, όπου απεικονίζονται: α) πίνακες ζωγραφικής από την Μπαρόκ περίοδο, β) «στολίδια» ναών ή άλλων κτιρίων και αρχιτεκτονημάτων της εποχής Μπαρόκ και το συνοδεύουν με τη μουσική της ίδιας εποχής. Κάθε ομάδα παρουσιάζει την εργασία της στην τάξη (μουσική και εικαστικά, μουσική και αρχιτεκτονική). • Παρακολουθούν τις εκτελέσεις των έργων του György Ligeti «Poème symphonique for 100 metronomes» και του Ichianagi Toshi, «Music for Electric Metronomes» (1960). Διερευνούν τη φιλοσοφία και τις ιδέες πίσω από τα δύο αυτά μουσικά κομμάτια-performances στο πλαίσιο του κινήματος Fluxus. Δημιουργούν μια δική τους σύνθεση-παράσταση (performance) αξιοποιώντας αντικείμενα που παράγουν ήχο (π.χ. κινητά τηλέφωνα) (μουσική και θέατρο, μουσική και performance). • Ακούν το «Πριγκηπικό διάταγμα» από το μπαλέτο «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» του
--	--	--	---

<p>Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα</p>			<p>S. Prokonief και κινούν διαδοχικά μέλη του σώματός τους ως «αγάλματα» που αλλάζουν σε αργό ρυθμό στάσεις. Μιμούνται ομαδικά τις κινήσεις που κάνει αυτοσχεδιάζοντας ο/η εκπαιδευτικός ή εναλλάξ κάποιος/-α μαθητής/-τρια (μουσική και χορός, μουσική και θέατρο).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν αποσπάσματα από το σάουντρακ των κινηματογραφικών ταινιών «Αμελί», «Μαθήματα πιάνου», «Never on Sunday», «Zorba the Greek» κ.ά. και παρακολουθούν τις αντίστοιχες σκηνές των ταινιών παρατηρώντας την αλληλεπίδραση μουσικής-εικόνας. Συμπληρώνουν τις διαδραστικές ασκήσεις στο μαθησιακό αντικείμενο του Φωτόδεντρου «Συναισθήματα στη μουσική, την τέχνη και την καθημερινή ζωή» και διερευνούν ποια είναι τα ακουστικά χαρακτηριστικά που αλληλεπιδρούν και συμβάλλουν στη μετάδοση του συναισθηματικού μηνύματος (μουσική και κινηματογράφος, μουσική και εικόνα). • Παρακολουθούν διαφημίσεις διαφόρων περιόδων και παρατηρούν διαχρονικά τη σχέση μουσικής-εικόνας-μηνύματος. Αναζητούν τις σχέσεις αυτές και σε επίκαιρες διαφημίσεις στο διαδίκτυο. Ποια ακουστικά χαρακτηριστικά διακρίνουν στη μουσική που χρησιμοποιείται στις διαφημίσεις (π.χ. μικρή διάρκεια, χαρακτηριστικός ρυθμός, εύκολη μελωδία, γνωστό ρεφρέν, συναίσθημα, ηχητικά εφέ κτλ.); Συνθέτουν μια μικρή
--	--	--	--

<p>Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα</p>			<p>μουσική σύνθεση (jingle) με ανάλογα χαρακτηριστικά. Την επεξεργάζονται με λογισμικά ήχου (π.χ. audacity, audiotrimmer). Μπορούν επίσης να την ηχογραφήσουν σε κάποιο στούντιο ηχογράφησης, παρατηρώντας την εργασία των ηχοληπτών. Ποιο διαφημιστικό προϊόν μπορεί να επενδύσει η μουσική τους; Γράφουν και συνοδεύουν τη μουσική με κείμενο/στίχους/τραγούδι και παρουσιάζουν στην ολομέλεια (μουσική και διαφήμιση).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν στο YouTube το πρωτοποριακό για την εποχή του μουσικό βίντεο από το τραγούδι «Bohemian Rhapsody» των Queen. Το αναλύουν, δίνοντας έμφαση στη σχέση ήχου-εικόνας-στίχων, στη χρήση του φωτισμού, του μοντάζ, στο ντύσιμο και την κίνηση των μελών του γκρουπ (μουσική και μουσικό βίντεο). • Αποφασίζουν συνεργατικά πάνω στη δημιουργία ενός μιούζικαλ μικρής διάρκειας, το οποίο αποτελείται από ένα σενάριο με εμβόλιμα τραγούδια (στίχους και μουσική). Σε ομάδες αναλαμβάνουν διαφορετικές πτυχές του έργου και ρόλους (π.χ. γραφή στίχων, γραφή μουσικής, σεναρίου, εκτέλεση μουσικής, σκηνοθεσία, παίξιμο ρόλων, σκηνογραφία, αφίσες, ενημέρωση σχολικής και ευρύτερης κοινότητας). Παρουσιάζουν στη σχολική και τοπική κοινότητα (μουσική και θέατρο). • Ακούν και βρίσκουν τα leitmotif από τη μουσική του John Williams για τις ταινίες «Star Wars» (θέματα
--	--	--	--

<p>Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα</p>			<p>των Luke, Darth Vader, Jedi, Leia). Δημιουργούν μια δική τους συλλογική ψηφιακή αφήγηση για ραδιόφωνο και συνθέτουν κατάλληλα leitmotif για τους χαρακτήρες τους. Ηχογραφούν στο Audacity, προσθέτοντας πάνω στην αφήγηση την κατάλληλη μουσική (μουσική και κινηματογράφος, μουσική και ραδιόφωνο).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν και βρίσκουν με το αυτί την κύρια μελωδία (8+8+5+6 μέτρα) από το μουσικό κομμάτι «Το βαλς του γάμου» της Ε. Καραϊνδρου. Παρατηρούν τη μορφή και την ενορχήστρωση του κομματιού. Το συγκρίνουν με το «Βαλς του Ορφέα» της Κ. Πολέμη. Ποια η συναισθηματική ατμόσφαιρα των δύο έργων; Δημιουργούν στο Musescore ένα δικό τους βαλς αξιοποιώντας διαφορετικά ηχοχρώματα/μουσικά όργανα. Δημιουργούν μία παρουσίαση (με λογισμικό παρουσίασης) του έργου Ελλήνων/-ιδων συνθετών/-τριών που έχουν επενδύσει μουσικά ταινίες (π.χ. Βαγγέλης Παπαθανασίου - Vangelis, Καραϊνδρου, Θεοδωράκης, Χατζιδάκις, Πλέσσας, Ξαρχάκος, Σπανουδάκης, Παπαδημητρίου) (μουσική και κινηματογράφος). • Δημιουργούν ταινία/«ψηφιακή αφήγηση» για έκφραση ιδεών, σκέψεων, συναισθημάτων (π.χ. βιντεοκλίπ, animation, με τεχνική Claymation, παρουσίαση με φωτογραφίες, διαδραστικές ιστορίες στο περιβάλλον Scratch κ.λπ.) με αξιοποίηση τεχνολογικού εξοπλισμού
--	--	--	--

Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα			<p>(Η/Υ, φωτογραφική μηχανή, βιντεοκάμερα) και λογισμικών ανοιχτού κώδικα (π.χ. Audacity, Avidemux, Gimp, Prezi, Powtoon). Γράφουν μία σύντομη ιστορία με δομή, χαρακτήρα/-ες, σκηνικό και πλοκή, συγκεκριμένη συναισθηματική κατάσταση (π.χ. λύπη, έκπληξη κ.ά.). Οπτικοποιούν την ιστορία και επενδύουν μουσικά (σάουντρακ) και ηχητικά το βίντεο με μουσική, φωνές/ομιλίες, θορύβους/εφέ, αυτοσχεδιασμούς κτλ. Ηχογραφούν και συγχρονίζουν εικόνα με ήχο και με κατάλληλα λογισμικά. Παρουσιάζουν στην ομάδα, αξιολογούν το αποτέλεσμα και προβληματίζονται σχετικά με το κατά πόσο υπάρχει αντικειμενικότητα στην οπτικοακουστική πληροφορία. Δημοσιοποιούν στην ιστοσελίδα του σχολείου. Τι πρέπει να γνωρίζουν για τη διασφάλιση των πνευματικών τους δικαιωμάτων; (μουσική και STEAM, μουσική και κινηματογράφος, μουσική και πνευματικά δικαιώματα).</p>
Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες	<p>Μουσική και άλλα μαθήματα</p> <p>Μουσική και άλλες επιστήμες</p> <p>Φιλοσοφία STEAM</p> <p>Ακουστική οικολογία</p> <p>Μουσική τεχνολογία</p> <p>Αυτοσχέδια μουσικά όργανα</p> <p>Τραγούδια διαμαρτυρίας – Πολιτικό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • συνδέσουν τη μουσική με τον λόγο, τα μαθηματικά, τη φυσική, τη γεωγραφία, την ιστορία, την κοινωνιολογία, την τεχνολογία και άλλα μαθήματα και επιστήμες με διαθεματικό και διεπιστημονικό τρόπο • δουν τις μαθηματικές 	<ul style="list-style-type: none"> • Μαθαίνουν τον «Ολυμπιακό Ύμνο» (Κωστή Παλαμά, Σπυρίδωνος Σαμάρα) και αναζητούν στο διαδίκτυο εκτελέσεις του προς ακρόαση, πληροφορίες για τη λειτουργία του στο πλαίσιο των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και σχετικές εικόνες και στοιχεία για το έργο του συνθέτη Σπ. Σαμάρα, π.χ. το εξώφυλλο της παρτιτούρας του όπως κυκλοφόρησε το 1896, κ.ά. (μουσική και φυσική αγωγή, μουσική και ιστορία).

<p>Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες</p>	<p>τραγούδι</p>	<p>αντιστοιχίες της μουσικής (μονόχορδο Πυθαγόρα, σειρές Φιμπονάτσι κ.λπ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνδέσουν στοιχεία της ιστορίας της μουσικής με την ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού γενικότερα • συνδέσουν τη μουσική με τον λόγο • αναγνωρίσουν την κοινωνική δύναμη της μουσικής και τη λειτουργία των τραγουδιών διαμαρτυρίας • αξιοποιήσουν τη μουσική διεπιστημονικά μαζί με την επιστήμη, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (STEAM) ως σημεία πρόσβασης για την καθοδήγηση της έρευνας, του διαλόγου και της κριτικής σκέψης • συνειδητοποιήσουν την άρρηκτη σχέση μεταξύ μουσικής και τεχνολογίας • αξιοποιούν τη μουσική τεχνολογία δημιουργικά στο πλαίσιο της ακρόασης, της εκτέλεσης και δημιουργίας μουσικής • δημιουργούν αυτοσχέδια μουσικά όργανα • δημιουργούν ηλεκτρονικά μουσικά όργανα με κατάλληλο λογισμικό 	<ul style="list-style-type: none"> • Ερευνούν και κατασκευάζουν μουσικά όργανα από απλά υλικά (αερόφωνα, μεμβρανόφωνα, χορδόφωνα και ιδιόφωνα, ηλεκτρόφωνα). Μελετούν τους τρόπους κουρδίσματος συσχετίζοντας διαστάσεις, υλικά, ηχείο, μέγεθος κτλ. Δημιουργούν διαδραστικό μουσικό όργανο στην πλατφόρμα Scratch ή/και με μικροελεγκτή Arduino (π.χ. Theremin με Scratch for Arduino) (μουσική και STEAM, μουσική και τεχνολογία, μουσική και πληροφορική). • Μαθαίνουν τη μελοποίηση του ποιήματος της Σαπφούς «Κέλομαι γογγύλα» από τον Μάνο Χατζιδάκι και προσεγγίζουν τη νεοελληνική απόδοση του ποιήματος (μουσική και γλώσσα). • Δημιουργούν μία μόνιμη ή προσωρινή ηχητική εγκατάσταση στην αυλή του σχολείου τους χρησιμοποιώντας ηχογραφημένους ήχους, μουσική, λέξεις ή σχεδιάζοντας ένα διαδραστικό ηχογόνο αντικείμενο (π.χ. χρησιμοποιώντας με ευφάνταστο τρόπο ένα makey-makey) (μουσική και STEAM, μουσική και τεχνολογία, μουσική και πληροφορική, μουσική και γλυπτική). • Δημιουργούν μια μουσική σύνθεση (μελωδία, αρμονία, διαφορετικά ηχοχρώματα) μέσω προγραμματισμού στο Scratch, προσεγγίζοντας επιπλέον την έννοια της υπολογιστικής σκέψης (μουσική και STEAM, μουσική και πληροφορική). • Κατασκευάζουν αυτοσχέδια μουσικά όργανα από
--	-----------------	--	---

<p>Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες</p>		<ul style="list-style-type: none"> • παρατηρήσουν, να ηχογραφήσουν και να χαρτογραφήσουν ήχους και ηχοτοπία της περιοχής και της καθημερινότητάς τους • αντιληφθούν την αξία που έχει η αίσθηση της ακοής για την ανθρώπινη ζωή και να ευαισθητοποιηθούν για τις συνέπειες του θορύβου στην ανθρώπινη υγεία και την ανάγκη προστασίας του ηχητικού περιβάλλοντος 	<p>ανακυκλώσιμα υλικά και παρατηρούν τον τρόπο που παράγεται ο ήχος και επηρεάζεται από τα διαφορετικά υλικά κατασκευής (μουσική και STEAM, μουσική και φυσική, μουσική και τεχνολογία).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευάζουν ένα μονόχορδο του Πυθαγόρα και πειραματίζονται με τις ιδιότητες του ήχου και τη μαθηματική τους σχέση. Μετακινώντας τον καβαλάρη χωρίζουν την τετνωμένη χορδή: <ul style="list-style-type: none"> – σε δύο ίσα μέρη (και το ένα μέρος δηλαδή το $1/2$ δίνει την οκτάβα), – σε τρία ίσα μέρη (και τα $2/3$ δίνουν διάστημα καθαρής πέμπτης), – σε τέσσερα ίσα μέρη (και τα $3/4$ μας δίνουν την καθαρή τετάρτη). • Συσχετίζουν τους φθόγγους που παράγονται ακουστικά ως προς την απόστασή τους. Διερευνούν θέματα που αφορούν την ακουστική, τα μαθηματικά και τη μουσική και μελετούν τα βασικά στοιχεία της πυθαγόρειας μουσικής θεωρίας (μουσική και STEAM, μουσική και μαθηματικά, μουσική και τεχνολογία). • Ακούν το «Adagio in G minor for violin, strings and organ continuo» του Tomaso Albinioni και εμπνεόμενοι/-ες από τα συναισθήματα που εκφράζει δημιουργούν με τη βοήθεια προγράμματος δημιουργίας βίντεο (π.χ. Microsoft Movie Maker), δουλεύοντας ατομικά ή σε ομάδες, μια ταινία με θέμα την καταστροφή του περιβάλλοντος και την αλόγιστη εκμετάλλευση φυσικών πόρων και ανθρώπινου δυναμικού στο
--	--	--	---

<p>Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες</p>			<p>όνομα της προόδου και της σύγχρονης ανάπτυξης. Εκτός από εικόνες, μπορούν να προσθέσουν ανθρωπογενείς μηχανικούς ή άλλους ήχους, εστιάζοντας στην επιρροή τους πάνω στην ποιότητα της ανθρώπινης ζωής (μουσική και STEAM, μουσική και πληροφορική, μουσική και ακουστική οικολογία).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το κομμάτι «<u>Lateralus</u>» των Tools. Αναζητούν πληροφορίες για τη σύνθεση του μουσικού κομματιού στο διαδίκτυο και ειδικότερα για τη χρήση των ακολουθιών fibonacci. Συνθέτουν δικό τους μουσικό κομμάτι, στο οποίο αξιοποιούν τις ακολουθίες fibonacci με δημιουργικό τρόπο (μουσική και STEAM, μουσική και μαθηματικά). • Ηχογραφούν και δημιουργούν χάρτες ηχοτοπίων με αξιοποίηση τεχνολογίας (π.χ. φωτογραφικής μηχανής, βιντεοκάμερας, laptop, digital recorder, κινητών τηλεφώνων) και ανοικτών λογισμικών επεξεργασίας ήχου και εικόνας (π.χ. Audacity, Audemux, Gimp). Εισάγονται στο θέμα της ηχορύπανσης μέσω του μαθησιακού αντικειμένου του Φωτόδεντρου «Παρατηρώ τους ήχους και προστατεύομαι». Συζητούν σχετικά με το τι είναι θόρυβος και για την επιρροή του στην ανθρώπινη υγεία, αλλά και τη σημασία διατήρησης και προστασίας διαφορετικών ηχοτοπίων περιβαλλοντικής και πολιτισμικής σημασίας. Μετρούν τη στάθμη έντασης καθημερινών ήχων με android εφαρμογή για κινητό τηλέφωνο και αποτυπώνουν σε χάρτη
--	--	--	--

<p>Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες</p>			<p>ήχους και θορύβους της περιοχής τους. Δημοσιεύουν την εργασία και τις προτάσεις τους σε τοπική δημοσιογραφική ιστοσελίδα, κοινοποιώντας τα αποτελέσματα στην τοπική κοινότητα (μουσική και STEAM, Μουσική και μουσική τεχνολογία, μουσική και ακουστική οικολογία).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν στο διαδίκτυο το τρέιλερ της κινηματογραφικής ταινίας «Koyaanisqatsi» του Godfrey Reggio και παρατηρώντας τη μουσική του Philip Glass και τις αντίστοιχες σκηνές περιγράφουν τη σύνδεση των συναισθημάτων που δημιουργεί η μουσική με τα σοβαρά προβλήματα που προκάλεσε η ανάπτυξη των σύγχρονων μεταβιομηχανικών κοινωνιών (μουσική και ακουστική οικολογία). • Αναζητούν στο διαδίκτυο τον ελληνικό Εθνικό Ύμνο και εθνικούς ύμνους από άλλες χώρες που διδάσκονται στο μάθημα της Γεωγραφίας ή από τις οποίες κατάγονται συμμαθητές/-τριές τους. Μελετούν κάθε εθνικό ύμνο και διακρίνουν το μουσικό του ιδίωμα ή στοιχεία διαφόρων μουσικών ιδιωμάτων που εμπεριέχει (μουσική και γεωγραφία). • Συζητούν πάνω στη σχέση της μουσικής με τα διαφορετικά κοινωνικά ζητήματα. Γνωρίζουν περιπτώσεις στην ιστορία που η μουσική χρησιμοποιήθηκε ως μέσο έκφρασης από κοινωνικές ομάδες; Βρίσκουν στην πλατφόρμα του YouTube τραγούδια διαμαρτυρίας από διαφορετικές χώρες (π.χ. «Strange fruit» της B.
--	--	--	--

<p>Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες</p>			<p>Holiday, το έργο του Μ. Θεοδωράκη, «Respect» της Α. Franklin, «Imagine» του J. Lennon, «El Derecho de Vivir En Paz» του V. Jara, Bob Marley, «Get up stand up» του B. Marley κ.ά.). Σε ποιο κοινωνικό πρόβλημα αναφέρονται; Στη συνέχεια, δημιουργούν ομαδοσυνεργατικά ένα δικό τους «τραγούδι διαμαρτυρίας» στο στιλ hip-hop (στίχους και μουσική) με θέμα τη δημοκρατία ή την ελευθερία (μουσική και κοινωνιολογία).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν στο διαδίκτυο βίντεο με την αρχή των τίτλων της κινηματογραφικής γαλλικής μουσικής ταινίας «Les parapluies de cherbourg» του Jacques Demy. Παρατηρούν τη μουσική του Michel Legrand με την οποία ξεκινά η ταινία σε σχέση με τη σκηνή της βροχής και των περαστικών με τις ομπρέλες. Ακούν έπειτα το ομώνυμο τραγούδι της ταινίας που συνέθεσε ο Michel Legrand για τη Νάνα Μούσχουρη και διαβάζουν τους στίχους στα γαλλικά (μουσική και γαλλικά, μουσική και κινηματογράφος). • Ακούν και διαβάζουν στα αγγλικά τους στίχους του τραγουδιού «Why» της τραγουδοποιού Tracy Chapman και με βάση το κοινωνικό περιεχόμενο του τραγουδιού (πόλεμος, φτώχεια και υποσιτισμός των παιδιών ανά τον κόσμο, ευμάρεια των ανεπτυγμένων κοινωνιών, εγκληματικότητα, μοναξιά) δημιουργούν με τη βοήθεια λογισμικού δημιουργίας βίντεο δουλεύοντας ατομικά ή κατά ομάδες μια ταινία αντίστοιχου περιεχομένου που θα προβάλλεται
--	--	--	---

<p>Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες</p>			<p>παράλληλα με το τραγούδι (μουσική και αγγλικά, μουσική και κοινωνιολογία).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ακούν το «Macky Messer» από την «Όπερα της Πεντάρας» των Bertolt Brecht και Kurt Weill σε αυθεντική εκτέλεση από τη Lotte Lenya και διαβάζουν τους στίχους στα γερμανικά. Έπειτα ακούν το τραγούδι «Mack the Knife» – διαβάζοντας παράλληλα τους στίχους σε αγγλική απόδοση– από τον Louis Armstrong κι έπειτα σε νεότερη εκτέλεση από τον Robbie Williams. Παρατηρούν τις διαφορές μεταξύ των τριών εκτελέσεων (μουσική και γερμανικά, μουσική και αγγλικά).
--	--	--	---

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α΄, Β΄, Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
4ος Θεματικός Οργανωτής: Η Μουσική στη ζωή εντός κι εκτός σχολείου			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:	Οι μαθητές/-τριες:
Μουσική εντός κι εκτός σχολείου	<p>Εκδηλώσεις σχολικές και εξωσχολικές</p> <p>Εκπαιδευτικά προγράμματα άτυπης εκπαίδευσης</p> <p>Μουσειακή αγωγή</p> <p>Εκδηλώσεις σχολικές και εξωσχολικές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • νιώσουν τη χαρά και την ικανοποίηση που προσφέρει η παρουσίαση μιας εκδήλωσης με μουσική που εκτελείται ζωντανά και σε πραγματικό χρόνο ενώπιον κοινού • εκτελούν με άνεση ρεπερτόριο κατάλληλο για τη βαθμίδα τους, με μίμηση, με το αυτί και «prima vista» και να το εκτελούν από μνήμης και σε συνθήκες παράστασης • δημιουργήσουν ηχογραφήσεις των φωνητικών και οργανικών εκτελέσεών τους • παρακολουθούν ποικιλία μουσικών δρώμενων (συναυλίες, κοντσέρτα κτλ.) και να συμπεριφέρονται ανάλογα με την περίσταση • αποκτήσουν δεξιότητες χορωδού και εκτελεστή μουσικού οργάνου, συμμετέχοντας σε φωνητικά, οργανικά σύνολα ή χορωδίες, που θα μπορούν να εμφανίζονται σε ποικίλες και διαφορετικές εκδηλώσεις εντός 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν ένα μουσικό πρόγραμμα επ΄ ευκαιρία διαφόρων εορτασμών, επετείων, εκδηλώσεων/αφιερωμά-των στον χώρο του σχολείου ή σε άλλους χώρους, π.χ. μουσικό πρόγραμμα σχολικής εορτής 28ης Οκτωβρίου, μουσικό πρόγραμμα σχολικής εορτής 17η Νοεμβρίου, μουσικό πρόγραμμα σχολικής εορτής 25ης Μαρτίου, εκδηλώσεις σχετικές με θέματα μουσικά ή ευρύτερου ιστορικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, π.χ. «Η Πόλη μας», «Μυθολογία», «Να 'ταν η ζωή τραγούδι», «Δικός σου ο κόσμος», «Θαλασσογραφίες», «Το περιβόλι» του Δ. Σαββόπουλου κ.ά. Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός μπορεί να επεκταθεί μέσω της διαθεματικής και διεπιστημονικής προσέγγισης με κύριο στόχο την προετοιμασία μιας πολύτεχνης παράστασης για κάποια εκδήλωση. Ο/η εκπαιδευτικός της Θεατρικής Αγωγής μπορεί να ετοιμάσει κάποιο θεατρικό έργο που θα παισιώνει τη συναυλία, όπως στην περίπτωση μουσικοθεατρικών παραστάσεων, π.χ. «Όρνιθες» του Αριστοφάνη (μουσική του Μάνου Χατζιδάκι – στίχοι Βασίλη Ρώτα από την παράσταση του Κάρολου Κουν στο

<p>Μουσική εντός κι εκτός σχολείου</p>		<p>και εκτός σχολείου</p> <ul style="list-style-type: none"> • νιώσουν τη χαρά της δημιουργίας και της αποδοχής του δημιουργήματός τους από το ενδοσχολικό και εξωσχολικό ακροατήριο • αποτιμούν τη συμμετοχή τους σε μουσικές εκδηλώσεις ή το αποτέλεσμα εκδηλώσεων που παρακολούθησαν βασισμένοι/-ες σε αξιολογικά κριτήρια, όπως τη σκηνική παρουσία, την καταλληλότητα του ύφους και τη συναισθηματική ερμηνεία • αποκτήσουν αυτοπεποίθηση στο να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις και να εκτελέσουν τη δημιουργία τους σε κοινό στα πλαίσια μιας εκδήλωσης/ συναυλίας • απολαμβάνουν και να επιδιώκουν τη διά βίου συμμετοχή τους σε ομαδικές ή ατομικές μουσικές δραστηριότητες (εκτέλεσης ή μουσικής δημιουργίας) στα πλαίσια εκδηλώσεων στην ευρύτερη κοινότητα • συνειδητοποιήσουν τη δύναμη της μουσικής ως μέσου έκφρασης και επικοινωνίας, ως μέσου διαμαρτυρίας και ως επιτελεστικής εμπειρίας στα πλαίσια μιας συναυλίας 	<p>Θέατρο Τέχνης), «Ο Πλούτος» του Αριστοφάνη (μουσική του Διονύση Σαββόπουλου»), «Η συνέλευση των ζώων» (Περικλή Κοροβέση – Γιώργου Κουρουπού), «Παραμύθι χωρίς όνομα» του Ιάκωβου Καμπανέλη με μουσική του Μάνου Χατζιδάκι ή μελοποίηση στίχων από τους/τις μαθητές/-τριες, «Καπετάν Μιχάλης» σε θεατρική διασκευή και μουσική του Μάνου Χατζιδάκι κ.ά. Ο/Η εκπαιδευτικός των Εικαστικών θα μπορούσε να κατευθύνει τους/τις μαθητές/-τριες στη δημιουργία της αφίσας και των σκηνικών της εκδήλωσης, τα οποία μπορούν να συμπεριλάβουν εικαστικές δημιουργίες των μαθητών/-τριών ή/και λειτουργική χρήση άλλων αντικειμένων. Ο/Η φιλόλογος θα μπορούσε να συμμετάσχει οδηγώντας τους/τις μαθητές/-τριες στην επιλογή κατάλληλων κειμένων (π.χ. ποιημάτων) για την παράσταση ή ακόμα στη συγγραφή των στίχων. Επιπλέον, οι μαθητές/-τριες θα μπορούσαν να μελοποιήσουν υπάρχοντα ποιήματα με κοινωνικά θέματα, επιλέγοντάς τα με τη βοήθεια του/της φιλόλογου.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν ατομικά ή συνεργατικά τα δικά τους μουσικά οργανικά κομμάτια ή τραγούδια και τα μελοποιούν πάνω σε συγκεκριμένη ή ελεύθερη θεματολογία, παρουσιάζοντάς τα στις εκδηλώσεις των εθνικών επετείων και σε άλλες εκδηλώσεις μέσα από φωνητικά και οργανικά σύνολα. Κάποιοι/-ες μαθητές/-τριες μπορούν να αναλάβουν διαφορετικές
--	--	--	--

<p>Μουσική εντός κι εκτός σχολείου</p>			<p>παραμέτρους οργάνωσης των σχολικών εκδηλώσεων, όπως τη δημιουργία προγράμματος για την εκδήλωση, τη σύνδεση της εκδήλωσης με άλλες τέχνες, την παρουσίαση της εκδήλωσης, τη δημιουργία αφίσας και οπτικοακουστικού υλικού με τη χρήση λογισμικού παρουσίασης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν συναυλίες στο σχολείο ή εκτός σχολείου στο πλαίσιο μουσικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων/εργαστηρίων άτυπης εκπαίδευσης ή επισκέψεων μουσικών συνόλων άλλων σχολείων, π.χ. μουσικού σχολείου κ.ά. • Επισκέπτονται μουσεία μουσικών οργάνων, μουσεία λαϊκής τέχνης, αρχαιολογικά και βυζαντινά μουσεία και αναζητούν εκθέματα σε σχέση με τη μουσική, π.χ. μουσικά όργανα, αγγεία που απεικονίζουν αρχαία μουσικά όργανα, ψηφιδωτά ή αγιογραφίες με μουσικές παραστάσεις, μουσικά όργανα που συνοδεύουν τους μεταμφιεσμένους του Δωδεκαημέρου ή των Αποκριών κτλ. • Επισκέπτονται επίκαιρες εκθέσεις αφιερωμένες σε συνθέτες ή εκτελεστές μουσικής και εκπαιδευτικά προγράμματα του Μεγάρου Μουσικής. • Παρουσιάζουν έκθεση με αυτοσχέδια μουσικά όργανα που κατασκεύασαν. • Στο πλαίσιο της παρουσίασης του έργου «Ο θάνατος του Διγενή» του Άγγελου Σικελιανού εκτελούν αντίστοιχα τραγούδια, π.χ. «Στου Διγενή τ' αλώνια» (Νίκου Γκάτσου-Μάνου Χατζιδάκι),
--	--	--	---

<p>Μουσική εντός κι εκτός σχολείου</p>			<p>«Ο Διγενής ψυχομαχεί» και βυζαντινούς ύμνους σε σχέση με το Πάσχα ή ακόμη μελοποιούν στίχους που περιλαμβάνονται ως τραγούδια στο έργο.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στο πλαίσιο της παράστασης «Παράξενο δεν είναι;» της Μαρίας Παπαγιάννη παρουσιάζουν τα αντίστοιχα τραγούδια σε στίχους των Γιάννη Ρίτσου, Ναζίμ Χικμέτ, Νίκου Καββαδία, Μελίνας Καρακώστα και Μαρίας Παπαγιάννη και μουσική του Θάνου Μικρούτσικου. • Παρακολουθούν συναυλίες στο σχολείο ή εκτός σχολείου στο πλαίσιο μουσικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων/εργαστηρίων άτυπης εκπαίδευσης. • Αποστέλλουν σε σχολείο άλλης χώρας ή σχολείο Ελλήνων ομογενών στο εξωτερικό μέσω του διαδικτύου μια ηλεκτρονική κάρτα με επίκαιρες ευχές, π.χ. για το νέο έτος κ.ά. Η ηλεκτρονική κάρτα θα περιλαμβάνει κι ένα τραγούδι ή μουσική εκτελεσμένη και ηχογραφημένη από τους/τις μαθητές/-τριες με τη βοήθεια κατάλληλου μουσικού προγράμματος. • Συμμετοχή της χορωδίας του σχολείου ή της ορχήστρας στο πλαίσιο πολιτιστικών εκδηλώσεων της τοπικής ή ευρύτερης κοινότητας, μαθητικού διαγωνισμού ή πολιτιστικού μαθητικού φεστιβάλ. • Παρουσιάζουν ένα μουσικό πρόγραμμα ζωντανά στο διαδίκτυο συνδεδεμένοι/-ες σε πραγματικό χρόνο (real time) στο πλαίσιο τηλεδιάσκεψης με ένα σχολείο σε άλλη χώρα οι μαθητές/-τριες του οποίου παρουσιάζουν με τη σειρά
--	--	--	---

<p>Μουσική εντός κι εκτός σχολείου</p>			<p>τους το δικό τους πρόγραμμα (π.χ. στα πλαίσια ενός ευρωπαϊκού προγράμματος σχολικής σύμπραξης).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στο πλαίσιο του θεατρικού έργου «Η ζωή του Γαλιλαίου» του Μπέρτολτ Μπρεχτ μελοποιούν τους στίχους που περιλαμβάνονται στο κείμενο και παρουσιάζουν τα αντίστοιχα τραγούδια στο πλαίσιο μιας παράστασης του έργου που λαμβάνει χώρα στο σχολείο ή εκτός σχολείου σε δράσεις πολιτισμού της τοπικής ή ευρύτερης κοινότητας. • Ανεβάζουν παραστάσεις Θεάτρου Σκιών με φιγούρες ή ηθοποιούς –χαρακτήρες φιγούρων βασισμένες στο έργο του Βασίλη Ρώτα «Καραγκιοζικά» και παρουσιάζουν με τη χορωδία και την ορχήστρα του σχολείου τα τραγούδια που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι/-ες μελοποιώντας τους αντίστοιχους στίχους του Β.Ρώτα. • Στο πλαίσιο της επίσκεψης σε ένα μουσείο παρουσιάζουν ένα μουσικό πρόγραμμα με τίτλο «Η μουσική πάει μουσείο» το οποίο περιλαμβάνει γνωστά τους τραγούδια ή τραγούδια που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι/-ες οι μαθητές/-τριες που σχετίζονται γενικότερα με ιστορικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά ή πολιτιστικά θέματα που διαπραγματεύεται το μουσείο ή ειδικότερα με τα εκθέματα του μουσείου.
--	--	--	--